This volume was donated to LLMC
to enrich its on-line offerings and
for purposes of long-term preservation by

Hawaii State Archives

KUMUKANAWAI

O KA

REPUBALIKA O HAWAII

A ME

NA KANAWAI I HOOHOLOIA

E KA

AHA HOOKO A ME AHA KUKA

O KA

REPUBALIKA O HAWAII.

———o———

HONOLULU:
PAIIA E ROBERT GRIEVE, HELU 209 ALANUI KALEPA.
1895.

NA KANAWAI

O KA

AHA HOOKO A ME AHA KUKA

O KA

REPUBALIKA O HAWAII.

KANAWAI 1.

HE KANAWAI E HAAWI AI I KA MANA I NA LALA O NA PAPA KAKAUINOA O KA POE KUPONO I KE KOHO BALOTA A ME KA POE NINAU I KA POE NOI I NA PONO KUPA E HOOHIKI AKU I NA OLELO HOOHIKI.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia ka mana i na lala a pau o na Papa Kakauinoa o ka poe kupono i ke Koho Balota a me na mea a pau e ninau ana i ka poe noi i na pono kupa e hoohiki aku i na olelo hoohiki ma na hana a pau i kauohaia ma ke kanawai e hoohiki, a oi loa aku hoi ka hoohiki ana o na Luna Aupuni, ka poe koho, na lunamakaainana a me na jure i kauohaia ma ka Pauku 101 o ke Kumukanawai.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 19 o Iulai, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 2.

He Kanawai e pili ana i ke koho ana i na Jure.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. I na manawa a pau i emi ai mamuli o kekahi kumu, ka nui o na jure kupono malalo o ka iwakalua-kumamaha ma kekahi papa jure, Hawaii a haole paha, i hiki ae imua o ka Aha ma kekahi kau o ka Aha Hookolokolo Kaapuni, ma kekahi Apana Kaapuni, a i ole ia i na manawa a pau iloko o ke kau o kekahi Aha Kaapuni, mamuli o kekahi kumu ua emi ka nui o na jure kupono ma kekahi o na papa jure elua i aeia ma ke kanawai i keia manawa malalo o ka iwakalua-kumamaha, ua hiki i ka Lunakanawai Kaapuni me ke kakauolelo o ka aha e hoomaka koke aku, e like me ka mea i pono i ka Lunakanawai, e koho mailoko mai o ia Apana Hookolokolo Kaapuni ma ke ano i hoakakaia ma ka Pauku 2 o keia Kanawai, i papa jure hou, a i ole ia i poe i nui kupono e lawa ai ka papa jure he kanakolu-kumamaono ma ka Apana Hookolokolo Kaapuni Ekahi, a i iwakalua-kumamaha ma na Apana Kaapuni e ae, a o ka poe i kohoia pela e hana no lakou no ke koena o ke kau i kohoia ai lakou, me ka poe i kupono o ka papa jure mua ina ua koe kekahi.

Pauku 2. Na ia Lunakanawai Kaapuni me kekahi kakauolelo o ka Aha Kaapuni, a i ole ia o ka Oihana Hookolokolo e koho i ka papa jure hou e like me keia mahope iho nei: No ke jure Hawaii ma kekahi Apana Kaapuni na ia Lunakanawai e koho i na inoa o kekahi poe o ke koko kanaka maoli a koko hapa kanaka maoli paha, a mailoko ae o ia poe

inoa he kanalima e unuhi ae oia i na inoa i lawa ka nui e hoopiha ponoia ai ka papa jure. No ke jure haole no ka Apana Hookolokolo Kaapuni Ekahi, na ka Lunakanawai i oleloia e koho i na inoa o kekahi poe he kanalima aole lakou he poe kanaka Hawaii maoli, a mailoko mai o ia kanalima e unuhiia na inoa i nui kupono e hoopiha ponoia ai ka papa jure. Ma na Apana Hookolokolo Kaapuni a pau mawaho ae o ka Apana Hookolokolo Kaapuni Ekahi i na manawa a pau i kupono e loaa he jure holookoa a hapa paha mawaho ae o ke jure kanaka Hawaii maoli, na ka Lunakanawai Kaapuni e kauoha ia jure e hele mai i kela me keia manawa mai ka Apana Kaapuni mai.

PAUKU 3. Ua hiki i na Lunakanawai Kaapuni e koho i na papa jure hou mahope o ke koho mua ana i like ka nui me ka mea i kupono.

PAUKU 4. O na kanawai a me na hapa kanawai a pau i kue i keia nei ma keia ua hoopau loa ia.

PAUKU 5. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 3.

He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai Helu 66 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka pae ana mai o na kanaka o na Aina e ma ko Hawaii Paeaina," i aponoia ma ka la 1 o Maraki, 1894.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ma keia, ke hoololiia nei ka Pauku 1 o ke Kanawai Helu 66 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka pae ana mai o na kanaka o na Aina e ma ko Hawaii Paeaina," i aponoia ma ka la 1 o Maraki, 1894, ma ka pakui ana aku mahope o ka Pauku i oleloia i na huaolelo mahope ae nei, oia hoi, "e hoopaa ana i ua kanaka la o na aina e e hana ma ke ano he limahana oihana mahiai no kekahi manawa aole i emi malalo o elua makahiki."

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 9 o Augate, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 4.

E HOOMAOPOPOIA NO KEKAHI KOMISINA LIMAHANA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia, ke kauohaia nei ka Peresidena o ka Repubalika e hoonoho i Komisina o elima kanaka, a e ikeia lakou ma ke ano o ke "Komisina Limahana," hookahi o lakou e lawelawe ma ke ano lunahoomalu o ke Komisina, a e loaa iaia ka mana e hoohiki aku i na olelo hoohiki.

PAUKU 2. O ia poe ua hiki no ina he poe luna no ke Aupuni, mau lala no na Aha Hooko a me Kuka, a i ole ia, ma kekahi ano e ae paha; aka, e hookomo oia iloko o ia Komisina aole e emi malalo o hookahi kanaka i loaa iaia he kuleana dala iloko o ka oihana kanu ko, a me hookahi kanaka i pili i na oihana hanalima akamai iloko o ka Repubalika.

O na hakahaka i loaa mamuli o ka haalele ana, hoole aole e lawelawe i ka hana, a mamuli o kekahi kumu e ae paha, e hoopihaia no mamuli o ka hoonoho ana o ka Peresidena.

PAUKU 3. E lilo i hana na ia Komisina e ninaninau piha me ke akahele me ka hoomaopopo pono ana no kekahi manawa aole i emi malalo o hookahi makahiki mamua aku o ka hoomaka ana e hookoia ke Kanawai Dute a McKinley a hiki i ka la ekahi o Iulai, 1894, e pili ana:

1. I ka nui a me ka lahui a me kahi noho o na limahana oihana mahiai a pau loa e hoohanaia nei maloko o ka Repubalika, e hoike ana i ka nui o na limahana i hoohanaia ma kela a me keia ano oihana mahiai.

2. Ka nui o ka uku hana i ukuia i na lahui like ole iwaena o ia poe limahana ma na wahi like ole iloko o ka Repubalika.

3. Ka nui, ka lahui a me kahi noho o na mekanika a pau e hoohanaia nei ma na wahi a pau o ka Repubalika.

4. Ka nui o ka uku hana i ukuia i na lahui like ole iwaena o ia poe mekanika ma na wahi like ole iloko o ka Repubalika.

5. Na kumukuai i loaa i na poe mahi ko Hawaii no na kopaa i hoomaemae ole ia.

6. Ka lilo o ka hana ana a loaa ke kopaa, e hoike ana e like me ka mea e hiki ana, i ka nui o na lilo o kela a me keia hana ana mai ka hoomaka ana e kanu, a me ka hoike pono ana i ka hapa o na lilo no na limahana akamai ole.

7. Ina paha, a i ole ia aole e makemakeia ana e hoomahuahua hou ae ma keia mua koke iho i na limahana akamai ole e ae, a ina pela, no na oihana hea a pehea ka nui o na limahana i makemakeia.

8. Na hoao ana i hanaia e pili ana i ka mahiai mahele ana, a i ole ia, ma ka mahele ana i na loaa, ma ka oihana hana kopaa, laiki a mea mahiai e ae paha iloko o keia Aupuni, me ka hoike pu mai e like me ka mea e hiki ana, i ke ano o na aelike a me ke ano o ka hana ana i hooholoia a me na hopena i loaa.

9. Ina paha, a i ole ia aole e hiki ana e kukuluia ma ke ano kanu ma ka mahele i na mea i hoouluia, a i ole ia ma ke ano mahele i na loaa, e pili ana i na oihana mahiai nui o ka aina nei, a ina he hiki, ma ke ano hea.

10. Ina paha, a i ole ia aole i hoohanaia kekahi hana o ia ano ma kekahi aina e aku i ano like kona kulana me Hawaii, a ma ke ano like hoi o kona mau mea ulu me na mea e hoouluia nei maanei; a ina ua hanaia, heaha na mea i loaa.

ARCHIVES OF

11. Ina paha, a i ole ia aole he mau mea kekahi e pili ana i ke ano o na kau, a i ole ia he mea e ae paha e pili ana i keia aina i lilo i mea e hiki ole ai i na kanaka o Europa, a i ole ia o Amerika e lawelawe me ka holopono i na hanalima ma na mahinaai iloko o keia aina.

12. Ina ua ikeia ua hiki no i na kanaka o Europa, a i ole ia o Amerika e hana ma ke ano he mau limahana ma na mahinaai, he hiki no anei e loaa ka hele ana mai o na eemoku i kupono ka nui mai Europa, a i ole ia mai Amerika mai e lawa ai i keia wa a me keia mua iho na hemahema no na limahana akamai ole. A ina ua hiki, heaha ka uku a ma ke ano hea a mai na aina hea mai.

13. Heaha na hopena i ikeia mamuli o ka hele ana mai o na eemoku Pake ma keia aina.

14. Heaha na hopena i ikeia mamuli o ka hoohaikiia ia hele ana mai.

15. He mea pono anei, a i ole ia he mea pono ole paha, e ae aku e hele hou mai na Pake. Ina he mea pono, malalo o na kumu hea.

16. Heaha na hopena i ikeia mamuli o ka hele ana mai o na eemoku Iapana ma keia aina.

17. He mea pono anei, a i ole ia he mea pono ole paha, e ae aku e hele hou mai na Iapana. Ina he mea pono, malalo o na kumu hea.

18. Heaha ke kulana o na limahana ma na mahinaai a me na mekanika i keia wa a me ka wa mamua aku nei iloko o keia aina ke hoohalikeia me na aina e aku.

19. Heaha ka uku i haawiia ma na aina e i na limahana akamai me ka poe mekanika ma ka hana ana i na mea hana i like me na mea i hoouluia maanei.

20. Na mea e ae i like ke ano a i pili hoi nana e hooma-

lamalama i keia kumuhana a hoike mai paha i ka haina o na ninau e pili ana i na lunahana iloko o keia aina.

21. Ma ke ano hea a me ka nui o ke komo ana o na kanaka i laweia mai ma ke ano he poe limahana malalo o na aelike hana e keakēa a paonioni me na oihana kalepa a hanalima akamai o ka aina.

Pauku 4. Ua lilo i hana no na luna aupuni a pau, na luna o na hui i hoohuiia, a me na poe e ae a pau, e hoike aku i ua Komisina la, ke noi ia e lakou, i na ike a pau i loaa ia lakou e pili ana i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai; a ma keia ua haawiia ka mana i ua Komisina la, a i ole ia i ka hapanui o kona mau lala, e hoopuka i na palapala kii hoike no na hoike e hele ae a e hoike imua o ia Komisina, a e hoike ae i na pepa imua o lakou, me ke ano like me ka hoopukaia ana o na palapala kii hoike ma ka Aha Hookolokolo Kiekie. O ka hoolohe ole, a i ole ia o ka hoole e pane i na ninau i ninauia mamuli o kekahi palapala kii hoike e hoopukaia e ia Komisina, ua hiki no e hoopaiia e kekahi lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, mamuli o kekahi palapala hoike aku iaia e ke Komisina, a i ole ia e ka hapanui o kona mau lala, e hoike aku ana iaia no ia hoolohe ole, e like no ka hoopai me ka hoopai no ka hoolohe ole i ka palapala kii hoike o ka Aha Hookolokolo Kiekie.

Pauku 5. E hoopaa no ke Komisina i oleloia ma ke kakau i ke ano nui o na olelo ike i laweia e ia, a nana no i kela a me keia manawa, iloko o ka manawa kupono, e hoike aku i ka hopena o ka lakou imi ana, i huipuia me na hoakaka ana no na mea i manaoia ua pono e hanaia i na Aha Hooko ina ua hoopaneeia ka Ahaolelo.

Pauku 6. E loaa i na lala o ke Komisina i oleloia ka uku i hooholoia e ka Ahaolelo; a ma keia ua haawiia ia lakou ka mana e hoohana i kekahi kakau pokole me ke kakau mikini,

(type writer) a e hookaa i na lilo kupono i loaa mamuli o ka ohi ana mai i na ike i hoakakaia maloko nei, a e hookaa i na lilo kaahele o na lala a me na hoike a pau i lilo kupono ma ka imi ana i na ike o ia ano; eia no nae hoi, aole e lilo keia i mea e hoomanaia ai ka hele ana o kekahi lala o ke Komisina mawaho aku o na palena o keia Repubalika no ka imi ana i na mea ike.

PAUKU 7. Ma keia, ke hookaawaleia nei mailoko ae o ka Waihona ka huina o Elima Tausani Dala no ka hookaa ana i na lilo o ke Komisina i oleloia.

PAUKU 8. E mana keia Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 16 o Augate, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 5.

HE KANAWAI E HOOMANA ANA I KE KUHINA KALAIAINA E HAAWI I NA LAIKINI I NA MOKU O NA AINA E E LAWELAWE MA KA OIHANA HOLO PILI AINA MA KEKAHI MAU HANA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia ua haawiia ka mana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi aku i na laikini i na moku o na aina e e halihali i na ukana a me na ohua mawaena o Laysan Island, Lisiansky Island, Morrel Island, Pearland Hermes Reef a me French Frigate Schoals a me na awa kumoku o na aina e o ko Hawaii Pae Aina. E hoopukaia ua mau laikini la no kela

a me keia holo puni ana ma ka hookaaia ana i ka Luna Dute Nui o na dala he iwakalua-kumamalima ($25.00). E haawiia he bona no ka huina o Elima Haneri Dala ($500.00) ma ka aoao o ka moku i haawiia ai ka laikini e hoakaka ana aole ia moku e uhai i kekaki rula i hanaia e ke Kuhina Kalaiaina e pili ana i ka oihana holomoku piliaina, a i ole ia kekahi kanawai e pili ana ia mea.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona hoolahaia ana aku.

Aponoia i keia la 30 o Augate, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 6.

HE KANAWAI E HAAWI ANA I KA MANA I KA AHA HOOKO E HANA I NA AELIKE NO KA HALIHALI ANA I NA LETA MAWAENA O NA AWA MA KA REPUBALIKA O HAWAII A ME NA AWA MA AMERIKA AKAU, A E HAAWI I NA KOKUA I NA MOKUMAHU NANA E HALIHALI IA MAU EKE LETA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ua haawiia ka mana i ka Aha Hooko e hana i na aelike no ka halihali ana i na leta, no kekahi manawa i oi ole ae mamua o elua makahiki, malalo o na kumu a lakou i manao ai oia ka mea i oi ae ka pono no ka lehulehu, me na agena a ona paha o na mokumahu e holo mau ana mawaena o kekahi awa ma keia Paeaina a me kekahi awa ma Amerika Akau; a e haawi aku i na moku o kekahi mea hana ae-

like o ia ano no kona halihali ana i na eke leta me ka uku ole i ka pono o ka hookuuia ana mai na auhau a pau e pili ana i ke awa, koe ka uku pailata, a me ka uku ole i kekahi wahi hoahu nanahu no na hana o ia mea hana aelike i oi ole aku mamua o ekolu tausani tona i ka manawa hookahi. E hanaia no hoi kekahi kumu o ia haawi ana e ae ka hui mokumahu e haawiia ana ia lakou ia pono aole e koi i na uku no na ohua a me na ukana i oi ae mamua o ka mea e kakiia nei i keia manawa e ka Oceanic Steamship Company.

PAUKU 2. Aole manaoia mamuli o kekahi mea maloko o keia Kanawai ua haawiia ka mana i ka Aha Hooko e hoopaa, a i ole ia hoolilo i ke Aupuni i mea nana e uku i kekahi uku kokua.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 30 o Augate, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 7.

HE KANAWAI E HOOKAAWALE ANA I KEKAHI MAU HAAWINA KUIKAWA NO NA HANA O KE AUPUNI ILOKO O NA MAKAHIKI ELUA E PAU ANA MA KA LA 31 O MARAKI, M. H. 1896.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. O na huina dala mahope iho nei i hiki aku ka huina i ka $489,359.59 ma keia, ke hookaawaleia nei mailoko ae o na dala e loaa ana i ka Waihona iloko o na makahiki elua

e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1896, mai ka aie ana i hoomanaia ma ke Kanawai i aponoia ma ka la 11 o Ianuari, M. H. 1893, a me ke Kanawai 16 o ke Aupuni Kuikawa, i aponoia ma ka la 18 o Feberuari, M. H. 1893, mai kekahi koena o na loaa mai na hoahu ana ma ka Baneko Hale Leta, a mai na loaa mau mai; eia no nae hoi, o na dala i haawiia mailoko ae o na loaa mau, a i ole ia mai na hoahu ana ma ka Baneko Hale Leta no na hana i hoakakaia, ua hiki no iloko o ka manawa kupono, e hoihoi houia mailoko ae o na dala i loaa mai mamuli o ia aie ana.

OIHANA KALAIAINA.

Na Uwapo Hou, Palekai, Eli ana i ke Awa a me ka Nuku o ke Awa o Honolulu:

Na Uwapo hou me ka Palekai	$118,000 00	
Mea kakia pou Uwapo hou	2,500 00	
		$120,500 00

NA ALANUI, NA ALAHAKA A ME NA AWA PAE.

Uwapo ma Napoopoo	$ 600 00	
Uwapo ma Kawaihae	1,000 00	
Alanui hou, Hakalau	5,000 00	
Alanui hou, Puna	20,000 00	
Alanui hou, Kau	5,000 00	
Alanui hou, Kona Hema	10,000 00	
Alanui hou, Kona Akau	8,000 00	
Alanui hou, Wailuku	8,000 00	
Alanui kahakai, Honolulu	7,500 00	
Alanui Pali o Nuuanu	1,000 00	
Alahaka Wailua, Kauai	1,050 00	
Alanui a hiki i na Home Liilii ma Kaiwiki, Hawaii	3,500 00	
Hana hou ana i na alanui o Hilo a me Kona Akau	30,000 00	
		$100,000 00

Na Hale Hou, na Keena Hoahu Dala, wahi Waiho Pauda a me na Halema'i:		
Hoopaa loa ana i ka Makeke, Honolulu	$ 25,000 00	
Hale Holoi hou	10,000 00	
Na Hale Kukui	22,300 00	
Kikowaena, Oihana Kinaiahi	6,000 00	
Na hale hou ma ka Halema'i Pupule.	7,500 00	
Hale Paahao hou ma Hilo	3,500 00	
Hale Hookolokolo ma Koloa	1,200 00	
		$ 75,500 00
PUNA.		
Halekula ma Olaa	800 00	
Halekula ma Kapoho	800 00	
KONA HEMA.		
Halekula ma Honaunau	800 00	
Hale o ke Kumu a me ka pahu wai ma Milolii	555 00	
Halekula o Hookena, 2 rumi	2,000 00	
KONA AKAU.		
Halekula ma Kailua	1,000 00	
Halekula ma Holualoa, 2 rumi	2,000 00	
WAILUKU.		
Halekula ma Ulupalakua, 2 rumi	2,000 00	
Hale o ke Kumu ma Ulupalakua	600 00	
MAKAWAO.		
Halekula ma Keolahou, pakui 1 rumi.	1,200 00	
Ma kahi o na Pukiki ma Haleakala, 2 rumi	2,500 00	
Hale noho	1,000 00	

EWA ME WAIANAE.		
Ewa—Halekula, 2 rumi	$ 2,000 00	
Hale noho	800 00	
WAIALUA.		
Waialua—hookahi rumi pakui	800 00	
KOOLAULOA.		
Kahuku—Halekula, 2 rumi	2,000 00	
Hale noho	800 00	
WAIMEA, KAUAI.		
Makaweli—Halekula, 1 rumi	1,000 00	
Hale noho	800 00	
HANALEI.		
Wainiha—Hoonui hou ae i ka Halekula	500 00	
Hale noho	800 00	
		$ 27,255 00
		$102,755 00
Na Pakui ana me na Hana Hou ana i ka Oihana Wai:		
Honolulu	$112,000 00	
Hilo	3,500 00	
Wailuku	15,000 00	
		$130,500 00
Alanui o ka Lua o Pele	9,035 13	
Na Poho Alanui	20,919 46	
Kuai kuleana ma ke Kahua Ma'i Lepera	5,000 00	
		$489,359 59

PAUKU 2. Ua ku no i ke kanawai i ke Kuhina Waiwai ke hoomau aku i ka hookaa ana i kulike me na haawina i ae ia ma keia Kanawai a hiki i ka la 31 o Iulai, M. H. 1896.

PAUKU 3. Aole uku aku ke Kuhina Waiwai, aole no hoi e ae aku e ukuia mai ka Waihona ae kekahi dala no na hana i hoakakaia ma keia Kanawai, koe wale no ma ke ano i hoakakaia maloko nei, a o ka hoolilo ana i ke dala ma ke ano i hoomana oleia mai ka Waihona ae me ka manao e hoikeia aku ma ia hope iho i ka Ahaolelo ma ka bila kanawai huikala, ma keia, ke papa loa ia nei.

PAUKU 4. O na aelike a pau o kela a me keia ano no ka hana ana a hana hou ana paha i na hana o ka lehulehu i hiki aku ka huina i ka Elima Haneri Dala (500.00) a no ka hoolako ana i na mea hana a me na mea e ae, e haawiia mamuli wale no o ka hoolaha akea ana no na koho ana, koe nae ka itamu "Alanui i na Home Liilii ma Kaiwiki, Hawaii, 3,500;" a aole kekahi hana o ka lehulehu, na lako hana a me na mea e ae e hoolakoia ana e maheleheleia a kaipuuia paha i mea e alo ia ae ai na olelo o keia Pauku.

PAUKU 5. E kapaia keia Kanawai "O ke Kanawai Bila Haawina Aie."

PAUKU 6. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 6 o Sepatemaba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 8.

HE KANAWAI E PILI ANA I NA KOHO BALOTA ANA A ME NA NOHO I HOOPAAPAAIA ILOKO O KA AHAOLELO.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

NA HOAKAKA NO KA MALAMA ANA I KA MAEMAE O NA KOHO BALOTA ANA.

PAUKU 1. O na hewa e kue ana i na Kanawai Koho Balota a e kue ana i na Rula a me na Hooponopono ana e pili ana i ka hoohiki ana aku i na olelo hoohiki a me ka malama ana i na kau koho balota i kukalaia e ka Peresidena, ua maheleia no ia iloko o elua mau papa, oia hoi keia: "Na hana koho kolohe," a me na "Mikamina," e like me ia i hoakakaia mahope ae nei.

NA HANA KOHO BALOTA KOLOHE.

Pauku 1. O keia poe mahope iho nei ke manaoia nei ua hewa i na hana Koho Balota Kolohe:

1. O kela a me keia mea i hana maoli a ma kekahi ano e ae paha, ma ona ponoi iho, a ma o kekahi mea e ae paha, i haawi, imi a loaa, a hoaie paha, a i ole ia ae aku, e haawi, imi a loaa, a hoaie paha, a i ole ia nana i hooikaika e loaa kekahi dala, a i ole ia oihana, a i ole ia wahi hana e pomaikai ai kekahi mea koho, a i ole ia no kekahi mea koho, a i ole ia i kekahi kanaka, a i ole ia no kekahi kanaka, no kekahi mea koho, a i ole ia, no kekahi mea i kumu e koiia ai kekahi mea koho e koho balota, a i ole ia e koho balota ole,

a i ole ia e koho ole i kekahi kanaka a aoao paha, a i ole ia nana i hana i kekahi hana o ia ano mamuli o ke koho ana, a i ole ia koho ole ana no kekahi kanaka ma kekahi koho balota ana.

2. O kela a me keia mea i hana maoli a ma kekahi ano e ae paha, ma ona ponoi iho, a ma o kekahi mea e ae paha, i haawi hoaie, ae aku e haawi, imi a loaa, e like me ia i olelo mua ia ae nei i kekaki kanaka, koe wale no na kokua i ae ia ma ke kanawai, a i ole ia e na Rula a me na Hooponopono ana i hoopukaia e ka Peresidena, e like me ke Kumukanawai, i mea e koiia ai ia mea e koho, a i ole ia kokua i mea e koho ia ai kekahi kanaka i ka Ahaolelo, a i ole ia i mea e loaa ai ke koho ana o kekahi mea koho ma kekahi koho balota ana.

3. O kela a me keia mea, nana i uku mua, a i ole ia nana i uku, a i ole ia kauoha e uku ia kekahi dala, i kekahi mea e aku, a i ole ia no ka pomaikai o kekahi mea e aku, me ka manao e hooliloia ia dala, a i ole ia kekahi hapa paha ma ke kipe ma ke koho balota, a i ole ia no kekahi hana pili i kekahi koho ana mawaho ae o na mea a me na hana i ae ia e hooliloia ke dala ma ke kanawai, a i ole ia na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia, koe wale no na lilo kupono no ka halihali ana i ka poe koho a hiki i na wahi koho ma na la koho balota; a i ole ia me ka ike no pela ua hookaa a i ole ia kauoha e hookaaia kekahi dala i kekahi mea ma ke ano hoopau, a i ole ia hookaa hou ana i kekahi dala i hooliloia a pau loa a hapa paha ma ke kipe ma kekahi koho balota ana, a i ole ia no kekahi hana e pili ana i kekahi koho balota mawaho ae o na mea a me na hana i ae ia e hooliloia ke dala ma ke kanawai, a i ole ia na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia.

4. O kela a me keia mea koho mamua iho o ke koho ana, a oiai paha e koho a i ole ia mahope iho o ke koho ana, e

lawe ponoi, a ma o kekahi mea e ae paha ua lawe, ae aku, a aelike no kekahi dala mea makana hoaie ana, a kumu waiwai e ae, oihana, a wahi hana nona ponoi iho, a i ole ia no kekahi mea e ae paha, no ke koho ana a ae ana paha e koho, a i ole ia no ke koho ole ana, a no ka ae ana aole e koho, a i ole ia no ke koho ana, a no ke koho ole ana paha i kekahi kanaka a aoao paha.

5. O kela a me keia mea ma kekahi koho balota ana, nana ponoi, a ma o kekahi mea e ae paha, a i ole ia ma o kekahi mau mea i hanaia nona, i haawi a hoomakaukau paha, a i ole ia kauoha e haawiia a hoomakaukauia, a i ole ia kokua hewa ma ka haawi ana a hoomakaukau ana, a i ole ia nana i uku a pau, a hapa paha, o na lilo no na mea ai a me na mea inu a mea e ae i hoolakoia i kekahi mea, a i ole ia no kekahi mea i kumu e kohoia ai oia, a no kona kohoia ana paha, a i ole ia i mea e kohoia ai o kekahi moho holo balota, a i ole ia kumu e koho ai ia mea a mea e ae paha, a i ole ia no ke koho ole ana, a i ole ia no ke koho ana a koho ole ana paha i kekahi kanaka a aoao paha ma ia koho balota ana, a i ole ia no ke koho ana a koho ole ana paha o ia mea, a i ole ia no ke koho ana a koho ole ana paha i kekahi kanaka a aoao paha.

6. O kela a me keia mea nana ponoi, a ma ke ano e ae ma ona ponoi iho, a ma o kekahi mea e ae paha i lawelawe me ka lima ikaika a hoomaka'uka'u aku e lawelawe me ka lima ikaika hana ino, a hoopaa paha i he kino, a ua hana aku e hooweliweli aku e hana i kekahi poino a mea e poho ai ma kekahi ano, a i ole ia ua hana i na hana hoomaka'uka'u i kekahi mea a e pili ana paha i kekahi mea i mea e ae mai ai, a e koi ia ai ua mea nei e koho a e koho ole paha, a i ole ia e koho a koho ole paha i kekahi kanaka a aoao paha, a i ole ia mamuli o ka hoomahuka ana, hoopaa ana, a hana apuka e ae,

ua keakea, a kue, a hiki ole, a hana kue e ae i ka lawelawe kuokoaia ana o ka mana koho balota.

7. O na mea a pau ma kekahi koho balota i koho, a hoao paha e koho ma ka inoa o kekahi kanaka e ae e ola ana a i make paha, a i ole ia ma kekahi inoa kapakapa, a i ole ia ua koho mua, ua koho hou, a i ole ia hoao paha e koho hou, a i ole ia me ka ike no pela ua haawi, a i ole ia ua hoao e haawi a oi aku mamua o hookahi balota no ka oihana hookahi ma ke koho hookahi ana.

8. O na mea a pau mamua iho, a iloko paha o ka wa koho me ka ike no pela i hoolaha aku i kekahi olelo oiaio ole, ua haalele kekahi moho holo balota ma ia koho ana.

9. O na mea a pau nana i koi aku a haalele kekahi mea i kona lilo ana i moho holo balota ma kekahi koho ana mamuli o kekahi uku ana, a i ole ia makana a kumu waiwai e ae paha, a i ole ia mamuli o kekahi olelo hooweliweli, a me kela a me keia moho i haalele mamuli o ia mau koi ana a me ia mau kumu.

10. O na luna Aupuni a pau i kauohaia ma ke kanawai, a i ole ia e na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia, e hana i kekahi hana a mea paha e pili ana i kekahi o na mea i hoakakaia maloko o kekahi kanawai e pili ana i na koho balota, a i ole ia iloko o na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia, nana i hana ole me ka manao maoli no pela, hoohemahema a hoole maoli paha i ka hana ia hana, a i ole ia ua hana i ua hana la ma ke ano e keakeaia ai ka manaoia, a i ole ia ua pili iaia ka hewa kue maoli i kekahi o na mea i kauohaia maloko o laila.

KA HOOPAI NO NA HANA KOHO BALOTA KOLOHE.

PAUKU 3. O kela a me keia mea i hoahewaia no ka hana koho balota kolohe e hoopai aole i emi malalo o hookahi ha-

neri dala aole hoi e oi aku mamua o hookahi tausani dala, a i ole ia ma ka hoopaahao ma ka hana oolea no kekahi manawa, aole e emi malalo o umi la, aole hoi e oi aku mamua o elua makahiki, a i ole ia ma ia mau hoopai a i elua ma ka uku dala a me ka hoopaahao pu, e like me ka manao o ka Aha Hookolokolo.

Mawaho ae o ia hoopai, ua kupono ole ia mea e koho balota a me ka paa ana i kekahi oihana malalo o ke Aupuni, aole hoi e kohoia, a i ole ia e noho iloko o ka ahaolelo no eono makahiki mai ka la o ia hoahewaia ana.

Ina ka mea i hoahewaia e paa ana i kekahi oihana i kohoia a i ole hoonohoia paha, i ka manawa o ia hoahewaia ana, alaila, e hakahaka koke ia oihana me ka olelo ole ia pela ma ia hoopai a hana e ae paha.

Na ka lunakanawai imua ona i hoahewaia ai ua mea ala e hoike koke aku i ke Kuhina Kalaiaina i ka inoa o ia mea, ka hewa i hoahewaia ai oia a me ka hoopai o ka aha.

NA MIKAMINA.

PAUKU 4. Ua pili i keia poe mahope iho nei ka hewa mikamina:

1. O kela a me keia mea, koe na kokua i ae ia ma ke kanawai, a i ole ia ma na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia nana i hana i mea e kokuaia ai, a i ole ia keakeaia ke kohoia ana o kekahi mea koho balota, e hana a hoohanaia paha no ka uku, a i ole ia ae ana e ukuia, a i ole no kekahi kumu waiwai e lawelawe ma ke ano agena, kakauolelo a elele paha, a ma kekahi ano e ae paha.

2. O kela a me keia mea e hoolako ana, hoolimalima ana, a lawelawe ana i kekahi wahi a wahi paha o ia wahi i laikiniia e kuai i ka bia, waina a wai ikaika paha ma ke ano i keena

halawai komite no ke kokua ana a hooikaika ana e kohoia kekahi mea holo balota ma kekahi koho balota ana.

3. O kela a me keia mea i hoohaunaele, a i ole ia hoala i ka haunaele, a mamuli o ia mea ua hoopilikia, a i ole ia keakeaia kekahi halawai o ka Papa Kakauinoa o ka poe koho, a i ole ia na Luna Nana Koho Balota iloko o ka wa e koho ana, a i ole ia mamuli o ia mea ua hiki ole i kekahi mea i manao e hele ma ke ano ku i ke kanawai ma kekahi halawai o ia ano a koho balota ana paha mai ka hele ana malaila, a i ole ia na ia hoohaunaele ma kekahi koho balota ana, a me kela a me keia mea e kokua ana a hana pu ana ma ia hoohaunaele.

4. O kekahi mea holo balota i hana ole a hoohemahema paha i ka waiho ana aku i ka papainoa o kona mau agena e like me ia i hoakakaia ma na Rula a me na Hooponopono i oleloia.

5. O kela a me keia mea nana ma ona ponoi iho, a i ole ia ma o kekahi mea e ae paha i hoopau, a i ole ia keakea, a i ole ia hooikaika e hoopau a keakea paha i ka malamaia ana o kekahi halawai o ka Papa Kakauinoa o ka poe koho, a i ole ia ma kekahi ano ua hoopau a keakea, a i ole ia hooikaika e hoopau a keakea pu i ka malamaia ana o kekahi koho balota.

6. O kela a me keia mea he mea holo balota, a i ole ia he agena no kekahi mea holo balota, a i ole ia he lala o kekahi komite e lawelawe ana mamuli o kekahi mea holo balota, i waiho ole aku i hoike o na lilo, a i ole ia no ka lilo ole e like me ka mea i kauohaia ma na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia.

7. O kela a me keia mea i kue a hooko ole paha me ka manao maoli no e hana pela i kekahi o na mea i kauohaia ma ke kanawai, a i ole ia ma na Rula a me na Hooponopono ana

i oleloia, i hoakaka maopopo ole ia ka hoopai o ia mea maloko o keia Kanawai.

8. O kekahi mea me ka manao maoli no e hana pela nana i haehae, hoopau a hoano e paha i kekahi hoolaha koho balota, a i ole ia kekahi olelo hoolaha, a i ole ia papainoa o ka poe koho, a i ole ia olelo kuhikuhi, a i ole ia balota hoikeike i hoopukaia, a i ole ia kapiliia mamuli o ka mana o ke kanawai.

HOOPAI NO NA MIKAMINA.

PAUKU 5. O kekahi mea i hoahewaia no ka mikamina malalo o na hoakaka ana a keia Kanawai, e hoopaiia oia ma kekahi uku hoopai aole e oi aku mamua o elima haneri dala, a i ole ia ma ka hoopaahao ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o eono mahina, a i ole ia ma ka uku hoopai a me ka hoopaahao pu e like me ka manao o ka aha.

MANA E HOOKOLOKOLO I NA HEWA.

PAUKU 6. Ma keia, ke haawiia nei ka mana i na Lunakanawai Apana a me na Lunakanawai Kaapuni e hoopuka i na palapala hopu a e hoolohe a hooholo i na hihia a pau e ulu ae ana malalo o keia Kanawai, malalo nae o ke kuleana e hoopii hou ae e like me ia e hana mau ia nei.

O kekahi mea e kue ana ma kekahi ano i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, ua hiki no e hoopiiia oia no ke kue ana i kekahi kanawai, rula a hooponopono ana e mana ana ma ia wa.

KUMU E HAKAHAKA AI KA NOHO.

PAUKU 7. E lilo ka noho o kekahi lala i kohoia i ka ahaolelo i mea hakahaka i na wa a pau o ia lala e

Lilo ai i Peresidena, i Kuhina, a i ole ia i Lunakanawai no ka Aha Hookolokolo Kiekie, a i ole ia,

E make ; a i ole ia,

ARCHIVES --OF-- HAWAII

E haalele ; a i ole ia,

E hoahewaia no kekahi hewa ina e hoahewaia no kekahi ana ia i mea e hiki ole ai oia ke kohoia ; a i ole ia,

E hoahewaia no kekahi hana koho balota kolohe e like me ia i hoakakaia i keia manawa ma ke kanawai, a i ole ia ma keia mua aku paha, a i ole ia no ke kue ana i kekahi o na mea i hoakakaia ma na Rula a me na Hooponopono ana i oleloia a mamuli o na olelo o keia Kanawai, a i ole ia na ka nawai ua lilo i mea e hooneleia oia i kona noho ; a i ole ia ua hana i na hana kupono ole maoli, a i ole ia ua hoohemahema i ka hana i kohoia ai oia, a i ole ia ua hoomau kona noho ana mai na halawai o ka ahaolelo me ka hookuu ole ia, a no ia mea o ka ahaolelo wale no ka lunakanawai ; a i ole ia aole i loaa iaia, a i ole ia aole i hooko i kekahi o na mea i kauohaia i kupono i kekahi lala i kohoia o ka Ahaolelo ; a i ole ia ina e hoahewaia ana kekahi agena, a i ole ia kokua, a i ole ia lala paha o kekahi komite nana i malama, a i ole ia kokua ma ke koho ana o kekahi lala o ia ano no na hana koho balota kolohe e pili ana i ke kohoia ana o ia lala, e like me ia i hoomaopopoia i keia manawa, a i ole ia ma keia mua aku ma ke kanawai ; ina nae ua hanaia ia hana kolohe me ka ike, a i ole ia kokua ana o ka mea i kohoia.

NA KOHO BALOTA ANA I HOOPAAPAAIA.—KA HANA ANA.

PAUKU 8. O kekahi mea holo balota i kuleana maoli, a i ole ia o kekahi poe koho balota kupono he kanakolu o kekahi apana koho balota, ua hiki ia lakou e waiho ae i palapala noi i ka Aha Hookolokolo Kiekie, e hoakaka ana i kekahi kumu a mau kumu paha e hoonoa ai kekahi koho ana, a i ole ia e hakahaka ai kekahi noho iloko o ka Ahaolelo, a i ole ia e hoololiia a hooponopono hou ia paha ka olelo hooholo o kekahi Papa Luna Nana Koho Balota, a i ole ia ka Ilamuku a o kekahi Makai Nui paha.

E hookumuia ia palapala noi maluna o kekahi mea i oleloia ua hanaia, a i ole ia i hana ole ia, e pili ana i kekahi koho balota ana, e waihoia aku ua palapala noi la ma ke keena o ke kakauolelo o ka aha iloko o kanakolu la mahope iho o ke koho balota i manaoia e kue. E waihoia ae me kela me keia palapala noi he mau dala koina i like ka nui me ka mea i kauohaia e ka aha.

HOOLAHA NO KE KUEIA O KE KOHO ANA.

PAUKU 9. E hoolahaia aku no ka manawa aole i emi malalo o umikumamaha la i na Luna Nana Koho Balota o ka apana koho balota kahi o ia hoopaapaa kue i ulu ae ai, a me ka mea holo balota i kohoia, a i ole ia nona ka noho i kueia, a me kekahi poe e ae no lakou na pono a kuleana paha i pili i ka mea i hanaia, i hoakakaia e ka aha owai la lakou.

Mawaho ae o ia hoolaha, e kau ia he hoolaha i kakauia, a i ole ia i paiia paha, no ka manawa a me kahi e hooloheia ai ia hana ma ka apana ma kekahi wahi akea a hele nui ia e kanaka, a i ole ia iloko o kekahi nupepa i laweia maloko o ia apana, no ka manawa aole i emi malalo o umi la mamua ae o ka hooloheia ana o ia hana.

OLELO IKE O NA MEA KOHO BALOTA.

PAUKU 10. Aole e koi ia kekahi mea i koho ma kekahi koho balota ana, ma kekahi hana ma ke kanawai, e hoike ae i ka mea ana i koho ai.

HOOLOHE ANA I NA NOI KUE I KE KOHO ANA.

PAUKU 11. O na palapala noi a pau e kue ana i ka mana o kekahi koho ana, a i ole ia e hoonoa paha i kekahi noho iloko o ka Ahaolelo, e hooloheia no e ka aha iloko o ka manawa kupono mahope iho, ina iloko o ka manawa o ke kau o ka aha, a i ole ia iloko o ka manawa mawaena o na kau, ma

ka manawa a mau manawa paha, a wahi a mau wahi paha a ka aha e kauoha ai.

PAUKU 12. Ma ka hooloheia ana e kauoha ka aha e kakauia na olelo ike a pau loa, a i ole ia ma ke ano e lawa ai ka hoomaopopo ana i na mea a pau e maopopo ai na mea a pau e pili ana, a ma ia wa e haawi i ka olelo hooholo; me ka hoakaka i na mea i maopopo mamuli o na olelo ike a me ke kanawai e pili ana, alaila, e hooiliia aku ma ke ano piha i ke Kuhina Kalaiaina. Ina o ia olelo hooholo ua mana ole ke koho ana, a i ole ia ua hakahaka ka noho, e kauoha koke ke Kuhina i oleloia e koho hou.

NA KOINA.

PAUKU 13. E hooholoia ma na mea e pili ana i na koina ma ia mau hana e like me ka mea i hoomaopopoia e ka aha. E like no na koina me na koina ma na hookolokolo ana ma na Aha Hookolokolo Kaapuni ma ke Keena.

O KA MEA I HOOHOLOIA OIA NO KA MEA HOPE A PAA LOA.

PAUKU 14. O ka olelo hooholo o ka aha e pili ana i kekahi ninau i pili pono iloko o ia palapala noi, oia no ka hana hope loa ana no ia mea, a e paa loa maluna o na mea a pau.

NA RULA O KA HANA ANA.

PAUKU 15. E lawelaweia na hana malalo o na rula o ka Aha Hookolokolo Kiekie. Ua hiki no i ka aha e hana i na rula kuikawa e pili ana i na hihia koho balota i hoopaapaaia a me na noi e hoonoa i ka noho iloko o ka ahaolelo e like me ka mea i ike ai ua maikai a kupono.

E loaa i ka aha na mana a pau e like me na hookolokolo ana ma kekahi kau hookolokolo mau o ka aha, e pili ana i ke koi ana i na hoike e hele mai, ka hoopai ana, na hana hoowahawaha a me na mea e ae a pau e pili ana ia hoolohe ana.

PAUKU 16. O kela a me keia moolelo o na hana i hanaia mamuli o ke kanawai e kekahi Papa Kakau Inoa o ka Poe Koho Balota, a i ole ia kekahi Papa Luna Nana Koho Balota, e lilo no ia i hoike kumu (*prima facie*) no na mea i hoakakaia maloko o laila, a e laweia no ma ia ano ma kekahi aha, a i ole ia aha ninau kahi i waihoia aku ai ma ke ano he mea hoike.

PAUKU 17. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 4 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 9.

HE KANAWAI E PILI ANA I NA BONA O NA LUNA AUPUNI A ME KA POE I HOOHANAIA E KE AUPUNI.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma na wahi a pau i kauoha ole ia na bona no ka hana a hooko pololei ana i na hana ma ke kanawai no na luna o ke Aupuni, a i ole ia ka poe i hoohanaia malalo o ke Aupuni ma kekahi Keena a Buro paha o ke Aupuni, ua hiki no i ke poo o ia Buro, e like me ka mea i ikeia, e kauoha aku i kela a me keia luna a mea i hoohanaia e ke Aupuni e waiho mai i bona no kana hana pololei i kana mau hana.

PAUKU 2. I na manawa a pau e kauohaia ai ia bona e ke poo o kekahi keena e hanaia ka nui o na dala hoopai a me na kumu e like me ka mea i kauohaia a i manaoia e ke poo o ia

keena he kupono. A i na manawa e kauohaia ai kekahi bona e ke poo o kekahi buro, e hanaia ka nui o na dala hoopai a me na kumu e like me ka mea i kauohaia a i manaoia e ke poo o ka buro me ka apono ana o ke poo o ke keena.

PAUKU 3. O na bona a pau o ia ano i haawiia mamua aku nei, ma keia, ke hoaponoia nei a hoopaaia.

PAUKU 4. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 4 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 10.

HE KANAWAI E KOKUA AI I NA HANA O KE BERNICE PAUAHI BISHOP MUSEUM O NA MEA KAHIKO A ME MEA OLA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. O na buke a pau a me na mea hoike a me na hana a pau i makemakeia no ka hooponopono ana a me ka hoomahuahua ana i na mea i hoakoakoaia ma ka Bernice Pauahi Bishop Museum e laweia mai no me ke dute ole o na ano a pau ma ka hoike ana i hoohikiia o kekahi o na Kahu o ka Waiwai o Bernice Pauahi Bishop, i hoonohoia e like a malalo hoi o ka palapala kauoha o Bernice Pauahi Bishop i make iho nei, e hoakaka ana ua laweia mai ia mau mea no na hana o ka Museum e pili ana i ke Kula o Kamehameha aole hoi no kekahi hana e ae.

PAUKU 2. O ka alekohola a pau i makemakeia no ka malama ana i na mea hoike no na hana wale no o ka Museum i oleloia, aole hoi no kekahi hana e ae, ua hiki no e unuhiia ae mai ka Hale Dute o Honolulu me ka uku ole i ke dute ma ka hoike i hoohikiia o kekahi o na Kahu Malama Waiwai i hoakakaia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai.

PAUKU 3. Iloko o ka mahina o Ianuari o kela a me keia makahiki e waihoia aku me ka Luna Dute Nui kekahi papa hoike i hoohikiia e kekahi o na Kahu Malama Waiwai i olelo ia e hoike ana i ka nui o ka alekohola i hoohanaia ma ka Museum i oleloia iloko o ka makahiki mamua iho, a me ka nui e waiho ana ma ka la mua o Ianuari.

PAUKU 4. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 18 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 11.

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o na Kanawai i hooholoia e na Aha Hooko a me Kuka o ka Repubalika o Hawaii, oia hoi ke Kanawai e hoomaopopo ai no kekahi Komisina Limahana.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. O ka Pauku 2 o ke Kanawai 4 i hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii, ma keia, ke hooloiia nei, a penei e heluheluia ai:

"Pauku 2. O ia poe ua hiki no ina he poe luna no ke Aupuni, mau lala no na Aha Hooko a me Kuka, a i ole ia ma kekahi ano e ae paha; aka, ua hiki no e hookomoia iloko o ia Komisina hookahi kanaka i loaa iaia he kuleana dala iloko o ka oihana kanu ko, a me hookahi kanaka i pili i na oihana hana lima akamai iloko o ka Repubalika.

"O na hakahaka i loaa mamuli o ka haalele ana, hoole aole e lawelawe i ka hana, a mamuli o kekahi mau kumu e ae paha, e hoopihaia no mamuli o ka hoonoho ana o ka Peresidena."

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 18 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 12.

He Kanawai e hoomana ana i ka hookaaia ana o na Dala he Kanalima-kumamalua a me Iwakalua Keneta ($52.20) ia John F. Colburn.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ma keia, ua haawiia ka mana i ke Kuhina Waiwai e uku aku ia John F. Colburn i ka huina o Kanalima-kumamalua Dala me iwakalua keneta ($52.20) koena uku e pili ana iaia, mailoko ae o kekahi dala e waiho ana iloko o ka Waihona i hookaawale ole ia no kekahi hana e ae.

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 18 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 13.

He Kanawai e hoomana ana i ka ae ia ana o na hoololi i na Palapala Hoohui o na Hui i Hoohuiia a me na Palapala Hoohui, e hoopaa ana i na hoololi a pau i ae ia mamua aku nei.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. E loaa no i ke Kuhina Kalaiaina ka mana, me ka apono ana o ka Aha Hooko, e ae aku e hanaia na hoololi i na Palapala Hoohui o na Hui i Hoohuiia, a me na Palapala Hoohui o na Hui e haawiia aku ana ma keia hope aku, ina nae hoi ma ia mau hoololi aole i haawiia na mana, a i ole ia na pono i oi ae mamua o ka mea e hiki ana ma ke kanawai e haawiia a e loaa paha ma kekahi Palapala Hoohui o kekahi Hui i Hoohuiia, a Palapala Hoohui paha i hana mua ia.

Pauku 2. O na hoololi a pau i hanaia i na Palapala Hoohui o na Hui i Hoohuiia, a i ole ia na Palapala Hoohui i ae ia mamua aku nei, ma keia, ke hoikeia aku nei na mana a ua lilo i mea paa.

Pauku 3. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 18 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 14.

He Kanawai e pili ana i ka hooponopono ana i na Palena o na Aina, e hoomaopopo ana no ka hoonoho ana i mau Komisina Palena Aina, a e hoakaka ana i ka lakou mau hana.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. E lilo i hana na ka Peresidena o ka Repubalika, me ka apono ana o ka Aha Kuhina, e hoonoho i hookahi a oi ae paha mau Komisina Palena Aina e noho ma ka oihana e like me kona makemake; a e loaa no iaia ka mana, me ia apono ana, e hoopiha i na hakahaka i loaa mamuli o ka make, hoopauia ana, a no kekahi kumu e ae paha. Aole e oi ae mamua o hookahi Komisina no kela a me keia apana hookolokolo kaapuni, a ua hiki no e hoonohoia ke kanaka hookahi no hookahi a oi ae mau apana hookolokolo kaapuni.

Pauku 2. Ua hiki i na ona o na Ahupuaa a me na hapa o na Ahupuaa, na Ili aina a me na hapa o na Ili aina, a me na mahele aina o na ano e ae iloko o ko Hawaii Paeaina, no lakou na aina aole i hookoia e na Luna Hoona Aina, i haawiia ka palapala sila nui, a hooliloia paha ma ka palapala hoolilo mai ka Moi mai, a i ole ia mai ke Aupuni mai, ma na palena i hoakakaia maloko o ia palapala hooko, palapala sila nui a kuai paha, e waiho aku me ke Komisina Palena Aina o ka apana kaapuni kahi i waiho ai ka aina, i palapala noi e hooholo a hooiaioia na palena o ka aina i oleloia e ke Komisina i oleloia, a i ole ia e kona hope mai ma ka oihana. E hoakakaia ma ka palapala noi ka inoa o ka aina, na inoa o na aina

a mau aina paha e pili ana, a me na inoa o na ona o ia mau aina ina ua ikeia, a e hookomoia no hoi kekahi hoakaka ano nui, ma ke anaia ana, a i ole ia ma kekahi ano e ae paha, o na palena i koiia.

PAUKU 3. E lilo i hana na ke Komisina i ka loaa ana iaia o ka palapala noi e like me ia i hoakakaia ae nei maluna, e hoike aku i ka ona a mau ona paha o ka aina, a pela no hoi na ona o na aina e pili ana, i ka manawa e makaukau ai oia e hoolohe i ko lakou hihia. Eia hou no, he hana na ke Komisina e hoolaha aku no ka manawa aole e emi malalo o ekolu pule iloko o aole e emi malalo o hookahi nupepa olelo Beretania a me hookahi nupepa olelo Hawaii, i kekahi olelo hoolaha no kahi e hooponoponoia ana, a me ka la a me kahi e hooloheia ai. E lawe ke Komisina ma ia hoolohe ana i na mea hoike a pau i waihoia ae; e hele aku no ma kahi o ka aina ina ua noiia e hana pela e kekahi o na aoao, a e hooikaika ma na ano e ae e loaa iaia na ike a pau e hiki ai iaia ke hooholo pololei e pili ana i na palena o na aina i oleloia. I ka haawi ana o ke Komisina i ka olelo hooholo, e hoakaka no oia maloko o laila i na palena i hooholoia mamuli o ke anaia ana, mamuli o kekahi mau mea a helehelena paa o ka aina, a i ole ia ma na hoailona palena paa, a i ole ia mamuli o kekahi a me kekahi; a e loaa no iaia ka mana e kauoha aku e anaia a e hanaia a kukuluia paha ia mau hoailona e like me ka mea ana i manao ai ua kupono, malalo o na lilo o ka poe i kuleana, aka, aole loa oia e hooloili i kekahi palena i hoakakaia ma ke anaia ana iloko o kekahi palapala sila nui a kuai paha mai ka Moi, a i ole ia mai ke Aupuni mai, a i ole ia iloko o kekahi palapala hooko o na Luna Hoona Aina.

PAUKU 4. O kekahi mea i manao ua hoopilikiaia oia mamuli o ka olelo hooholo a ke Komisina, ua hiki no iaia ke hoopii hou ae ma ia hooholo ana a imua o ka Aha Hookolo-

kolo Kiekie iloko o kanakolu la mai ka hoopukaia ana o ka olelo hooholo, a iloko o ka manawa i oleloia e uku i na koina a pau i loaa ma ia wa, a e waiho aku me ke Komisina i palapala hoopaa maikai a lawa pono i hanaia e ke Kakauolelo o ka Aha Hookolokolo Kiekie, no na dala he hookahi haneri, e hoakaka ana no ka hookaa ana i na koina e loaa hou ana ina e haule ka hoopii hou ana; eia no nae hoi, e loaa no i kekahi ona aina i kaawale aku mai ka Repubalika aku, a aole ona hope i hoomana ponoia iloko o ka Repubalika, ke kuleana e hoopii hou ae no hookahi makahiki mai ka hoopukaia ana o ka olelo hooholo i oleloia.

PAUKU 5. I na manawa a pau e hoopii hou ai kekahi mea e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku mamua koke iho o keia nei, ua lilo i hana na ke Komisina e hooili aku i ke Kakauolelo o ka Aha Hookolokolo Kiekie i kope o ka moolelo a me kana olelo hooholo, i huiia me na mea hoike i waihoia ae, a me ka palapala hoopaa no na koina e ulu ae ana ma ia hope iho. Ua hiki no i ka Aha Hookolokolo Kiekie e ae aku e hookomoia mai na mea hoike hou i hiki ole e loaa mamua me ka huli ikaikaia ma ka hana mua ana, a o kana olelo hooholo oia no ka mea hope a paa loa.

PAUKU 6. E loaa no i kela a me keia Komisina ka mana e hoohiki aku i na olelo hoohiki, e hoopai aku i na hana hoowahawaha, e ae aku i na hoopanee ana, e kauoha a koi aku a hele mai na hoike, a me ka lawe ana mai i na buke a me na palapala, e hoopuka i na palapala hoomalu no ka ukuia ana o na koina, a ma kela a me keia ano e hana a lawelawe i ka mana e pili ana i kona wahi i mana ai e like me ka mea i haawiia ma ke kanawai i na Lunakanawai Apana.

PAUKU 7. Ma keia, ke papaia aku nei ke Kuhina Kalaiaina aole e hoopuka i kekahi palapala sila nui mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai mamuli o kekahi pa-

lapala hooko i hanaia ma ka inoa o ka aina, i hanaia e na Luna Hoona Aina, me ka hoakaka ole ia o na palena iloko o ia palapala sila nui, e like me ka olelo hooholo o kekahi Komisina Palena Aina, a i ole ia ka Aha Hookolokolo Kiekie, ma ka hoopii hou ana.

PAUKU 8. E malama kela a me keia Komisina i moolelo o kana mau hana maloko o na buke i hoolakoia aku iaia e ke Kuhina Kalaiaina, a o ia mau buke i ka manawa e piha ai e hoihoiia aku no i ke Kuhina.

PAUKU 9. E hanaia na palapala hoike a kela a me keia Komisina maluna o ka pepa i kuniia i hoolakoia aku e ke Kuhina Kalaiaina, a na kela a me keia Komisina e ohi a hoike aku i ke Kuhina Kalaiaina, no ka pomaikai o ka Waihona o ka Lehulehu, i hookahi dala no kela a me keia palapala hoike i kuniia a i hoopukaia eia.

PAUKU 10. Na kela a me keia Komisina e waiho aku iloko o kanakolu la mahope iho o ka hoopukaia ana o kekahi palapala hoike no na palena, i kope i hooiaioia o ia mea ma ke keena o ke Kuhina Kalaiaina.

PAUKU 11. O na palapala noi a pau e waiho ana me kekahi Komisina i hoonohoia malalo o ke kanawai e kokua ai i ka hooponoponoia ana o na Palena Aina, i aponoia ma ka la 22 o Iune, 1866, a me na moolelo a pau e waiho ana ma ka lima o kekahi o na Komisina i oleloia, e hoihoi kokeia ae no i ke Komisina iaia ka mana malalo o keia Kanawai.

PAUKU 12. E loaa no i kela a me keia Komisina he umi dala no kela a me keia la e hana ai oia ma ka hooponopono ana i na palena, a me kona mau lilo no ka hele ana e nana i kahi; a ma na hihia a pau e loaa no iaia he elua dala no kela a me keia palapala hoike i hoopukaia, he kanalima keneta no kela a me keia hookahi haneri huaolelo iloko o ka hoakaka ana iloko o ia palapala hoike, a me iwakalua-kumamalima

keneta no kela a ma keia hookahi haneri huaolelo, iloko o ka moolelo o na olelo hoike ma ka hihia.

PAUKU 13. E ukuia na koina e ka mea noi, a i ole ia e ka mea i hoopiiia, a i ole ia e maheleia mawaena o laua e like me ka mea i ikeia oia ke kaulike a pono ma ka noonoo maikai ana o ke Komisina, me ka hiki no nae hoi e hoopii hou ia ae e like me ia i hoakakaia maloko o keia nei.

PAUKU 14. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai, a o na kanawai a me na hapa kanawai a pau e kue ana i keia, ma keia, ua hoopau loa ia.

Aponoia i keia la 27 o Okatoba, M. H. 1894.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 15.

HE KANAWAI E HOOKAAWALE AI I HUINA DALA NO KA HOOKAA ANA I NA LILO O KELA A ME KEIA ANO NO KE KINAI ANA I KE KIPI ILOKO O KA MAHINA O IANUARI, 1895.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia, ke hookaawaleia nei ka huina o Kanalima Tausani Dala ($50,000) mailoko ae o ka Waihona o ka Lehulehu no ka hookaa ana i na lilo o kela a me keia ano e pili ana i ke kinai ana i ke kipi o ka mahina o Ianuari, 1895.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 16 o Ianuari, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 16.

He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai 46 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i na Koa Kiai Aupuni o Hawaii.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ma keia, ke hoololiia nei ka Pauku 12 o ke Kanawai i oleloia, a penei e heluheluia ai:

"Pauku 12. E hoopihaia na hakahaka iloko o na oihana kohoia iloko o na Pualikoa Kiai Aupuni e lawelawe maoli ole ana i ka hana ma ke koho ana; iloko o ka manawa e lawelawe maoli ana i ka hana, a i ole ia iloko o ka manawa e kau ana ke kanawai koa maluna o kekahi wahi o ko Hawaii Paeaina, e hoopihaia na hakahaka o ia ano e ka Alihikaua Nui. Ina ua loaa he hakahaka ma kekahi koho ana mamuli o ka hookiekieia ana ae o kekahi lunakoa, ua hiki no e hoopihaia ia hakahaka ma ia wa no me ke kauoha hou ole ia. E noho hoomaluia na koho ana o na luna o na puali e kekahi lunakoa i kohoia e ka Alihikaua Nui; a o ia lunakoa hoomalu e hoolaha aku no oia no kona kohoia ana aole e emi malalo o ehiku la i ka poe i kuleana ma ia mea, ma ke kau ana i ke kauoha e koho ana iaia maloko o ka hale paikau o ia puali, a e heluheluia no hoi imua o ka puali. A nana no, iloko o ekolu la mahope iho o ke koho ana, e hoike aku i ka hopena o ia koho ana i ka Alihikaua Nui."

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 16 o Ianuari, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 17.

HE KANAWAI E PILI ANA I KA HELE ANA MAI O NA KANAKA O NA AINA E ME KA POE KUPA OLE MALALO O NA PALAPALA AELIKE NO KA HANA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Mai a mahope aku o ka hooholoia ana o keia Kanawai, e lilo no i mea kue i ke kanawai i kekahi kanaka, hui, hoohui ana, a hui i hoohuiia paha, ma na ano a pau loa e hookaa mua i ka uku o ka lawe ana mai, a i ole ia ma kekahi ano e kokua, hoohoihoi, a hooponopono no ka lawe ana mai, hele ana mai, a hookomo ana mai paha i kekahi mea kupa ole paha, a kanaka a mau kanaka paha o na aina e iloko o ko Hawaii Paeaina malalo o na aelike no ka hana i hana mua ia mamua o ka lawe ana mai, hele ana mai, a hookomoia ana mai o ia kanaka kupa ole, a mau kanaka kupa ole paha, kanaka a mau kanaka paha o na aina e, e hana i na hana i pili i ka oihana mahiai, a i ole ia i na hana pili i ka noho kauwa hale, a i ole ia no na hana maloko o na hale wili me na hale hana ma ko Hawaii Paeaina, eia no nae, ua hiki no i kekahi kanaka, hui, hoohui ana, a i ole ia hui i hoohuiia, e lawe mai i ka poe aole he mau kupa, a i ole ia na kanaka o

na aina e iloko o ko Hawaii Paeaina ma ke ano i olelo mua ia, i ka loaa ana ia lakou mai ka Papa Hoopae Limahana mai, kona apono ana i kakauia no na aelike malalo o laila i manaoia ai e lawe mai i ua poe kupa ole a kanaka paha o na aina e.

No na hana o keia Kanawai, o na kanaka kupa ole a me na kanaka o na aina e a pau e hiki mai ana maloko o ka mana o ka Repubalika o Hawaii ma kekahi moku, a i ole ia ua hiki mua mai ma ia ano a e noho ana ma ke ano hoomalu ma ka aina, e manaoia no lakou aia no mawaho aku o ko Hawaii Paeaina, a o na hoakaka ana o keia Kanawai e pili ana i ka lawe ana mai, ka hele ana mai, a me ka hookomo ana mai i ka poe kupa ole a me na kanaka o na aina e, ua pili no ia i ua poe kupa ole nei me na kanaka o na aina e i hiki mai, a i ole ia e noho hoomaluia ana.

Pauku 2. O na aelike a pau e hanaia ana ma keia hope aku mawaena o kekahi kanaka, hui, hoohui ana, a hui i hoohuiia paha, me kekahi mea kupa ole a poe kupa ole paha, kanaka a mau kanaka paha o na aina e e hana i na hana pili oihana mahiai a kauwa noho hale paha, a i ole ia e hana maloko o na hale wili a me na hale noho ma ko Hawaii Paeaina, mamua o ka lawe ana mai, hele ana mai, hookomo ana mai paha, a hiki ana mai o ka mea a mau mea nona ka hana i hana aelikeia ma ko Hawaii Paeaina, e lilo no ia i mea ole, koe no nae na aelike i aponoia e ka Papa Hoopae Limahana e like me ia i hoakaka mua ia.

Pauku 3. No kela a me keia kue ana i na mea i hoakakaia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, o ke kanaka, hui, hoohui ana a hui i hoohuiia paha, ina e kue e hoopaiia e uku no ka pomaikai o ka Waihona no kela a me keia hana hewa ana i ekolu haneri dala no kela a me keia mea kupa ole a kanaka o na aina e paha i laweia mai, a i ole ia i hoopaeia ma ko Ha-

waii Paeaina, a i ole ia i hookaa mua ia kona uku o ka haliia ana mai, a i ole ia ua kokuaia, hoohoihoiia a hooponoponoia paha kona hookomoia ana mai iloko o keia Aupuni ma ke ano kue i na mea i hoakakaia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, ke hoahewaia no ia mea imua o kekahi Lunakanawai Apana.

PAUKU 4. O ke kapena o kekahi moku nana i lawe mai me ka ike no pela iloko o ko Hawaii Paeaina maluna o ia moku a hoopae, a i ole ia ae e hoopaeia mai kekahi awa a wahi paha ma na aina e, kekahi mea i kupa ole a kanaka paha o na aina e nana i hana mamua o kona kau ana ma ia moku i kekahi aelike e hana i na hana mahiai, a i ole ia kauwa noho hale paha, a i ole ia e hana maloko o na hale wili a hale hana paha ma ko Hawaii Paeaina, a o ia aelike aole i aponoia e ka Papa Hoopae Limahana e like me ia i olelo mua ia ae nei, e hoopaiia oia e uku no ka pomaikai o ka Waihona i hookahi haneri dala no kela a me keia mea kupa ole a kanaka paha o na aina e i laweia mai pela, a i ole ia i hoopaeia ke ku ka hewa iaia no ia mea imua o kekahi Lunakanawai Apana.

PAUKU 5. Aole e pili keia Kanawai i ka hele ana mai o na limahana malalo o na hoakaka ana o ke kuikahi mawaena o keia Aupuni a me Iapana, i hanaia ma ka la 28 o Ianuari, M. H. 1896.

PAUKU 6. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 1 o Feberuari, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 18.

He Kanawai e hoomaopopo ana no ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole ia e kona Hope na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa a me na Aha Hookolokolo Koa.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ua lilo i hana na ka Ilamuku, a i ole na kona Hope i na manawa a pau e kauohaia ai pela ma ke kauoha a ka Alihikaua Nui o ka Oihana Koa, a i ole ia ma ke kauoha a ka Peresidena ma ke ano kulike me ia kauoha, e hana a hooko aku i na hoopai a kekahi Komisina Oihana Koa, a i ole ia Aha Hookolokolo Koa i akoakoa, a i ole ia e hoakoakoaia ana, ma ke ano a me ka manawa a me kahi i hoakoakoaia maloko o ke kauoha e apono ana i na mea i hooholoia a me na mea i hanaia, a e hoopaa ana, a i ole ia e hooponopono hou ana i ka hoopai i kau ia e ia Komisina Oihana Koa a Aha Hookolokolo paha.

Ua hiki no e lawelaweia kekahi halepaahao a wahi hoopaa e ae o ka Repubalika, a wahi e ae i hoakakaia e ka Peresidena, a i ole ia e ka Alihikaua Nui, i wahi e hoopaahaoia ai a e hoopaa ai i kekahi mea i hoahewaia a hoopaiia e hoopaahaoia e ia Komisina a Aha Hookolokolo Koa paha.

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 8 o Feberuari, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 19.

He Kanawai e hookaawale ai i huina dala hou ae o Iwakalua-kumamalima Tausani Dala no ka hookaa ana i na lilo o kela a me keia ano no ke kinai ana i ke Kipi o ka Mahina o Ianuari, 1895.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ma keia, ke hookaawaleia nei ka huina o Iwakalua-kumamalima Tausani Dala ($25,000) hou mai ka Waihona ae o ka Lehulehu no ka hookaa ana i na lilo o kela a me keia ano e pili ana i ke kinai ana i ke kipi o ka mahina o Ianuari, M. H. 1895.

Pauku 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e aponoia ai.

Aponoia i keia la 4 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. King,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 20.

He Kanawai e pili ana i ke Kanawai Koa, na Hookolokolo ana e ke Komisina Oihana Koa, a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi.

No ka mea, ua hoowalewaleia mamuli o na ao hewa ana a kekahi poe hana hewa a maalea kekahi poe he nui e noho ana ma ka Mokupuni o Oahu, a ua ohumu me ka lima ikaika e kulai a hoohiolo i ke Kumukanawai a me ke Aupuni maanei i kukuluia e like me ke kanawai, a ma ka hooko ana aku i ua manao la, ua hana me ka ikaika me ka hoakoakoa ana i na kanaka he nui ma ka la 6 o Ianuari, 1895, a ma kekahi mau la e ae mahope iho iloko o ka Apana o Honolulu, Mokupuni o Oahu, ua kaua aku i keia Repubalika, a ua hana i ka hewa pepehi kanaka a me na feloni e ae, a ua hoolako ia lakou iho me na pu a me na poka me na lako kaua a me na poka pahu dainamita me na manao ino a powa, a me ka manao e hooweliweli i na kanaka e noho ana ma ke kulanakauhale o Honolulu, a no kekahi manawa e hookahuli a hoolilo i mea ole i ke Aupuni ; a

No ka mea, i ka manawa i hoikeia aku ai i ka Peresidena no ia kipi ana, ua hana ka Peresidena e like me ka mana i loaa iaia ma ke Kumukanawai, a ua kukala aku e mana ke kanawai koa maloko a maluna o na wahi a pau o ka Mokupuni o Oahu ; a

No ka mea, o na pualikoa a me na makai o ke Aupuni, me ke kokua aloha aupuni ana o na kanaka e ae o ko Hawaii Paeaina, ua kaohi i ka laha ana aku o ia kipi ana i oleloia, a

ua hoopakele i na ola a me na waiwai o na kanaka makee a malama kanawai mai ka hoopoinoia; a

No ka mea, he mea kupono i na kanaka a pau i hana me ka manao maikai ma ke kinai ana i ke kipi e huikalaia lakou a e malamaia me ka loaa ole ia lakou he poino no na hana a lakou i hana ai ma ia ano malama a makee i ke Aupuni; nolaila,

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. O na kuahaua a me na kauoha a pau loa i hoolahaia, a i ole ia i hanaia a me na hana me na mea a pau i kauohaia, kuhikuhiia a i hanaia, a i ole ia e kauohaia ana, kuhikuhiia a e hanaia ana e ka Peresidena, a i ole ia e kekahi luna o ke Aupuni, a i ole ia e kekahi mea e ae e lawelawe ana malalo o ka mana o ka Peresidena, no na hana a iloko hoi o ka manawa i hoakakaia maloko o keia nei, oia hoi keia, ma ka la 6 o Ianuari, 1895, mai laila mai a mahope mai o ia la a hiki i ka manawa e kukalaia ai ua pau ke kau ana a me ka mana o ke kanawai koa, ina ua hanaia maloko o kekahi apana kahi i kukalaia ai he kanawai koa a e mana ana ia kanawai malaila, a i ole ia ina ua hanaia maloko o kekahi apana aole i mana ke kanawai koa malaila, ma ke kukala ana a kokua ana i ke kanawai koa, a i ole ia ma ke kinai ana i ka haunaele me ke kipi, a i ole ia ma ke kukulu ana i kekahi Aha Hookolokolo Koa, a i ole ia ma ka hopu ana, hoopaahao ana, kipaku ana i na aina e, hookolokolo ana, hoahewa ana, a i ole ia hoopai ana i kekahi kanaka i hoopiiia no ke kipi, huna i ke kipi, ohumu e paipai a hana i ke kipi, a i ole ia no kekahi hana kue a ano kipi, a i ole ia no kekahi hana a ohumu e kue ana i ka maluhia, a i ole ia i ke ola a waiwai paha, a i ole ia ma ka hopu ana a me ka hoopaa ana i kekahi poe i paaia no ka ninaninau a nana ponoia ana, ma keia, ke

hoike a ke kukalaia aku nei, ua hanaia ia mau hana malalo a maloko o ka mana i haawiia ma ke Kumukanawai i ka Peresidena, a ma keia, ua hoopaa a ke aponoia nei.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 21.

HE KANAWAI E HOOKAAWALE HOU AE ANA I MAU HAAWINA NO NA HANA O KE AUPUNI O KA REPUBALIKA O HAWAII.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia, ke hookaawaleia nei na huina dala mahope iho nei i hiki aku ka huina i ka Iwakalua-kumamakolu Tausani Elima Haneri Dala ($23,500) mai ka Waihona ae o ka Lehulehu, mawaho ae o na huina i hookaawale mua ia, no na hana i hoakakaia mahope iho nei, oia hoi keia:

KEENA O KO NA AINA E.

Na lilo o ka Aha Hooko	$ 2,000 00
Na lilo o ka Aha Kuka	1,500 00
Kinai ana i ke kipi o Ianuari, 1895	15,000 00

KEENA KALAIAINA.

Na lilo Koho Balota	$ 5,000 00
	$23,500 00

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 22.

HE KANAWAI E HOOPAU AI I NA PAUKU 2, 3, 4, 5 A ME 6 O KE KANAWAI I KAPAIA "HE KANAWAI E HOOMAOPOPO AI NO KA LAWE ANA MAI O NA HOOPII E KE AUPUNI, A I OLE IA E KUE ANA I KE AUPUNI HAWAII," I APONOIA MA KA LA 6 O SEPATEMABA 1888.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. O na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai o na hoopii e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888, ma keia, ke hoopau loa ia nei.

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 23.

He Kanawai e pale aku ai i ke komo ana o kekahi poe no loko o kekahi mau Papa iloko o ko Hawaii Paeaina.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. He kue i ke kanawai ka pae ana mai o kekahi kanaka ma ko Hawaii Paeaina mai kekahi moku mai kekahi awa kumoku o na aina e ina he lawehala oia, a i ole ia he mahuka mai ka lima mai o ke kanawai, a i ole ia ua hoahewaia, a i ole ia ua hopuia no ke karaima a hana hewa e ae paha, a ua haalele, a i ole ia ua mahuka mai ko Hawaii Paeaina aku i mea e pakele ai oia mai ka hookolokoloia ana, a i ole ia ua kipakuia mai ko Hawaii Paeaina aku ma ke kauoha a ka Peresidena, a i ole ia e ka Ilamuku iloko o ka manawa kanawai koa, a i ole ia ua kipakuia ma ka hoopai a kekahi aha hookolokolo, ina aole i loaa i ua kanaka la ka ae ia ana mai ke Kuhina o ko na Aina e mai e pae mai.

Pauku 2. O kekahi kanaka e pae mai ana, a i ole ia e hoao ana e pae mai ma ko Hawaii Paeaina ma ke ano kue i na mea i hoakakaia ma keia Kanawai, e manaoia ua hana oia i ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia, e hoopaiia ma ka hoopaahao ana ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o elua makahiki, a i ole ia ma ka hoopai dala aole e oi aku mamua o elima tausani dala, a i ole ia ma ia mau hoopai a elua ka hoopaahao a me ka uku hoopai dala.

Pauku 3. O ke kapena, a i ole ia aliimoku e ae o kekahi moku, a i ole ia kanaka e ae nana i lawe mai me ka ike no pela ma ko Hawaii Paeaina a hoopae, a i ole ia hoao e hoo-

pae, a i ole ia ae e hoopaeia kekahi kanaka i hoakakaia ma ka Pauku 1 o keia Kanawai, me ka ike, a i ole ia me na kumu kupono e manaoio ai ua komo ia kanaka malalo o na papa ana o ka Pauku 1, e manaoia ua pili iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia, e hoopaiia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o elima haneri dala no kela a me keia kanaka o ia ano i laweia mai pela a hoopaeia, a i ole ia i hoaoia, a i ole ia i ae ia e hoopaeia mai, a ua hiki e hoopaahaoia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o hookahi makahiki, a o kekahi moku o ia ano, aole e loaa ka palapala ae e holo mai kekahi awa aku o ko Hawaii Paeaina aia wale no a hookaaia ia uku hoopai.

PAUKU 4. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 24.

HE KANAWAI E PALE AKU AI I KA LAWEIA ANA O NA HOOPII E KUE ANA I NA LUNA AUPUNI, A I OLE IA I KA POE E AE NO NA HANA I HANAIA MA KE KINAI ANA I KE KIPI.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Aole no e hanaia kekahi hoopii, palapala hoopii hana a koi ana imua o kekahi aha hookolokolo ma ke ano hihia hewa a kivila paha e kue ana i kekahi luna o ke Au-

puni a mea e ae no hoi e lawelawe maoli ana me ka manao maikai malalo o ka mana o ka Peresidena, a i ole ia me ke manao maikai no ke kinai ana i ke kipi, no kekahi mau hana a mea paha i hanaia, a i ole ia i hana ole ia paha, a i ole ia e hanaia ana ma ka la 6 o Ianuari, 1895, mai ia la mai a mahope mai o ia la a hiki i ka manawa e kukalaia ai ua pau ka paa ana a me ka mana o ke kanawai koa, ina ua hanaia ma kekahi apana kahi i kukalaia ai a e mana a e paa ana ke kanawai koa, a i ole ia ua hanaia ma kekahi apana i kukala ole ia ke kanawai koa, ma ke kinai ana i ke kipi, a i ole ia ma ka hooholo pono ana i ka manao o ke kanawai koa, a i ole ia ma ka hopu ana, hoopaahao ana, kipaku ana mai ka aina aku, hookolokolo ana, hoahewa ana, a hoopai ana i kekahi kanaka i hoopiiia no ke kipi, huna i ke kipi, ohumu e paipai, a i ole ia e hana i ke kipi, a i ole ia no kekahi hana kue a hoala kipi, a i ole ia no kekahi hana kue i ke Aupuni a ohumu e kue ana i ka maluhia, a i ole ia i ke ola a me ka waiwai, a i ole ia no ka hopu ana i kekahi poe i paa ia no ka ninaninauia.

Pauku 2. I mea e pale aku ai i ka ulu ana ae o na manao kanalua no kekahi hana i hanaia ma ke ano i olelo mua ia ae nei me ka oleloia ua hanaia malalo o ke kauoha, a i ole ia mamuli o ka mana o ka Peresidena, a i ole ia ua hanaia me ka manao maikai (bona fide) i mea e kinai a e hoopauia ai ka haunaele me ke kipi, ua ku no i ke kanawai i ka Peresidena, a i ole ia i kona hope mai e kukala ae ua hanaia ia mau hana malalo o ia kauoha a mana paha, a i ole ia me ka manao maikai (bona fide) no na hana me na kumu i olelo mua ia ae nei; a o ia kukala ana pela ma kekahi mea i kakauia malalo o ka lima o ka Peresidena, a i ole ia e kona hope mai, e lilo no ia ma na hana a pau i hoike maopopo loa e kanalua ole ai ka hanaia ana no ua mau hana la ma ia ano, a ua hiki no e hoikeia ia kauoha a kukala ana paha malalo o ka pale ana ma ke kumu aole i pololei ka hoopii (general issue), a i ole

ia ua paa ma ke kanawai (plea in bar), a ina ua paneia a waihoia ae paha pela, ua lawa no ia pane ana, ina no ua hoikeia ae ke ano nui wale no o ia kauoha a kukala ana paha, a i ole ia o ka hoike wale ana aku no ua haawiia ke kauoha, a i ole ia ke kukala ana mamua ae o ka manawa i hanaia ai na hana i hoopiiia, a i ole ia ua loaa mai mahope iho.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 25.

HE KANAWAI E PILI ANA I KE KOMO KULEANA OLE IA ANA O NA PIHI MAKAI A ME NA LOLE MAKAI A ME NA PIHI ME NA LOLE I ANO LIKE ME IA.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. O kekahi mea aole oia he makai i hookohu ponoia, a i ole ia he lala no ka Puali Makai Kiai i ikeia ma ka inoa o ka "Citizens' Guard," nana i komo a kau, a i ole ia hoikeike i kekahi pihi makai, a i ole ia i ke pihi o na "Citizens Guard," a i ole ia i komo i ka lole aahu oihana o ka makai, a i ole ia ka aahu oihana o ka "Citizens' Guard" me ka manao e alakai hewa a puni kekahi, e pili no iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia, e hoopaiia ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o kanalima dala.

PAUKU 2. O kekahi mea aole oia he makai i hookohu ponoia, a i ole ia he lala no ka Puali Makai Kiai i ikeia ma ka inoa o ka "Citizens' Guard," nana i komo a kau paha i kekahi pihi, a i ole ia lole a aahu paha i ano like me na pihi a me na lole aahu paha e ae ia e ka Ilamuku e kau ia a e komo a aahuia e na makai a me na lala o ka puali "Citizens' Guard" me ka manao e alakai hewa a puni kekahi, e manaoia oia ua hana i ka hewa mikamina, a e hoopai'a ma ka uku hoopai aole e oi aku mamua o hookahi haneri dala.

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 26.

HE KANAWAI E HOOMAOPOPO ANA NO KA HOOKOLOKOLOIA ANA O NA KOI ANA I KE AUPUNI HAWAII.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. E loaa no i ka Aha Hookolokolo Kiekie ka mana kaokoa e hoolohe a hooholo i na hana mahope iho nei, a e hooholo no ma na ninau e pili ana i ka oiaio o na mea i ulu ae me ka waiho ole ia imua o ke jure.

Akahi. Na koi a pau loa i ke Aupuni i hookumuia ma o kekahi kanawai o ka Repubalika, a i ole ia mamuli o kekahi rula o kekahi kanawai Keena Hooko, a i ole ia mamuli o ke-

kahi aelike i hanaia a i manaoia ua hanaia paha me ke Aupuni, a me na koi a pau i waihoia aku imua o ia aha e kekahi o na Hale elua.

Elua. Na koi ana a pau he aie ko ka mea koi (set off), na koi ana i ka mea nana ke koi (counter claim), na koi poho ina ua hoomaopopoia a hoomaopopo ole ia paha, a i ole ia na koi ana o na ano a pau ma ko ke Aupuni aoao i kekahi kanaka e koi ana i ke Aupuni malalo o na olelo o keia Kanawai, keia maloko o keia nei.

PAUKU 2. Ma ka hookolokolo ana i kekahi hihia i waihoia ae he koi ana he aie ko ka mea hoopii, koi ana i ka mea hoopii, koi no ke poho a koi e ae paha ma ka aoao o ke Aupuni e kue ana i ka mea nana ke koi i ke Aupuni imua o ka aha i oleloia, na ka aha e hoolohe a hooholo no ia koi ma ka aoao o ke Aupuni a e kue ana no hoi i ke Aupuni, a ina ma ka nana ana i ka hihia a pau loa ua ike ka aha ua aie ka mea koi i ke Aupuni, e hooholo no ia pela, a e lilo no ia olelo hooholo i mea paa mau loa.

PAUKU 3. Aole no e waiho aku a hoopii paha ma ke ano i olelo mua ia kekahi kanaka i kekahi koi i loaa iaia, a i ole ia kekahi lunawaiwai ona (assignee) he hihia e waiho ana imua o kekahi aha hookolokolo e ae kekahi hoopii a palapala kena e kue ana i kekahi kanaka e lawelawe ana, i ka manawa i loaa ai ke kumu hoopii i hoakakaia ma ia hoopii ana, a i ole ia ua olelo e lawelawe ana oia malalo o ka mana o ke Aupuni.

PAUKU 4. O ka poe kupa ole, he poe kupa nae no kekahi aupuni nana i haawi i na kupa o keia Repubalika i ke kuleana e hoopii i na koi ia aupuni imua o kona mau aha hookolokolo, e loaa no ia lakou ka pono o ka hana ana i na koi i keia Aupuni e like me ia i hai mua ia nei.

PAUKU 5. O na koi a pau loa e kue ana i keia Aupuni, i hiki e hanaia ma ke ano i olelo mua ia ae nei, e pale ia no ka

manawa pau ole ina aole ka palapala noi e hoakaka ana i ke ano o ia koi e waihoia ae imua o ka aha, a i ole ia e hoounaia i ka aha e ke kakauolelo o ka Senate, a i ole ia e ke kakauolelo o ka Hale o ka Poeikohoia, e like me ia i hoakakaia ma ke kanawai, iloko o elua makahiki mahope iho o ka loaa mua ana o ke koi. Eia no nae, o na koi o ka poe i komo malalo o kekahi kumu e kupono ole ai ma ke kanawai, aole e pale ia ina e waihoia ae ke koi imua o ka aha, a i ole ia e hoounaia e like me ia i olelo mua ia ae nei, iloko o hookahi makahiki mahope iho o ka pau ana o na kumu i kupono ole ai.

PAUKU 6. Na ka mea koi i na manawa a pau e hoakaka piha maloko o kona palapala noi i ke koi, ka hana i hanaia e pili ana i ua koi la maloko o ka Ahaolelo, a i ole ia e kekahi o na keena oihana, ina ua hanaia pela, ka poe nona ia a i kuleana paha iloko o laila, ka manawa a me ke ano i kuleana ai ia poe pela; aole i waihoia aku a hooliloia aku paha ia koi, a i ole ia kekahi hapa paha a kuleana paha iloko o ia mea i hanaia, koe wale no ma ke ano i hoakakaia ma ka palapala noi, ua kuleanaia ka mea noi i ka huina i noi ia mai keia Aupuni, mahope iho o ka hoolaweia ana ae o na koi ana a aie paha i ke Aupuni; a o ka mea koi, a ina ua waihoia aku a hooliloia paha o na ona mua aku o ia koi, ina he kupa a kupa ole paha, aole oia ma kekahi ano i kokua me ka manao ponoi e kokua, hoohoihoi, a hana kokua e kipi ana i ke Aupuni, a ua manaoio no oia he oiaio na mea i hoakakaia maloko o ka palapala noi. A e hooiaioia ka palapala noi i oleloia ma ka olelo hoike (affidavit) o ka mea noi, a i ole ia o kona agena a hope paha.

PAUKU 7. O kekahi mea nana i hana, a i ole ia nana i hoao e hana kolohe i kekahi hana hoopunipuni i keia Aupuni ma ka hooiaio ana, hoakaka ana, hoomaopopo ana, a ae ia ana paha o kekahi koi, a i ole ia hapa paha o kekahi koi i

keia Aupuni, e lilo no ia koi i keia Aupuni; a e lilo no i hana na ka aha i oleloia ma na hihia o ia ano, e hooholo ua hanaia no ia hana kolohe, a i ole ia ua hoaoia e hana, a ma ia manawa no e haawi i olelo hooholo ua lilo ia koi i ke Aupuni, a e pani paa mau loa ia ka mea koi mai ka hana hou ana ia koi.

PAUKU 8. Aole e haawiia kekahi ukupanee ma kekahi koi a hiki i ka manawa e hoopukaia ai ka olelo hooholo ma ia koi e ka aha, koe wale no ina he aelike e hoakaka maopopo ana e hookaaia ka ukupanee.

PAUKU 9. O na olelo hooholo o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma na hana a pau i laweia imua o ia aha, malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai, oia no ka hana hope loa ana o ia mea.

PAUKU 10. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 15 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

FRANCIS M. HATCH,
Kuhina o ko na Aina e.

KANAWAI 27.

He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 1 a me Pauku 5 o ke Kanawai 74 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, i kapaia "He Kanawai e pili ana i na Eemoku Pake, e pakui ana i ka Mokuna 80 o na Kanawai o 1892," i hooholoia ma ka la 30 o Novemaba, M. H. 1892, i kapaia "He Kanawai e hoohaiki ai i ka hele ana mai o na Eemoku Pake."

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

Pauku 1. Ma keia, ke hoololiia nei ka Pauku 1 o ke Kanawai i oleloia ma ke kapae ana aku i na huaolelo "mailoko ae o na dala e loaa ana i ka paahana," a me na huaolelo "haku hana," a e hookomoia ma ia wahi hope ae la i na huaolelo "limahana i oleloia," i heluheluia ai ka Pauku i oleloia e like me keia:

"Pauku 1. Mawaho ae o na kumu i hoakakaia ma ka Pauku 2 o ka Mokuna LXXX. o na Kanawai o ke Kau o 1892, e hiki ai e haawiia na palapala ae i na Pake e komo iloko o ko Hawaii Paeaina e lawelawe ma ke ano he mau limahana oihana mahiai ma na mahinaai i oleloia, maloko o na hale wili laiki a ko paha, e haawiia ua palapala ae la mamuli wale no o keia kumu hou iho e ukuia aku e ka limahana i oleloia he hookahi dala me kanalima keneta i ka pau ana o kela a me keia mahina i ka Papa Hoopae Limahana ma ke ano a malalo hoi o na rula a ka Papa e kauoha ai, a hiki i ka manawa e hiki ai ka huina o ia mau hookaa ana a kela a

me keia mea i ke kanakolu-kumamaono dala, e paa ia ma ke ano he waihona no ka limahana no na i hana hoakakaia mahope iho nei."

PAUKU 2. Ma keia, ke hoololiia nei ka Pauku 5 o ke Kanawai i oleloia ma ke kapae ana aku i na huaolelo "o kela a me keia mea hoohana i na Pake i hookomoia mai iloko o keia Aupuni malalo o na palapala ae i hoakakaia ma keia Kanawai, e hookaa ole ana i ka Papa Hoopae Limahana i na huina i hoakakaia maluna ae nei mailoko ae o na uku hana o ia mau limahana," a e hookomo ma ia wahi i na huaolelo "na kela a me keia mea hoohana i na Pake i hookomoia mai iloko o keia Aupuni malalo o na palapala ae i hoakakaia ma keia Kanawai, e lawe ae mai ka uku hana o ia limahana i ka pau ana o kela a me keia mahina, i hookahi dala me kanalima keneta, a o kela a me keia mea hoohana i na Pake e hookaa ole ae ana i ka Papa Hoopae Limahana i ka huina i hai ia ae la maluna mailoko ae o ka uku hana o ia mau limahana, a o kela a me keia limahana e hoole ana, a i ole ia e hookaa ole ana i ka huina i oleloia," i heluheluia ai ka Pauku i oleloia e like me keia:

"Pauku 5. Na kela a me keia mea hoohana i na Pake i hookomoia mai iloko o keia Aupuni malalo o na palapala ae i hoakakaia ma keia Kanawai, e lawe mailoko ae o ka uku hana o ia limahana i ka pau ana o kela a me keia mahina, i hookahi dala me kanalima keneta, a o kela a me keia mea hoohana i na Pake e hookaa ole ae ana i ka Papa Hoopae Limahana i ka huina i hoakakaia maluna ae nei mailoko ae o ka uku hana o ia mau limahana, a o kela a me keia limahana e hoole ana, a i ole ia e hookaa ole ana i ka huina i oleloia ma ka manawa a me ke ano i oleloia e ka Papa i oleloia, e manaoia ua hana i ka hewa mikamina, a ua hiki e hoopaiia e uku i kekahi hoopai aole e emi malalo o umi dala, aole hoi

e oi aku mamua o kanalima dala no kela a me keia hana ole ana; a ua hiki i ka Papa i oleloia ma ia hope iho e hoole i ka ae ana aku i ke noi o ia haku hana i palapala ae i na Pake e komo mai iloko o keia Aupuni.

"Eia no nae hoi, ina o kekahi haku hana o ia ano e hoike ae i ka Papa i oleloia iloko o kanakolu la mahope iho o ia hana ole ana i na kumu kupono no ia hana ole ana, alaila, aole no e kau ia na hoopai i oleloia."

PAUKU 3. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 19 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 28.

HE KANAWAI E HOOLOLI AI I KE KANAWAI 8 O NA KANAWAI O KE AUPUNI KUIKAWA O KO HAWAII PAEAINA, E PILI ANA I NA HEWA HOALAALA KIPI.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ma keia, ke hooloiia nei ke Kanawai 8 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina ma ka hookomo ana mahope iho o ka Pauku 5 i keia Pauku hou mahope iho nei, a ma ka hooloi ana i na helu o na Pauku 6 a me 7 a lilo i Pauku 7 a me 8:

"Pauku 6. Ina e hoahewaia kekahi kanaka no ka hewa hoolaha i ka laipila hoalaala kipi e pili ana i ka hoolaha ana

i na olelo maloko o kekahi nupepa, oia ka lunahooponopono, mea pai, ona a mea paha nona ia nupepa, ua hiki no i ka lunakanawai nana e hookolokolo ana i ka hihia mawaho ae o ka hoopai i kau ia maluna o ia mea, e hoopau i ke paiia ana o ia nupepa no kekahi manawa aole e oi aku mamua o eha makahiki. O na hoopau ana a pau o ia ano i ke paiia ana o kekahi nupepa, e pili no ia a e hui pu mai no i kekahi nupepa i hoomakaia ma kahi o ia nupepa i hoopauia, nona ka mea i hoopaiia e noho ana i lunahooponopono, mea pai, ona a mea paha nona ia nupepa."

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 19 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 29.

HE KANAWAI E PILI ANA I KEKAHI POE NO LAKOU NA MANAO HANA KUE KANAWAI.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. Ina ka Ilamuku, a i ole ia ka Hope Ilamuku, a i ole ia kekahi Makai Nui a Hope Makai Nui paha e ike, a i ole ia ua loaa ke kumu e manaoia ai he manao hana kue kanawai ko kekahi kanaka e kue ana i ka maluhia o ka lehu-

ARCHIVES --OF-- HAWAII

lehu, a i ole ia i ke ano o ka hooponopono aupuni ana i kukuluia i keia wa, ua hiki iaia ke hoopii aku imua o kekahi Lunakanawai Kaapuni, a nana no e lawe i kana olelo ike i hoohikiia i kakauia, a i ole ia ka olelo ike o kekahi hoike ana e lawe ae ai. Ina ua hoikeia ma ke ano i maopopo i ka Lunakanawai ma ia mau mea i hoikeia aku iaia ua loaa io no i ka mea hoopii he kumu e manaoio ai ua loaa io no i ka mea i hoopiiia ka manao e hana i na hana kue kanawai e kue ana i ka maluhia o ka lehulehu, a i ole ia i ke ano o ka hooponopono aupuni i kukuluia, e kauoha no oia e hopuia oia a e laweia ae imua ona ma ka palapala hopu, a ma ia manawa e ninaninau iaia e pili ana i ka oiaio o ka hoopii e kue ana iaia.

Ma ia ninaninau ana e loaa no i ka mea i hoopiiia na kuleana a pono o ka lawe ana mai i na hoike a me na mea hoike e ae ma ke pale ana iaia e like me ia i haawiia ma ka mahele elua o ka Pauku 6 o ke Kumukanawai i kekahi mea i hoopiiia no ka hana ana i kekahi hewa.

Pauku 2. Ina ma ia ninaninauia ana ua hoikeia ua loaa no i ka mea i hoopiiia i kona manawa i hopuia ai he mau manao kue kanawai e kue ana i ka maluhia o ka lehulehu, a i ole ia i ke ano o ka hooponopono aupuni i kukuluia, e hoopaiia oia e kipakuia mai ko Hawaii Paeaina aku, no kekahi mau makahiki aole e emi malalo o elua, a i ole ia e like me ka noonoo maikai o ka Lunakanawai, a ua hiki e koiia oia e haawi i palapala bona me ka hope kupono no ka pono o ke Kuhina Waiwai a e aponoia ma na mea e pili ana i ka nui o na dala a me ka hope e ka Lunakanawai, e hoakaka ana aole oia e hana iloko o ka makahiki hookahi i kekahi hana kue i ke kanawai e kue ana i ka maluhia o ka lehulehu, a i ole ia i ke ano o ka hooponopono aupuni i kukuluia; a ina aole e hanaia ua palapala bona la e like me ka mea i kauohaia e ka

Lunakanawai a aole hoi i aponoia eia, e hoopaaia ka mea i hoopiiia ma ka halepaahao a e noho no ma kahi paa a hiki i ka manawa e hanaia ai a e aponoia ai ka palapala bona. Eia no nae hoi, ua hiki no i kekahi lawehala i hoopaaia pela no ka haawi ole i palapala bona e like me ka mea i kauohaia, ma kona noi ponoi ana, e kau ia maluna ona ka hoopai kipaku e like me ia i hai mua ia.

PAUKU 3. O kekahi mea i hooholoia e kue ana iaia ka hoopai kipaku malalo o na olelo o keia Kanawai, e paaia no oia ma kahi paa e ka Hamuku, a i ole ia e kona hope a hiki i ka manawa e loaa ai he manawa kupono e hooko ai i ka hoopai, a aole oia ma ia hope iho e ae ia e hoi hou mai i ko Hawaii Paeaina me ka ae ole o ka Aha Hooko mamua o ka pau ana o ka manawa i kipakuia ai oia, a e hoomaka ka helu ana o ia manawa mai kona la i haalele ai i keia aina.

PAUKU 4. Ina kekahi kanaka i kipakuia malalo o na hoakaka ana o keia Kanawai e hoi hou mai i ko Hawaii Paeaina mamua o ka pau ana o kona manawa i kipakuia ai me ka ae ole o ka Aha Hooko, ua pili iaia ka hewa mikamina, a ina e hoahewaia no ia mea, e hoopaiia e hoopaahaoia ma ka hana oolea no kekahi manawa aole e oi aku mamua o elua makahiki.

PAUKU 5. Ma kekahi hana malalo o keia Kanawai, ua hiki no i ka mea i hoopiiia e hoohalahala mai ka olelo hooholo o ka Lunakanawai a imua o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma ka Baneko, a aole hoopii hoohalahala e ae e ae ia. Aole e loaa iaia ka pono e belaia ai ma ke ano he pono ia nona.

PAUKU 6. Ma kekahi hoopai e kipakuia e pili ana i kekahi kanaka e like me ia i hoakakaia maloko o keia nei, ua hiki no i ka Lunakanawai e hooholo ma ke ano oia kekahi o na koina o ka aha e ukuia e ia mea he huina dala i lawa no ka uku ana i na lilo o kona laweia ana mai ka aina nei aku.

PAUKU 7. E mana keia Kanawai mai a mahope aku o kona la e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 19 o Maraki, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

KANAWAI 30.

HE KANAWAI E HOOKAAWALE HOU AE ANA I MAU HAAWINA NO NA HANA O KE AUPUNI O KA REPUBALIKA O HAWAII.

E Hooholoia e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii:

PAUKU 1. O na huina dala mahope iho nei i hiki ka huina i ka Iwakalua Tausani Dala ($20,000) ma keia, ua hookaawaleia mailoko ae o ka Waihona o ka Lehulehu mawaho ae o na huina dala i hookaawaleia mamua aku nei, no na hana mahope iho nei oia hoi keia:

KEENA NO KO NA AINA E.

Na lilo o kela a me keia ano no ke kinai ana i ke Kipi o Ianuari, 1895 ..... $10,000 00

KEENA WAIWAI.

Na lilo o ka moku kiai oihana dute me holoholo kai $10,000 00

$20,000 00

PAUKU 2. E mana keia Kanawai mai kona la aku e hoolahaia ai.

Aponoia i keia la 23 o Mei, M. H. 1895.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ka Repubalika o Hawaii.

J. A. KING,
Kuhina Kalaiaina.

NA KANAWAI O KA REPUBALIKA O HAWAII.

KANAWAI 1. He Kanawai e haawi ana i ka mana i na lala o na Papa Kakauinoa o ka Poe Kupono i ke Koho Balota, a me ka Poe Ninau i ka Poe Noi i na Pono Kupa, e hoohiki aku i na Olelo Hoohiki..... 3

KANAWAI 2. He Kanawai e pili ana i ke Koho ana i na Jure.. 4

KANAWAI 3. He Kanawai e hooloili ai i ke Kanawai Helu 66 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka pae ana mai o na kanaka o na Aina e ma ko Hawaii Paeaina," i aponoia ma ka la 1 o Maraki, 1894..... 6

KANAWAI 4. He Kanawai e hoomaopopo ai no kekahi Komisina Limahana..... 7

KANAWAI 5. He Kanawai e hoomana ana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i na laikini i na moku o na Aina e e lawelawe ma ka Oihana Holo Pili-Aina ma kekahi mau hana 11

KANAWAI 6. He Kanawai e haawi ana i ka mana i ka Aha Hooko e hana i na aelike no ka halihali ana i na Leta mawaena o na Awa ma ka Repubalika o Hawaii a me na Awa ma Amerika Akau, a e haawi i na kokua i na Mokumahu nana e halihali ia mau Eke Leta..... 12

KANAWAI 7. He Kanawai e hookaawale ana i kekahi mau Haawina Kuikawa no na hana o ke Aupuni iloko o na makahiki elua e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1896 13

KANAWAI 8. He Kanawai e pili ana i na Koho Balota ana a me na noho i hoopaapaaia iloko o ka Ahaolelo 18

KANAWAI 9. He Kanawai e pili ana i na Bona o na Luna Aupuni a me ka poe i hoohanaia e ke Aupuni... 28

KANAWAI 10. He Kanawai e kokua ai i na hana o ke Bernice Pauahi Bishop Museum o na mea Kahiko a me mea Ola 29

KANAWAI 11. He Kanawai e hooloili ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o na Kanawai i hooholoia e na Aha Hooko a me Kuka o ka Repubalika o Hawaii, oia hoi ke Kanawai e hoomaopopo ai no kekahi Komisina Limahana..... 31

KANAWAI 12. He Kanawai e hoomana ana i ka hookaaia ana o na Dala he Kanalima-kumamalua a me Iwakalua Keneta ($52.20) ia John F. Colburn..... 32

KANAWAI 13. He Kanawai e hoomana ana i ka ae ia ana o na hooloili i na Palapala Hoohui o na Hui i Hoohuiia a me na Palapala Hoohui, e hoopaa ana i na hooloili a pau i ae ia mamua aku nei 33

KANAWAI 14. He Kanawai e pili ana i ka hooponopono ana i na palena o na aina, e hoomaopopo ana no ka hoonoho ana i mau Komisina Palena Aina, a e hoomaopopo ana i ka lakou mau hana 34

KANAWAI 15. He Kanawai e hookaawale ai i huina dala no ka hookaa ana i na lilo o kela a me keia ano no ke kinai ana i ke Kipi iloko o ka mahina o Ianuari, 1895..... 38

KANAWAI 16. He Kanawai e hooloili ai i ke Kanawai 46 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i na Koa Kiai Aupuni o Hawaii..... 39

KANAWAI 17. He Kanawai e pili ana i ka hele ana mai o na kanaka o na Aina e me ka poe kupa ole malalo o na palapala aelike no ka hana..... 40

KANAWAI 18. He Kanawai e hoomaopopo ana no ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole ia e kona Hope, na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa a me na Aha Hookolokolo Koa..... 43

KANAWAI 19. He Kanawai e hookaawale ai i huina dala hou ae o Iwakalua-kumamalima Tausani Dala ($25,000) no ka hookaa ana i na lilo o kela a me keia ano no ke kinai ana i ke Kipi o ka mahina o Ianuari, 1895..... 44

KANAWAI 20. He Kanawai e pili ana i ke Kanawai Koa, na hookolokolo ana e ke Komisina Oihana Koa, a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae no na bona i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi..... 45

KANAWAI 21. He Kanawai e hookaawale hou ae ana i mau haawina no na hana o ke Aupuni o ka Repubalika o Hawaii 47

KANAWAI 22. He Kanawai e hoopau ai i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai o na Hoopii e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888..... 48

KANAWAI 23. He Kanawai e pale aku ai i ke komo ana mai o kekahi poe no loko o kekahi mau Papa iloko o ko Hawaii Paeaina..... 49

KANAWAI 24. He Kanawai e pale aku ai i ka laweia ana o na Hoopii e kue ana i na Luna o ke Aupuni, a i ole ia i kekahi poe e ae no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi..... 50

KANAWAI 25. He Kanawai e pili ana i ke komo kuleana ole ia o na Pihi Makai a me na Lole Makai a me na Pihi a me na Lole i ano like me ia 52

KANAWAI 26. He Kanawai e hoomaopopo ana no ka hookolokoloia ana o na koi ana i ke Aupuni Hawaii..... 53

KANAWAI 27. He Kanawai e hooloili ai i ka Pauku 1 a me Pauku 5 o ke Kanawai 74 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, i kapaia "He Kanawai e pili ana i na Eemoku Pake, e pakui ana i ka Mokuna 80 o na Kanawai o 1892," i hooholoia ma ka la 30 o Novemaba, M. H. 1892, i kapaia "He Kanawai e hoohaiki ai i ka hele ana mai o na Eemoku Pake" 57

KANAWAI 28. He Kanawai e hooloili ai i ke Kanawai 8 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i ka hewa hoalaala Kipi..... 59

KANAWAI 29. He Kanawai e pili ana i kekahi poe no lakou na manao hana kue Kanawai 60

KANAWAI 30. He Kanawai e hookaawale hou ae ana i mau haawina no na hana o ke Aupuni o ka Repubalika o o Hawaii 63

NA KANAWAI

A ME NA HAPA KANAWAI I HOOPAUIA.

Aupuni Hawaii. He Kanawai e hoopau ai i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai o na Hoopii e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888..... 48

Hoopii, i ke Aupuni Hawaii. He Kanawai e hoopau ai i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai o na Hoopii e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888..... 48

PAPA KUHIKUHI.

NA KANAWAI I HOOLOLIIA.

Eemoku Pake. He Kanawai e hoololi ana i ka Pauku 1 a me ka Pauku 5 o ke Kanawai 74 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, i kapaia "He Kanawai e pili ana i na Eemoku Pake, e pakui ana i ka Mokuna 80 o na Kanawai o 1892," i kapaia "He Kanawai e hoohaiki ai i ka hele ana mai o na Eemoku Pake" 57

Hoalaala Kipi. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai 8 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i ka hewa Hoalaala Kipi 59

Komisina Limahana. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o na Kanawai i hooholoia e na Aha Hooko a me Kuka o ka Repubalika o Hawaii, oia hoi ke Kanawai e hoomaopopo ai no kekahi Komisina Limahana.. 31

Koa Kiai Aupuni Hawaii. He Kanawai e hoololi ai i ke Kanawai 46 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i na Koa Kiai Aupuni o Hawaii 39

Kipi, Hoalaala (Nana Hoalaala Kipi)..... 59

Limahana. He Kanawai e hoololi ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o na Kanawai i hooholoia e na Aha Hooko a me Kuka o ka Repubalika o Hawaii, oia hoi ke Kanawai e hoomaopopo ai no kekahi Komisina Limahana..... 31

Pae ana mai o na kanaka o na Aina e. Ka Pauku 1 o ke Kanawai Helu 66 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa i kapaia "He Kanawai e pili ana i ka pae ana mai o na kanaka o na aina e ma ko Hawaii Paeaina," i aponoia ma ka la 9 o Augate, 1894..... 6

Pake Eemoku. (Nana Eemoku Pake.)..... 57

PAPA KUHIKUHI NUI.

A.

Aina e. Na moku o na, e lawelawe ma ka Oihana Holo Pili-Aina ma kekahi mau hana..... 11

Aina e, ka hele ana mai o na kanaka me ka poe kupa ole malalo o na palapala aelike no ka hana..... 40

Aina, Komisina Palena. E pili ana i ka hooponopono ana i na palena o na aina, a e hoomaopopo ana no ka hoonoho ana i mau..... 34

Ahaolelo. E pili ana i ke Koho Balota ana a me na noho i i hoopaapaaia..... 18

Aha Hooko. E haawi ana i ka mana e hana i na aelike no ka halihali ana i na Leta mawaena o na Awa ma ka Repubalika o Hawaii a me na Awa ma Amerika Akau..... 12

Aha Hookolokolo Koa. E hoomaopopo ana no ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole e kona Hope, o na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa, a me na..... 43

Aupuni, no na hana. E hookaawale ana i haawina dala hou no na hana o ke..... 63

Aupuni, na Luna. Na Bona..... 28

Aupuni Hawaii. E hoomaopopo ana no ka hookolokoloia ana o na koi ana i ke..... 53

Aupuni Hawaii, na hoopii. E hoopau ai i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai o na Hoopii e ke Aupuni," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888..... 48

B.

Balota. Ke koho ana, a me na noho i hoopaapaaia iloko o ka Ahaolelo 18

Bernice Pauahi Bishop Museum. E kokua i na hana o na mea Kahiko a me mea Ola..... 29

Bona, o na Luna Aupuni, a me ka poe i hoohanaia e ke Aupuni 28

C.

Colburn, John F. E hoomana ana i ka hookaaia ana o na dala he Kanalima-kumamalua a me Iwakalua Keneta ($52.20) ia.... 32

E.

Eemoku Pake. E hooloii ai i ka Pauku 1 a me ka Pauku 5 o ke Kanawai 74 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i na..... 57

Eke Leta. Mana i ka Aha Hooko e hana aelike no ka halihali ana i na..... 12

H.

Halihali ana i na Leta. Mana i ka Aha Hooko e hana aelike no ka..... 12

Hana o ke Aupuni. (Nana Haawina.)

Hana o ke Aupuni. (Nana Haawina Kuikawa.)

Hana kue Kanawai. E pili ana i kekahi poe no lakou na manao 60

Hawaii Paeaina. E pale aku ai i ke komo ana o kekahi poe no loko o kekahi mau Papa iloko o ko..... 49

Haawina. E hookaawale hou ae ana i mau haawina no na hana o ke Aupuni o ka Repubalika o Hawaii..... 47

Haawina. E hookaawale hou ana i mau haawina no na hana o ke Aupuni o ka Repubalika o Hawaii..... 63

Haawina Kuikawa. No na hana o ke Aupuni iloko o na makahiki elua e pau ana ma ka la 31 o Maraki, M. H. 1896. 13

Hoalaala Kipi. E hoololi ai i ke Kanawai 8 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i ka hewa..... 59

Hoohiki. E haawi i ka mana i na lala o na Papa Kakau Inoa o ka Poe Kupono i ke Koho Balota a me ka Poe Ninau i na Poe Noi i na Pono Kupa e hoohiki aku i na Olelo. 3

Hoohui, na Palapala o na Hui i Hoohuiia (Nana Hui i Hoohuiia)

Hookolokolo. E hoomaopopo ana no ka hookolokoloia ana o na koi ana i ke Aupuni Hawaii..... 52

Hookaawale i mau haawina hou no na hana o ke Aupuni o ka Repubalika o Hawaii..... 47

Hookaawale ana i huina dala hou ae o Iwakalua-kumamalima Tausani Dala ($25,000) no ka hookaa ana i na lilo no ke kinai ana i ke Kipi o Ianuari, 1895..... 44

Hookolokolo, Aha Koa. No ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole ia e kona Hope, na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa a me na..... 43

Hookolokolo ana e ke Komisina Koa, a me na hoopaaia ana o Luna Aupuni a me kekahi poe e ae no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi..... 45

Holo Pili-Aina, Oihana. E lawelawe ma kekahi mau hana... 11

Hui i Hoohuiia, na Palapala Hoohui. E hoomana ana i ka ae ia ana o na hoololi, a e hoopaa ana i na hoololi a pau i ae ia mamua aku nei 33

Hoopii i na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae. E pale aku ai i ka laweia no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi 50

Hoopii, e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii. E hoopau ai i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai

i kapaia "He Kanawai e hoomaopopo ai no ka lawe ana mai i na Hoopii," i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888 48

I.

Ilamuku. E hoomaopopo ana no ka hookoia ana e ka, a i ole ia e kona Hope, na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa, a me na Aha Hookolokolo Koa..... 43

J.

Jure. No ke koho ana..... 4

K.

Kanaka o na Aina e. E pili i ka pae ana mai o na..... 6

Kanaka o na Aina e. E pili ana i ka hele ana mai me ka poe Kupa ole, malalo o na palapala aelike..... 40

Kanawai. Manao hana kue, e pili ana i kekahi poe no lakou na manao 60

Kanawai Koa. E pili ana i na hookolokolo ana e ke Komisina Oihana Koa a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae, no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi 45

Kinai ana i ke Kipi. (Nana Kipi, kinai.)

Kiai Aupuni o Hawaii. (Nana Koa Kiai Aupuni o Hawaii.)

Kipi, hoalaala. E hooloii ai i ke Kanawai 8 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i ka hewa 59

Kipi, kinai. E hookaawale ana i huina dala no ka hookaa ana i na lilo no ke kinai ana i ke Kipi iloko o ka mahina o Ianuari, 1895 38

Kipi, Kinai. E hookaawale ai i huina hou ae o Iwakalua-kumamalima Tausani Dala ($25,000) no ka hookaa ana i lilo no ke, o Ianuari, 1895 44

Koa, Kiai Aupuni o Hawaii. E hooloii ai i ke Kanawai 46 o na Kanawai o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, e pili ana i na..... 39

Koa, Aha Hookolokolo. No ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole ia e kona Hope, na hoopai i kau ia e na Komisina Oihana Koa a me na..... 43

Koi ana i ke Aupuni Hawaii. E hoomaopopo ana no ka hookolokoloia ana..... 53

Koho ana i na Jure. E pili ana i ke..... 4

Koho Balota. E pili ana, a me na noho i hoopaapaaia iloko o ka Ahaolelo 18

Kokua i na Mokumahu. Aelike e halihali i na Eke Leta.... 11

Komisina Limahana. E hoomaopopo ai no kekahi..... 7

Komisina Limahana. E hooloii ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o ka Repubalika o Hawaii, e hoomaopopo ai no kekahi 31

Komisina Palena Aina. E hoomaopopo ana i mau, a e hoomaopopo ana i ka lakou mau hana 34

Komisina Oihana Koa. E hoomaopopo ana no ka hookoia ana e ka Ilamuku, a i ole ia e kona Hope, o na hoopai i kau ia e na..... 43

Komisina Oihana Koa. E pili ana i na hookolokolo ana a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae, no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi.... 45

Komo kuleana ole. I na Pihi me na Lole Makai me na mea ano like..... 52

Komo ana o kekahi poe no loko o kekahi mau Papa iloko o ko Hawaii Paeaina. E pale aku ai i ke..... 49

Kuhina Kalaiaina. E hoomana ana e haawi i na laikini i na moku o na aina e e lawelawe ma ka Oihana Holo Pili-Aina ma kekahi mau hana..... 11

L.

Laikini, i na moku o na Aina e, e lawelawe ma ka Oihana Holo Pili-Aina no kekahi mau hana 11

Lawe ana mai i na Hoopii e ke Aupuni, a i ole ia e kue ana i ke Aupuni Hawaii. E hoopau ana i na Pauku 2, 3, 4, 5 a me 6 o ke Kanawai i aponoia ma ka la 6 o Sepatemaba, 1888 48

Lawe ana o na Hoopii. E pale aku ai i ka laweia ana o na Hoopii e kue ana i na Luna o ke Aupuni, a i ole ia i kekahi poe e ae, no na hana i hanaia no ke kinai ana i ke Kipi 50

Leta. Aelike no ka halihali ana 12

Limahana, Komisina. E hoomaopopo ai no kekahi 7

Limahana, Komisina. E hooloili ai i ka Pauku 2, Kanawai 4, o ka Repubalika o Hawaii, e hoomaopopo ai no kekahi 31

Lole Makai. E pili ana i ke komo kuleana ole ia ana o na Pihi a me na 52

Luna Aupuni. Na Bona, a me ka poe i hoohanaia e ke Aupuni 28

Luna Aupuni. E pale aku ai i ka laweia ana o na Hoopii e kue ana i na, a me kekahi poe e ae, no na hana i hanaia no ke kinai ana i ke Kipi 50

Luna Aupuni. E pili ana i ke Kanawai Koa, na hookolokolo ana e ke Komisina Oihana Koa, a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi 45

M.

Mana, i ka Aha Hooko. E hana i na aelike no ka halihali ana i na Eke Leta 12

Makai. E pili ana i ke komo kuleana ole ia ana o na Pihi Makai a me na Lole Makai 52

Manao hana kue Kanawai. E pili i kekahi no lakou na..... 60

Moku o na Aina e. E hoomana ana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i na laikini i na, e lawelawe ma ka Oihana Holo Pili-Aina ma kekahi mau hana..... 11

Mokumahu. Kokua no ka halihali ana i na Eke Leta..... 12

Museum, Bernice Pauahi Bishop. E kokua ai i na hana.... 29

N.

Noho i hoopaapaaia iloko o ka Ahaolelo, a me ke Koho Balota ana..... 18

O.

Oihana Koa, Komisina. E hoomaopopo ana no ka hookoia e ka Hamuku, a i ole ia e kona Hope, o na hoopai i kau ia e na..... 43

Oihana Holo Pili-Aina. E hoomana ana i ke Kuhina Kalaiaina e haawi i na laikini i na moku o na Aina e e lawelawe ma kekahi mau hana..... 11

Oihana Koa, Komisina. E pili ana i ke Kanawai Koa, na hookolokolo ana, a me na hoopaaia ana o na Luna Aupuni a me kekahi poe e ae no na hana i hanaia ma ke kinai ana i ke Kipi..... 45

P.

Pae ana mai o na kanaka o na Aina e..... 6

Pake, Eemoku. E hoololi ai i ka Pauku 1 a me ka Pauku 5 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Pae Aina, e pili ana i na..... 57

Palapala Hoohui, o na Hui i Hoohuiia. E hoomana ana i ka ae ia ana o na hoololi, a e hoopaa ana i na hoololi a pau i ae ia mamua aku nei..... 33

Palena, Aina, Komisina. E pili ana i ka hooponopono ana i na palena o na aina, e hoomaopopo ana no ka hoonoho ana i mau, a e hoomaopopo ana i ka lakou mau hana..... 34

Papa Kakauinoa. E haawi ana i ka mana e hoohiki..... 3

Pihi Makai. E pili ana i ke komo kuleana ole ia ana o na Pihi Makai a me na Lole Makai, a me na Pihi a me na Lole i ano like me ia..... 52

Poe kupa ole, me na kanaka o na Aina e. E pili ana i ka hele ana mai malalo o na palapala aelike no ka hana..... 40

KUMUKANWAI

O KA

REPUBALIKA O HAWAII.

NA PONO E PILI ANA I KE KINO A ME KA WAIWAI.

PAUKU 1.—NA PONO E PILI ANA I KE KANAKA.

Mahele 1. Ua haawi mai ke Akua i na kanaka a pau he mau pono e pili paa loa ia lakou, iwaena o ia mau mea ke ola, ka noho lanakila ana, a me ke kuleana e imi aku a loaa a hoomalu i ka waiwai, a me ka imi ana i na mea e oluolu ai ka noho ana.

Mahele 2. Ua lawelaweia ke Aupuni no ka pomaikai o na mea a pau, a aole no ka waiwai, hanohano a i ole ia pomaikai o kekahi kanaka hookahi, ohana a lahuikanaka paha.

Mahele 3. Ua hiki no nae hoi i ka Ahaolelo ke hana i kanawai no ka hooponopono ana, kakauinoa ana, hoomalu ana, a hoomaopopo ana i na kanaka a pau a i kekahi papa a lahui paha, a ua hiki no hoi ma ke kanawai e hoohaiki a kaupalena i ka manawa e noho ai a me ka hana a oihana paha o na kanaka a pau, a i ole ia kekahi papa a lahui paha e komo mai ana iloko o ka Repubalika.

PAUKU 2.—LANAKILA O KA HOOMANA ANA I KE AKUA.

Ua hiki i na kanaka a pau e hoomana aku i ke Akua e like me ko lakou manao iho; aka, aole e hooliloia keia pono i mea e aponoia ai na hana launa hewa o ke kane me ka wahine, a i

ole ia na hana kulike ole me ka maluhia a pono o ka Repubalika.

PAUKU 3.—KA LANAKILA O KA OLELO A ME KA PAPAPAI.

Ua hiki i na kanaka a pau ke kamailio me ke keakea ole ia, e kakau a hoolaha i ko lakou manao ma na mea a pau; a aole e hanaia kekahi kanawai e hoohaiki ai i ke kamailio ana, a i ole ia ka papapai; aka, e kau no maluna o na mea a pau ke kaumaha o ka lawelawe hewa ana o ia pono; eia no nae, ua hiki i ka Ahaolelo e hooholo i na kanawai i kupono e kaohi ai a e pale aku ai i ka hoolahaia ana, a i ole ia ke kamailio akeaia ana o na olelo pelapela a me na olelo hoala kipi.

PAUKU 4.—NA HALAWAI ME NA PALAPALA HOOPII.

Ua loaa i na kanaka a pau ke kuleana e akoakoa ma ke ano malie a kue ole i ka maluhia, me ka lako ole i na mea kaua, e kukakuka pu no ka pono o ka lehulehu a e nonoi aku i ka Peresidena, a i ole ia i ka Ahaolelo e wehe i ko lakou pilikia.

PAUKU 5.—PALAPALA KUU KINO.

No na kanaka a pau ka pono o ka Palapala Kuu Kino, aole hoi e kapaeia koe wale no e ka Peresidena, a i ole ia e kekahi o na Kuhina ma ke ano i hoakakaia maloko nei, i na manawa kipi a kaua ia mai, a i ole ia he wa kupilikii loa no ke kipi a kaua ia mai, a ua ikeia he mea e pono ai ka lehulehu e kapaeia.

Eia no nae hoi, o kekahi kanaka o na aina e e komo mai ana iloko o ka Repubalika ma ke ano kue i ke kanawai, aole e loaa iaia ka pono o keia palapala ma ke ano he pono i loaa maoli iaia.

PAUKU 6.—KULEANA E HOOKOLOKOLOIA.

Mahele 1. Aole e hoopaiia kekahi kanaka no kekahi hewa

ke hookolokolo ole ia mamua a hoahewaia no ia hewa e kekahi aha hookolokolo i loaa he mana ma ia hihia.

Mahele 2. Koe ma na hihia luna nui, a i ole ia na hewa iloko o ka mana hookolokolo o kekahi lunakanawai apana, a i ole ia ma na hana no ka hoowahawaha, aole no e hookolokoloia kekahi kanaka no kekahi hewa koe wale no ma ka palapala hoopii kupono e hoomaopopo ana i kona hewa, a ma na hihia a pau he kuleana kona e halawai me na hoike i laweia mai e kue iaia he alo he alo; e lawe mai i na hoike a me na mea e ae ma kona aoao; a ma ona iho, a i ole ia ma o kona loio, e like me kona manao, e ninau i na hoike i laweia mai e kue ana iaia, a e hooloheia oia ma kona pale ana iaia iho.

Mahele 3. Malalo o na hooloii ana a ka Ahaolelo e hana ai i kela a me keia manawa e pili ana i ka nui o na jure no ka hookolokolo ana i kekahi hihia a me ka nui kupono e hiki ai ke hooholo i kekahi olelo hooholo a me ke ano e waeia ai a e kohoia ke jure a me ke ano a me ke kupono hoi o lakou, o ke kuleana e hookolokoloia e ke jure ma na ano a pau i lawelaweia mamua aku nei, e mau no ia, koe ma ka hihia koi aie kahi i oi ole aku ka huina i koiia mamua o hookahi haneri dala, a me na hewa malalo iho o ka feloni e like me ia i hoakakaia e ke kanawai. A e hoomaopopoia, aole e hookolokoloia kekahi hewa he make ka hoopai e kekahi jure i emi iho malalo o umikumamalua ko lakou nui. Ua hiki no ke kapaeia ke jure ma na hihia kivila a pau malalo o na kumu i hoakakaia ma ke kanawai, a e ka poe i hoopiiia ma na hihia hewa a pau, koe nae na hihia he make ka hoopai.

PAUKU 7.—HOOPAI MUA IA, A I OLE IA HOOKUU MUA IA PAHA.

Aole e koiia kekahi kanaka e pane no kekahi hewa i like ma ke kanawai a me na olelo ike me ka hewa ona i hoahewa mua ia ai, a i ole ia i hookuu ponoia ai oia mamua.

Pauku 8.—Pono o ka Mea i Hoopiiia.

Aole e koiia kekahi kanaka ma kekahi hihia hewa e hoike kue iaia iho; aole hoi e hooneleia ke ola, ka noho lanakila ana a me ka waiwai, aia wale no mamuli o ke kanawai.

Pauku 9.—Kauwa Kuapaa.

O ka hoohanaia me ka ae ole, koe wale no no ke karaima, ua papa mau loa ia iloko o keia Repubalika. I na wa a pau e komo mai ai kekahi kauwa kuapaa iloko o keia Repubalika, e lanakila koke no oia.

Pauku 10.—Malu mai ka Huliia ana a me ka Hopuia ana.

E malu no kela a me keia kanaka mai na huli kupono ole ia ana a me hopuia ana o kona kino, kona hale, kona mau palapala, a me kona mau waiwai; a aole no e hoopukaia kekahi palapala huli, koe wale no no ke kumu kupono malalo o ka hoohiki, a e hoakaka ana i kahi e huliia a me ke kanaka a mau mea paha e hopuia.

Pauku 11.—Ka Mana Auhau a Hookaawale.

Mahele 1. Aole e kau ia a kukuluia paha kekahi uku kokua, dute a auhau paha o kela a me keia ano me ka ae ole o ka Ahaolelo; aole hoi e unuhiia ae kekahi dala mai ka Waihona o ka Lehulehu me ka ae ole o ia Ahaolelo, koe wale no ma ke ano i kuhikuhiia ma keia Kumukanawai.

Mahele 2. He kuleana ko kela kanaka keia kanaka e noho ana maloko o ka lahui e hoomalu ponoia ma na mea e pono ai kona ola, ka lanakila a me ka waiwai e like me ke kanawai, a nolaila, e koiia oia e haawi mai i kekahi mahele kupono o kona waiwai no na lilo o keia hoomalu ana, a e kokua mai me kona kino ponoi, a i ole ia me kekahi mea like paha i na wa kupono, e like me ka mea i kauohaia ma ke kanawai.

PAUKU 12.—LAWE ANA I KA WAIWAI NO NA HANA O KA LEHULEHU.

Ua hiki no e laweia ka waiwai ponoi o kekahi kanaka no na hana o ka lehulehu, a ua hiki no e loaa ke kuleana hele ponoi maluna o na aina o kekahi poe no na alahao, na auwai hoomaloo, auwai papa, na paipu wai a me na auwai no na hana mahiai, na hana ana i na mea hana, na wili, na hana iloko o ka honua, a me na hana pili i ka noho ohana ana, a i ole ia na mea pili i ka malama ana i ke ola kino, aka, mamuli wale no o ka hana e like me ke kanawai a no ka uku kupono.

E huiia iloko o na hana o ka lehulehu na hana i kauohaia, a i ole ia i hoakakaia iloko o na kuikahi mawaena o ka Repubalika o Hawaii a me kekahi aupuni e aku.

PAUKU 13.—MALALO KA OIHANA KOA O KE KANAWAI.

Mahele 1. E noho mau ka Oihana Koa malalo o na kanawai o ka aina.

Mahele 2. Aole e hoonohoia kekahi koa i ka wa haunaele ole iloko o kekahi hale me ka ae ole o ka mea nona ia hale; aole no hoi iloko o ka manawa kaua, aka, ma ke ano wale no i hoakakaia e ka Ahaolelo.

KA REPUBALIKA.

PAUKU 14.—KE ANO A ME KA INOA O KE AUPUNI.

O ke Aupuni e kukuluia nei he Repubalika no ia, malalo o na olelo a me na kuhikuhi ana o keia Kumukanawai.

O ka inoa o keia Aupuni, oia no, a e mau aku no o ka Repubalika o Hawaii.

PAUKU 15.—KA AINA.

O ka aina o ka Repubalika o Hawaii oia no ka mea i ikeia mamua o ke Aupuni o ko Hawaii Paeaina, a me na wahi a

pau i noho manaia e ke Aupuni Kuikawa o Hawaii, a me na wahi e huiia mai ana ma keia hope aku i ka Repubalika.

Pauku 16.—Ka Hae.

O ka hae i lawelaweia mamua aku nei ma ke ano oia ka hae o ke Aupuni Hawaii e hoomauia aku no oia ka Hae Aupuni o ka Repubalika o Hawaii.

Pauku 17.—Na Kupa.

Mahele 1. O na kanaka a pau i hanauia, a i ole ia hookupaia ma ko Hawaii Paeaina, a i noho malalo o ka mana o ka Repubalika, he mau kupa lakou no ia Repubalika.

He mau Pono Kupa.

Mahele 2. O kekahi kanaka aole oia he kupa Hawaii i lawelawe maoli, a ma kekahi ano e ae paha, ua kokua maoli ma ka hana ana, a mahope mai nei ua kokua i ke Aupuni Kuikawa o Hawaii, i loaa iaia iloko o eono mahina mai ke kukalaia ana o keia Kumukanawai mai ke Kuhina Kalaiaina mai, he palapala hoike no ia hana e like me ia i hoakakaia maloko nei, a i hoohiki i kekahi hoohiki e kokua mamuli o keia Kumukanawai a me na kanawai o ka Repubalika e like me ka loihi o kona noho ana iloko o ka Repubalika, e loaa no iaia na pono a pau o ke kupa me ka hoonele ole nae iaia i kona mau pono kupa i kona aina hanau.

Mahele 3. I mea e hoomaopopo ponoia ai ka poe kupono e loaa ia lakou ia palapala hoike, e hoonoho ke Kuhina Kalaiaina i poe ninaninau i like ka nui me na mea ana i manao ai he pono na lakou e lawe i na noi a me na olelo hoike no ia mea.

Na ia poe ninau e hoike aku i ke Kuhina i oleloia i kekahi hoakaka ana no kela a me keia kanaka i ikeia ua kupono e loaa iaia ia palapala hoike, ma ia hoike e hookomoia ka inoa,

na makahiki, ka aina hanau, ka hana, ka loihi o ka noho ana ma Hawaii nei, a me kahi e noho ana ia manawa.

Mahele 4. He mana no ko ke Kuhina Kalaiaina e hoololi i ka olelo hooholo o ia poe ninau a hoopuka i palapala hoike i kekahi mea ana i manao ai he pono; a e hoole i ka haawi ana i ka palapala hoike i kekahi mau mea ana i manao ai aole i kupono e haawiia.

O ka olelo hooholo a ke Kuhina e paa no ia, a aole e hiki ke hoohalahalaia a hoololi hou ia paha.

Mahele 5. O kekahi kanaka i haawiia ka palapala hoike o ia ano e ae ia oia, ma kona noi ana, e hoopukaia ka palapala hookupa me ka hoike hou ole aku i kekahi mau mea e kupono ai.

Pauku 18.—Hookupa ana.

Mahele 1. O ka hookupa ana i na kanaka o na aina e malalo wale no ia o ka mana o na Lunakanawai o ka Aha Kiekie. E hanaia no e liko me ka mea i kauohaia ma ke kanawai.

Mahele 2. Ua hiki no ke hookupaia kekahi kanaka o na aina malalo o na kumu mahope iho nei:

1. Ua noho oia ma ko Hawaii Paeaina aole emi malalo o elua makahiki.

2. E manao maoli no oia e lilo i kupa noho paa no ka Repubalika.

3. E hiki iaia ke heluhelu, kakau a kamailio me ka hoomaopopo pono i ka olelo Beretania.

4. E hiki iaia ke wehewehe me ka moakaka ma ka olelo Beretania i ka manao a me ke ano maoli o kekahi Pauku a mau Pauku paha o keia Kumukanawai.

5. He kupa oia no kekahi aina i hana kuikahi me ka Repubalika o Hawaii, e hoomaopopo maoli ana no ka hookupa ana.

6. He kanaka ano maikai oia a aole he mahuka mai ka lima mai o ke kanawai.

7. E lawelawe ana oia i kekahi oihana ku i ke kanawai a hana paha, a i ole ia ua loaa iaia kona ola mai kekahi hana ku i ke kanawai mai.

8. He ona oia ma kona kuleana ponoi iho o ka waiwai maloko o ka Repubalika nona ka waiwai io aole i emi malalo o elua haneri dala mawaho ae o na hihia a pau.

9. Ua hoohiki oia i ka olelo hoohiki i hoakakaia ma ka Pauku 101 o keia Kumukanawai, a me kekahi olelo hoohiki e hoole ana i kona kupa no ke Aupuni o kona aina hanau, a i ole ia ka aina paha ana i hookupa mua ai, a e kokua mamuli o ka Repubalika o Hawaii.

10. E hana oia i palapala noi i hooiaioia ma ka hoohiki i kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, e hoakaka ana ua hooko oia i na mea a pau i kauohaia mamua ae nei, a nana no e hooiaio aku ia mea e maopopo pono i ua Lunakanawai la.

Pauku 19.—Na Kupa mamuli o ka Palapala.

Mahele 1. Ua hiki e haawiia na palapala hookupa e ka Aha Hooko i na poe mahope iho nei:

1. Na palapala e haawi ana i na pono a pau o ke Kupa, koe ka mana e koho balota, i hiki e haawiia i kekahi mea.

2. Na palapala e haawi ana i na pono a pau o ke kupa i huiia me ka mana koho balota, e haawiia i ka poe wale no i kupono e hookupaia; eia no nae, aole e pili na kumu e manao ana e lilo i kupa noho paa, ka hoohiki e hoole ana i ke kokua mamuli o ke Aupuni o kona aina hanau, a me ka hoohiki e kokua mamuli o ka Repubalika, a me ke noi ana i ka Aha Hookolokolo Kiekie; a e hoomaopopoia, o ke kumu e lilo i kupa o kekahi aina i hana kuikahi me keia Repubalika e pili ana i ka hookupa ana, aole ia e pili i ka poe i noho ma ko

Hawaii Paeaina no ka manawa o ehiku makahiki a oi ae mamua iho o ka la e kukalaia ai o keia Kumukanawai, a i noi i na palapala hookupa iloko o elima makahiki mai ia kukalaia ana.

Mahele 2. E hoohiki na kanaka a pau e loaa ana ia lakou na palapala hookupa i ka olelo hoohiki i hoakakaia ma ka Pauku 101 o keia Kumukanawai, a ma ia manawa e kaa no lakou malalo o na hana a me na hoopaa ana a pau o ke kupa.

Mahele 3. O na palapala hookupa a pau i haawiia mamua aku nei, ma keia, ke hoopau loa ia nei.

Pauku 20.—Mahele o na Mana o ke Aupuni.

Ua maheleia na mana nui o ke Aupuni iloko o ka Mana Hooko, Mana Kau Kanawai a me ka Mana Hookolokolo, a koe ma na mea i hoakakaia maloko nei, e ku kaawale ia mau mana ekolu.

KA MANA HOOKO.

Pauku 21. —Aha Hooko.

Mahele 1. O ka Mana Hooko o ka Repubalika aia no ia i ka Peresidena a me ka Aha Kuhina.

Mahele 2. Ma ka Aha Kuhina, e hoonohoia he Kuhina o ko na Aina e, Kuhina Kalaiaina, Kuhina Waiwai a me ka Loio Kuhina.

Mahele 3. O ka Peresidena a me ka Aha Kuhina e noho pu ana oia no ka Aha Hooko.

KA PERESIDENA.

Pauku 22.—Na mea e kupono ai ka Peresidena.

I mea e kupono ai e noho ma ka oihana Peresidena e loaa i ke kanaka aole emi malalo o kanakolu-kumamalima makahiki mai ka hanau ana;

Ua hanauia ma ko Hawaii Paeaina, a i ole ia ua noho malaila no na makahiki aole i emi malalo o ka umikumamalima; A he kupa hoi no ka Repubalika.

PAUKU 23.—KA PERESIDENA MUA.

Ma keia, ke kukalaia nei, o Sanford Ballard Dole ka Peresidena o ka Repubalika o Hawaii, e noho ma ka oihana a hiki aku, a e hui pu ana i ka la 31 o Dekemaba, 1900, a ma ia hope aku a hiki i ka manawa e kohoia ai he hope nona, a ua kupono oia e noho ma ka oihana.

PAUKU 24.—KOHO ANA I KA PERESIDENA.

Mahele 1. Ma ka Poakolu ekolu o Sepatemaba, 1900, a ma ka Poakolu ekolu o Sepatemaba iloko o kela a me keia eono makahiki ma ia hope iho, e noho ka Ahaolelo e koho i Peresidena no ka manawa o eono makahiki, e hoomaka ma ka la mua o Ianuari o ka makahiki mahope iho.

Mahele 2. No na hana o ia koho ana e noho pu ke Senate a me ka Hale o ka Poeikohoia.

E malamaia ke koho ana ma ka balota, a o ka mea e loaa ana iaia ka hapanui o ke koho ana o na lala a pau i kohoia e ka Ahaolelo a ma ia hapanui e komo ka hapanui o na lala a pau o ka Aha Senate, oia ka Peresidena no ka manawa e hiki mai ana, a i ole ia no ka manawa i koe o ia manawa ina aole mea i kohoia mamua iho o ka la mua o ia manawa.

Mahele 3. Ina aole i koho ka Ahaolelo i Peresidena mamua iho o ka la mua o Ianuari mahope iho o ka la i kauohaia ai ka Ahaolelo e halawai no ia koho ana, alaila, o ka Peresidena nona ka manawa i pau, a i ole ia ke Kuhina e lawelawe ana ma ke ano Peresidena e mau no kona noho a lawelawe ana paha ma ke ano Peresidena a hiki i ka manawa e koho ponoia ai kona hope, aka, o ia koho ole ana aole ia he mea e

hookuuia ai ka Ahaolelo mai ka lakou hana o ka hana koke aku ma ia koho ana.

Mahele 4. Aole kekahi Peresidena e kupono e koho hou ia no ka manawa mahope koke iho o ka manawa i kohoia ai oia.

PAUKU 25.—UKU O KA PERESIDENA.

E loaa no i ka Peresidena ma na manawa maopopo no kana hana he uku, a o ia uku wale no e hoomahuahuaia a hoemiia paha iloko o ka manawa i kohoia ai oia, aole e loaa iaia iloko o ia manawa kekahi pomaikai e ae mai ka Repubalika mai.

PAUKU 26.—KA MANA HOOKOHU.

Mahele 1. Na ka Peresidena, ma ke apono ana o ke Senate, e hoonoho i na lala o ka Aha Kuhina, na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie a me na Aha Kaapuni; ka Luna Hooia, a me na Luna Nui a me na Luna Kanikela i na Aina e. A e lawelawe no ka poe i hookohuia e ka Peresidena a hiki i ka pau ana o ka halawai mua o ka Senate.

Mahele 2. Ina ua hakahaka kekahi o ia mau oihana iloko o ka manawa e noho ole ana ka Senate, ua hiki i ka Peresidena e hoopiha ia hakahaka ma ka haawi ana i hookohu e pau ana ina aole i hoaponoia mahope o ka halawai hou ana o ka Aha Senate.

Mahele 3. Ina ua kaawale aku mai kahi i malamaia ai ke Aupuni, a i ole ia ua hiki ole no ka manawa kekahi lala o ka Aha Kuhina, ua hiki i ka Peresidena e hookohu i kekahi o na lala i koe o ka Aha Kuhina e hana a lawelawe no ka manawa i na hana no ke Kuhina i kaawale ma kahi e a hiki ole paha. Aole nae e mana kekahi hookohu ana no ka manawa mamua o kanaono la mai ka la o ia hookohu ana.

Mahele 4. Na ka Peresidena no hoi, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hoonoho i na lala o ka Papa Ola; Papa Hoonaauao; Papa Hoopae Limahana; Papa Luna Nana Hale-

paahao; a me na Papa e ae i pili i ka lehulehu i hanaia e ke kanawai; a me na Lunakanawai Apana.

Mahele 5. Na ka Peresidena e hoonoho a hoopau i na luna a pau o ke Aupuni i hoomaopopo ole ia ko lakou hoonohoia ana ma kekahi ano e ae.

PAUKU 27.—MANA HOOPAU.

E loaa no i ka Peresidena ka mana, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hoopau i kekahi o na luna i oleloia iloko o ka Pauku maluna ae, koe ka Luna Hooia a me na Lunakanawai Apana, e hoopauia lakou e like me ka mea i hoakakaia iloko o ke kanawai; a me na Lunakawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie a me na Aha Kaapuni, e hoopauia lakou ma ke ano wale no i hoakakaia maloko nei; a koe na lala o ka Aha Kuhina e hoopauia lakou e ka Peresidena wale no me ka ae o ka Senate. Ua hiki i ka Peresidena, me ka apono ana o ekolu lala o ka Aha Kuhina, e hoopau i kekahi lala o ka Aha Kuhina.

PAUKU 28.—AKOAKOA ANA O KA AHAOLELO.

Ua hiki i ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hoakoakoa i ka Ahaolelo, a i ole ia ka Senate wale no ma ke kau kuikawa, a ina ua ano pilikia kahi i noho ai ke Aupuni mamuli o kekahi enemi, kipi a hoohaunaele paha, e kauoha e malamaia kekahi halawai mau, a i ole ia kuikawa ma kekahi wahi e aku mai kahi i malama mau ia ai.

PAUKU 29.—HOOKIPA ANA I NA LUNA O NA AINA E.

Na ka Peresidena e hookipa a ike aku i na Luna Nui i hoounaia mai i ka Repubalika e na Aupuni e.

PAUKU 30.—HOIKE I KA AHAOLELO.

Na ka Peresidena, i ka halawai ana o ka Ahaolelo, a ma na manawa e ae paha ana i manao ai he pono, e hoike aku ma ka palapala e pili ana i ke kulana o ka Repubalika, a i ole ia

e pili ana i na mea e ae e pili ana i ka pono o ka lehulehu me ka hoike aku he mea pono e noonooia na kumuhana ana i manao ai he pono.

PAUKU 31.—KANAWAI KOA—KAPAE ANA I KA PALAPALA KUU KINO.

Ua hiki i ka Peresidena, a i ole ia kekahi o na Kuhina e like me ia i hoakakaia maloko nei, ina he kipi, a i ole ia kaua ia mai paha, a i ole ia ua aneane e pilikia mamuli o ke kipi, a i ole ia kaua ia mai paha, ina ua kupono no ka malama ana i ka pono o ka lehulehu e kapae i ka pono o ka palapala kuu kino, a i ole ia e waiho i ka Repubalika holookoa, a i ole ia i kekahi hapa paha malalo o ke kanawai koa.

PAUKU 32.—NA KUIKAHI.

He mana ko ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hana i na kuikahi me na Aupuni e malalo nae o ka apono ana o ka Senate.

Ma keia, ua ae ia a ua hoomanaia ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hana i kuikahi hoohui aina, a i ole ia oihana kalepa mawaena o ka Repubalika o Hawaii a me na mokuaina o Amerika Huipuia, malalo nae o ke aponoia e ke Senate.

PAUKU 33.—ALIHIKAUA NUI.

O ka Peresidena ka Alihikaua Nui maluna o na Oihana Koa a pau o ka Repubalika.

KA AHA KUHINA.

PAUKU 34.—KA HOA KUKA O KA PERESIDENA.

O ka Aha Kuhina na hoa kuka o ka Peresidena, a e kuka oia me lakou e pili ana i na mea a pau e pili ana i ka pono o

ka lehulehu; na hoonoho ana ma ka oihana a me na hana ano nui e ae i manaoia e hana. Aole i hoopaaia ka Peresidena e hana e like me ke ao ana a ka Aha Kuhina, koe wale no ma na manawa i kauohaia ma keia Kumukanawai e apono ia kana hana e ka Aha Kuhina.

PAUKU 35.—NA HOIKE, KE KOIKOI O KA HANA, NA MANA HOONOHO A HOOPAU.

Mahele 1. E malama kela a me keia lala o ka Aha Kuhina i keena oihana ma kahi i hoonohoia ai ke Aupuni, a nana no e hana iloko o kekahi manawa i kaa ole mahope o ka Poakolu hope iloko o Feberuari o kela a me keia makahiki i hoike piha a waiho aku i ka Peresidena no na hana ano nui o kona keena iloko o ka makahiki e pau ana ma ka la 31 o Dekemaba mamua iho, me ka hoike pu aku no na mea e ae ana i manao ai he pono. Pela no hoi i na wa a pau e kauohaia ai oia e ka Peresidena ma ka palapala e hoike aku iaia e pili ana i kekahi hana iloko o kona mana.

Mahele 2. Maluna o na lala o ka Aha Kuhina ke koikoi o ka hoohanaia ana o ko lakou mau keena iho, a me ka apono o ka Peresidena na lakou e hoonoho a e hoopau i na poo o na buro mahope iho nei maloko o ko lakou mau keena, oia hoi:

Ka Luna Nui o na Hana Hou; ka Luna Ana Aina Nui; ka ka Luna Kakau Kope; ka Luna Nui o ka Oihana Wai o Honolulu; ka Ilamuku; ka Luna Dute Nui; na Luna Helu Nui a me ka Luna Leta Nui, a me na poo o na buro e ae i hanaia ma ke kanawai.

Mahele 3. Aia maluna o ke poo o kekahi buro ke koikoi o na hana o kona buro a iaia no ka hoonoho a hoopau ana i na luna malalo ona malalo nae o ka apono ana o ke Kuhina o ke keena i hoohanaia ai oia.

Mahele 4. O ke koikoi ma na mea pili i ke dala o kekahi

luna o ke Aupuni no kana hana ponoi, a i ole ia o na luna malalo ona e hoomaopopoia no ia ma ke kanawai.

PAUKU 36.—PERESIDENA E LAWELAWE ANN INA E MAKE, KUPONO OLE, A I OLE IA KAAWALE PAHA KA PERESIDENA MA KAHI E.

Mahele 1. Ina ua kupono ole no ka manawa, a i ole ia kaawale mai ka aina aku ka Peresidena, o ke Kuhina no ko na Aina e oiai ia kupono ole a kaawale ana paha ke lawelawe ma ke ano Peresidena; a i ole ia

Ua kupono ole a kaawale paha mai ka aina aku ia Kuhina, o ke Kuhina Kalaiaina oiai e mau ana ia kupono ole a kaawale ana paha o ka Peresidena ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena; a i ole ia

Ina ua kupono ole a kaawale paha ia mau Kuhina elua, o ke Kuhina Waiwai oiai e mau ana ia kupono ole a kaawale paha o ka Peresidena ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena; a i ole ia

Ina ua kupono ole a kaawale paha mai ka aina aku na Kuhina ekolu i olelo mua ia, alaila, o ka Loio Kuhina oiai e mau ana ia kupono ole a kaawale paha o ka Peresidena ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena.

Mahele 2. Ina e make, haalele, hoopauia a kupono ole mau paha ka Peresidena, alaila, o ke Kuhina no ko na Aina e ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena a hiki i ka manawa e kohoia ai i hope no ka Peresidena ma ke ano i hoakakaia maloko nei; a i ole ia

Ina ua kupono ole a kaawale paha mai ka aina aku ia Kuhina, o ke Kuhina Kalaiaina ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena no ka manawa i olelo mua ia; a i ole ia

Ina ua kupono ole a kaawale paha mai ka aina aku ia mau

Kuhina elua, o ke Kuhina Waiwai ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena no ka manawa i olelo mua ia; a i ole ia

Ina ua kupono ole a kaawale paha mai ka aina aku na Kuhina ekolu i olelo mua ia o ka Loio Kuhina ka mea e lawelawe ma ke ano Peresidena no ka manawa i oleloia.

Mahele 3. Ina i kekahi manawa iloko o ke kaawale ana mai kahi aku o ke Aupuni i hoonohoia ai ka Peresidena a Peresidena e lawelawe ana paha ua loaa he manawa kupono e kukalaia ai ke Kanawai Koa, a i ole ia ke kapae ana i ka Palapala Kuu Kino, ua hiki e lawelaweia na mana e pili ana ia mau hana i haawiia i ka Peresidena e kekahi o na Kuhina a e lawelawe lakou e like me ka hoonohoia ana a me ka mea i hoakakaia ma ka Mahele Elua o keia Pauku.

Mahele 4. Ina e make, haalele, hoopauia, a i ole ia kupono ole no ka manawa mau loa ka Peresidena mamua iho o eono mahina mamua o ka pau ana o kona manawa ma ka oihana, na ke Kuhina e lawelawe ana ma ke ano he Peresidena, ina aole e noho ana ka Ahaolelo, e kahea koke i kau kuikawa o ka Ahaolelo e halawai iloko o kanakolu la e koho i Peresidena e hoopiha i ka manawa i koe o ka Peresidena i make, haalele, hoopauia, a i ole ia ua hiki ole ke hana.

Mahele 5. Ina e lawelawe kekahi Kuhina ma ke ano he Peresidena e like me ia i hoakakaia maloko nei e loaa no iaia oiai oia e lawelawe ana pela na mana a me na pono a pau a e kauia no hoi maluna ona na hana a me na hoopaa ana a pau i hoakakaia ma keia Kumukanawai i haawiia, a ua kauohaia paha i ka Peresidena.

PAUKU 37.—HE MAU LALA MA O KA OIHANA NO KA AHAOLELO.

E lilo na hoa o ka Aha Kuhina i mau hoa ma o ko lakou oihana la no na Hale Ahaolelo elua, me na pono, na mana a me na pomaikai a pau o na lala i kohoia, koe ka mana koho,

KA MANA KAU KANAWAI.

PAUKU 38.—KA AHAOLELO.

Mahele 1. O ka mana kau kanawai o ka Repubalika ua haawiia i ka Ahaolelo, a malalo o na hoohaiki maloko nei i ka Aha Kuka o ke Aupuni.

He elua hale o ka Ahaolelo i kapaia ke Senate a me ka Hale o ka Poeikohoia, i hooponoponoia a e noho kaawale ana, koe ma na ano i hoakakaia malalo nei.

E kapaia na hale elua, o ka Ahaolelo o ka Repubalika o Hawaii.

Mahele 2. Aole e noho kekahi ma ke ano he Seneta a Lunamakaainana paha iloko o ka Ahaolelo ina aole oia i kohoia malalo a me ke ano kulike me keia Kumukanawai.

PAUKU 39.

Mahele 1. E malamaia ke koho balota nui ma ka Poakolu hope o Sepatemaba, M. H. 1897, a e malamaia na koho balota nui ma ka Poakolu hope o Sepatemaba o kela a me keia elua makahiki ma ia hope aku.

Mahele 2. Ina no kekahi kumu aole i malamaia kekahi koho balota nui ma ka manawa i kauohaia, na ke Kuhina Kalaiaina, me ka hoohakalia kupono ole, e koho i manawa hou e malamaia ai ia koho ana.

A o ke koho ana i malamaia pela ma ia koho ana e manaoia no ia he koho balota nui.

PAUKU 40.—KA AHA KIEKIE KA MEA NANA E HOOMAOPOPO KE KUPONO O NA LALA.

Ina ua hoopaapaaia ke koho ana i kekahi noho ma kekahi o na hale elua, a ua ulu mai ka ninau kanawai, o ka Aha Hookolokolo Kiekie wale no ka lunakanawai nana e hooholo

ina paha ua koho ponoia ka mea ma ia noho; a ina ua manao ka Aha ua malamaia no he koho ana e like me ke kanawai, alaila, nana no e hooholo i ka mea i kohoia.

PAUKU 41.—HOIKE ANA NO KE KUPONO.

Ina ua kueia ke kupono o kekahi mea e lilo i Seneta a Lunamakaainana paha, a i ole ia ke kupono o ka mea koho i na Seneta a Lunamakaainana paha e kekahi mea i kupono i ke koho imua o kekahi aha i loaa he mana e noonoo no ia hana, e ili no ke koikoi maluna o ka mea i hoopaaia no kona kupono e hoomaopopo no kona kupono. O ka olelo wale no, a i ole ia o ka hoohiki ana o ke kanaka i kueia, ua kupono oia aole e manaoia ua lawa, aka, nana no e hoike mai mamuli o na olelo ike e ae, a maopopo i ka aha ua kupono oia.

PAUKU 42.—KUPONO OLE O KA POE I KOHOIA.

Aole e hiki ke kohoia kekahi lala o ka Ahaolelo iloko o ka manawa i kohoia ai oia e noho ma kekahi oihana o ke Aupuni, koe wale no ka oihana Peresidena a Kuhina iloko o ka Aha Kuhina, Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie a lala paha o ka Aha Kuka o ke Aupuni.

PAUKU 43.—KUPONO OLE O NA LUNA AUPUNI A ME KA POE I HOOHANAIA MALALO O KE AUPUNI.

Mawaho ae o na hoa o ka Aha Kuka o ke Aupuni, aole kekahi mea e paa ana i kekahi oihana iloko a malalo iho, a i ole ia mamuli o ka mana o ke Aupuni, i hui pu ia me na Notere o ka Lehulehu a me na Agena Hooiaio Palapala a kanaka paha i hoohanaia e ke Aupuni e kupono e kohoia i ka Ahaolelo, a e noho ma ke ano he hoa i kohoia no ia hale.

PAUKU 44.—KUPONO OLE O KEKAHI POE.

Aole kekahi mea pupule a hupo, a aole kekahi mea i kipakuia mai ka Ahaolelo mai no ka haawi ana, a i ole ia no ka

lawe ana i na uku kipe, a i ole ia kokua ana ma ia hana, a aole no hoi kekahi kanaka i hoahewaia ma ke kanawai no ka aihue, kipe, imi loaa ma ka hoopunipuni, a i ole ia kekahi hihia hewa e ae i hoopaiia i keia manawa, a i ole ia e hoopaiia aku ana paha ma ka hoopaahao ma ka hana oolea, a i ole ia hana oolea ole paha no kekahi manawa e oi aku ana mamua o elua makahiki me ka hoopai dala a hoopai dala ole paha e kakau i kona inoa e koho balota a e koho paha, a i ole ia e noho ma kekahi oihana iloko, a i ole ia malalo, a i ole ia mamuli o ka mana o ke Aupuni, ina aole ua mea la i hoopaiia pela i kalaia a hoihoiia kona mau pono kivila.

PAUKU 45.—HOOHIKI OIHANA.

E hoohiki kela a me keia lala i kohoia o ka Ahaolelo i ka olelo hoohiki mahope iho nei:

Ke hoohiki nei au imua o ke Akua Mana Loa e kokua no au mahope o ke Kumukanawai o ka Repubalika o Hawaii, a e hana a hooko pololei me ka ewaewa ole i ka'u hana ma ke ano he lala no ka Ahaolelo.

PAUKU 46.—NA LUNA A ME NA RULA.

Na ka Senate a me ka Hale o ka Poeikohoia e koho pakahi iho i ka laua mau luna; e hooholo i na rula no ke alakai ana i ka lakou mau hana i kue ole me keia Kumukanawai, a e malama i buke moolelo.

PAUKU 47.—NA AE A ME NA HOOLE.

O na Ae a me na Hoole o na lala ma kekahi ninau e hiki no e hookomoia ma ka moolelo ke makemake ka hookahi-hapakolu o na hoa i hiki ae.

PAUKU 48.—KA HAPANUI.

Mahele 1. O ka hapanui o na hoa i kohoia o kela a me keia hale ua lawa ia he hapanui o ia hale no ka hana ana o

na hana i hiki e hanaia e ka poe e koho ana ma ka hapanui. Aka, ma ka hooholo loa ana i kekahi kanawai ma kela a me keia hale e hanaia mamuli o ke koho ana o ka hapanui o na lala i kohoia a pau loa o ia hale.

Mahele 2. Ua hiki no i kekahi poe malalo iho o ka hapanui e hoopanee mai kahi la a kahi la, a e koi aku e hele mai ka poe i noho aku ma ke ano a malalo o na hoopai a kela a me keia hale e hooholo ai.

Mahele 3. I mea e maopopo ai ka loaa o ka hapanui, na ka Lunahoomalu e helu i ka nui o ka poe i hiki ae.

Pauku 49.—Hoopai o ka poe aole he mau Lala.

Ua hiki i kela a me keia hale e hoopai ma ka uku dala, a i ole ia ma ka hoopaahao no ka manawa aole e oi aku mamua o kanakolu la kekahi mea aole he lala no kekahi o na hale i hana i kekahi o na hana hoohaahaa imua o ia hale mamuli o ka hoohaunaele a hana e ae o ia ano imua o ia hale, a i ole ia ua hoolaha i kekahi hoike oiaio ole o na hana, a i ole ia mamuli o ka lawelawe ana i kekahi o na hana pili i ka Hale Ahaolelo ua olelo e hoopoino i ke kino, a i ole ia i ka waiwai paha o kekahi o na hoa o ia hale; a i ole ia nana i hoeha, hoopaa a kaohi paha i kekahi hoike a mea e ae paha i kauohaia e hele ae imua o ia hale, ma kona hele ana; a i ole ia ma kona hoi ana mai laila mai; a i ole ia ua hoopakele i kekahi mea i hopuia ma ke kauoha o ia hale.

Aka, e hoikeia aku i ka mea i hoopiiia ma ke kakau na kumu hoopii e kue ana iaia a e loaa no iaia he manawa e lawe mai ai i kana mau hoike a e hooloheia no oia ma kona pale ana iaia iho.

Pauku 50.—Ka Uku o na Lala.

E loaa i na lala o ka Ahaolelo no ko lakou hana mawaho ae o ka uku mile o umi keneta no ka mile hookahi no ka hele ana mai a me ka hoi he umi keneta, a he eha haneri dala no

kela a me keia kau mau o ka Ahaolelo, e ukuia iloko o ekolu mahele like ma ka la mua, ka la kanakolu a me ke kanaono o na la o ke kau; a me elua haneri dala no kela a me keia kau kuikawa o ka Ahaolelo; koe na kau i malamaia no ke koho wale ana no i Peresidena, a no ia kau e loaa wale no i na hoa ko lakou mau uku mile.

Pauku 51.—Hoopai ana o na Lala.

Ua hiki no i kela a me keia hale e hoopai i kona mau lala iho no na hana hoohaunaele, a i ole ia no ka hana pono ole ana i ka hana ma ke ao ana, kapae ana, a i ole ia kipaku ana.

Pauku 52.—Na Hookuu ana.

Aole e hoopaaia kekahi lala o ka Ahaolelo e pane no kekahi mau huaolelo i oleloia ma ka hooko ana i kana mau hana kau kanawai imua o kela a me keia hale, a imua paha o kekahi aha e ae.

Pauku 53.—Hookuuia mai ka Hopuia ana.

Aole e hopuia na lala o ka Ahaolelo ma na wa a pau, koe wale no no ke kipi, hana ana i ka feloni a kue paha i ka maluhia oiai lakou e noho ana ma na kau o na Hale Ahaolelo a me ka hele ana aku a me ka hoi ana mai laila mai. Eia nae, o ia pono e pili ana i ka hele ana a me ka hoi ana, aole e oi aku mamua o umi la no ka hele ana a me ka hoi ana.

KA SENATE.

Pauku 54.—Ka nui o na Lala.

Mahele 1. He umikumamalima lala o ka Aha Senate. E kohoia na Seneta ma ke koho balota mua i malamaia malalo o keia Kumukanawai, a e noho lakou ma ka oihana a hiki i ke koho balota nui e malamaia ana ma ka makahiki 1899.

NA KOHO ANA.

Mahele 2. E kohoia na Seneta ma ke koho balota nui e malamaia ana ma ka Poakolu hope iloko o Sepatemaba, 1899, iloko o ekolu papa, e noho ma ka oihana no elua, eha a me eono makahiki pakahi, a ma ia hope aku no na manawa o eono makahiki. O na hooponopono ana a me na mahele ana o na manawa e hoomaopopoia no e ka Ahaolelo.

NA HAKAHAKA.

Mahele 3. O na hakahaka i loaa mamuli o ka make, haalele ana a no kekahi kumu e ae paha, e hoopihaia no ma na koho balota kuikawa no ka manawa i koe.

PAUKU 55.—NA APANA SENETA.

Mahele 1. O ka mahele ana iloko o ka Senate a hiki i ka manawa e hoakakaia ai ma kekahi ano okoa e ke kanawai, e maheleia ka Repubalika iloko o na Apana Seneta mahope iho nei, oia hoi:

Apana Ekahi, ka Mokupuni o Hawaii;

Apana Elua, na Mokupuni o Maui, Molokai, Lanai a me Kahoolawe;

Apana Ekolu, ka Mokupuni o Oahu;

Apana Eha, na Mokupuni o Kauai a me Niihau.

Mahele 2. He kuleana ko ka poe koho ma na apana i oleloia e koho i na Senate e like me keia mahope iho nei:

Ma ka Apana Ekahi, eha;

Ma ka Apana Elua, ekolu;

Ma ka Apana Ekolu, eono;

Ma ka Apana Eha, elua.

PAUKU 56.—NA MEA E KUPONO AI E LILO I SENETA.

I mea e kupono ai e kohoia i Seneta, e lilo ke kanaka i kupa kane no ka Repubalika;

Ua hiki aku oia i ke kanakolu makahiki;

E hiki iaia ke kamailio, heluhelu a kakau i ka olelo Beretania, a i ole ia ka olelo Hawaii me ka maopopo pono;

Ua noho ma ko Hawaii Paeaina aole emi malalo o ekolu makahiki;

He ona oia ma kona kuleana ponoi iho o ka waiwai iloko o ka Repubalika, nona ka waiwai io i emi ole malalo o ekolu tausani dala maluna a mawaho o na hihia a pau, a i ole ia ua loaa iaia he loaa dala aole i emi malalo o umikumamalua haneri dala iloko o ka makahiki mamua koke iho o ka la o ke koho ana, no ka hooiaio ana o ia loaa, ua hiki no e koiia oia e hoike mai i na hoike kumu o ka loaa ana iaia o ia loaa makahiki.

KA HALE O KA POEIKOHOIA.

Pauku 57.—Ka nui o na Lunamakaainana.

Mahele 1. He umikumamalima ka nui o na lala o ka Hale o ka Poeikohoia, koe ma na ano i hoakakaia maloko nei, i kela a me keia elua makahiki.

Ka Manawa e Noho ai ma ka Oihana.

Mahele 2. O ka manawa e noho ai ma ka oihana o na Lunamakaainana i kohoia ma ke koho balota mua i malamaia malalo o keia Kumukanawai, e mau aku no ia a hiki i ka Poakolu hope o Sepatemaba, 1897, a o ka manawa o ka poe i kohoia ma ia hope aku ma kekahi koho balota mau, a i ole ia koho kuikawa, e mau no ia a hiki i ke koho balota mau i malamaia ma ia hope iho.

Na Hakahaka.

Mahele 3. O na hakahaka i loaa mamuli o ka make, haalele ana, a no ke kekahi kumu e ae paha, e hoopihaia no ma na koho kuikawa no ka manawa i koe.

Na Apana Lunamakaainana.

Mahele 4. No ka mahele ana iloko o ka Hale o ka Poeikohoia a hiki i ka manawa e hoakakaia ai ma kekahi ano e ae ma ke kanawai, ua maheleia ka Repubalika iloko o na Apana Lunamakaainana mahope iho nei, oia hoi:

Apana Ekahi, o kela wahi o ka Mokupuni o Hawaii i kapaia o Puna, Hilo a me Hamakua.

Apana Elua, o kela wahi o ka Mokupuni o Hawaii i kapaia o Kau, Kona a me Kohala.

Apana Ekolu, na Mokupuni o Maui, Molokai, Lanai a me Kahoolawe.

Apana Eha, o kela wahi o ka Mokupuni o Oahu e waiho ana ma ka hikina a me ka hema o ke alanui Nuuanu a me ka laina mai laila aku mai ka Pali o Nuuanu a hiki i ka Lae o Mokapu.

Apana Elima, o kela wahi o ka Mokupuni o Oahu e waiho ana ma ke komohana a me ka akau o ka Apana Eha.

Apana Eono, na Mokupuni o Kauai a me Niihau.

Ka Hoonoho ana.

Mahele 5. He kuleana ko ka poe koho ma na Apana i oleloia e koho i na Lunamakaainana e like me keia i oleloia mahope iho nei:

Apana Ekahi, elua.
Ma ka Apana Elua, elua.
Ma ka Apana Ekolu, ekolu.
Ma ka Apana Eha, ekolu.
Ma ka Apana Elima, ekolu.
Ma ka Apana Eono, elua.

PAUKU 58.—NA MEA E KUPONO AI KA POEIKOHOIA.

I mea e kupono ai e lilo i lala o ka Hale o ka Poeikohoia, e loaa i ka mea e manao ana e kohoia i ka manawa koho keia mau mea:

Ua piha kona mau makahiki he iwakalua-kumamalima;

He kupa kane no ka Repubalika;

Ua hiki iaia ke heluhelu, kakau a kamailio i ka olelo Beretania, a i ole i ka olelo Hawaii me ka maopopo pono;

Ua noho iloko o keia aina aole i emi malalo o ekolu makahiki;

A he ona oia o kekahi waiwai iloko o ka Repubalika nona ka waiwai io i emi ole malalo o hookahi tausani dala mawaho a maluna ae o na hihia a pau, a i ole ia ua loaa iaia kekahi loaa dala aole emi malalo o eono haneri dala iloko o na mahina he umikumamalua mamua koho iho o ka la koho balota.

NA KAU O KA AHAOLELO.

PAUKU 59.

He mana ko ka Ahaolelo e hooholo i na kanawai kupono i kue ole i keia Kumukanawai.

PAUKU 60.—NA KAU O KA AHAOLELO.

Mahele 1. E malama mau ia ke kau mua o ka Ahaolelo ma ka Poakolu ekolu iloko o Feberuari, 1896, a ma kela a me keia elua makahiki ma ia hope iho ma Honolulu.

Mahele 2. Aole e hoopanee kekahi o na hale elua iloko o kekahi kau no ka manawa i oi aku mamua o ekolu la, a i ole ia me ka maopopo ole o ka manawa, me ka ae ole mai o kekahi hale.

Mahele 3. Ina e hoopanee kekahi o na hale me ka ae ole mai o kekahi, ua hiki no i kekahi hale ke hoomau aku i ke

kau kanawai ana me he mea la oia wale no ka aha kau kanawai, a ua hiki e lawelawe i na mana piha o ka Ahaolelo.

Mahele 4. Aole e oi aku ka loihi o kela a me keia kau o ka Ahaolelo mamua o kanaiwa la, me ka hookaawale i na la Sabati me na la kulaia.

Eia no nae hoi, ua hiki no i ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina, e hooloihi aku ia kau aole nae e oi aku mamua o kanakolu la.

Mahele 5. E malamaia na kau kuikawa o ka Ahaolelo ma na manawa i hoikeia e ka Peresidena ma ke ano i hoakakaia maloko nei, a i ole ia ma ke kahea ana o ka luna e noho hoomalu ana i ka Senate, ina ua noiia oia ma ka palapala e hana pela e na hoa he elua-hapakolu o ka Senate, a i ole ia ma na manawa e ae i hoakaka ponoia maloko nei.

Pauku 61.—Ka Olelo Hooholo.

Eia ka olelo hooholo o na kanawai a pau: "E hooholoia e ka Ahaolelo o ka Repubalika o Hawaii."

Pauku 62.—No ka hookomo ana i na Bila Kanawai.

Aole e hookomoia kekahi bila kanawai iloko o kekahi o na hale elua e kekahi hoa o ia hale aia wale no a loaa mua ka hoapono ana i kakauia maluna iho o ia bila o kekahi mau hoa ekolu o ia hale.

Pauku 63.—Na Poo o na Kanawai.

I hookahi no manao ma kela a me keia kanawai, a e hoakakaia ma kona poo.

Ma ke poo o ke kanawai e hoololi ana, a i ole ia e hoopau ana i kekahi kanawai, e hoikeia no ka Pauku, a i ole ia Mokuna paha o ke kanawai i hoololiia, a i ole ia i hoopauia, a me ka manao ma ia kanawai.

PAUKU 64.—HELUHELU ANA O NA BILA KANAWAI.

I mea e lilo ai o kekahi bila kanawai i kanawai, koe ma na mea i hoakakaia maloko nei, e hooholoia ma na heluhelu ekolu ana ma kela a me keia hale, a o ka hooholo hope ana ma kela a me keia hale, mamuli no ia o ke koho ana o na hoa i kohoia a pau o ia hale mamuli o ke kakauia ana o na Ae a me na Hoole a hookomoia iloko o kona moolelo.

PAUKU 65.—HOOIAIO ANA O NA BILA MAI KEKAHI HALE A I KEKAHI HALE.

O na bila kanawai a pau i ka wa e hooholoia ai e ka hale kahi i hoomaka mai o ia bila, a i ole ia ua hooholoia na hoololi no ia bila, e hooiaio kokeia aku e ka Lunahoomalu a me ke Kakauolelo a hoounaia aku i kekahi hale e noonooia ai.

PAUKU 66.—KAKAUINOA ANA I NA BILA.

Koe ma na mea i hoakakaia maloko nei, o na bila kanawai a pau i hooholoia e ka Ahaolelo i mea e mana ai e kakauinoaia e ka Peresidena.

PAUKU 67.—VETO O KA PERESIDENA.

O na bila kanawai a pau i hooholoia e ka Ahaolelo e hooiaioia no e ka Lunahoomalu a me ke Kakauolelo o ka hale nana i noonoo hope ia bila, a e waihoia aku imua o ka Peresidena. Ina e apono oia e kakauinoa no oia a lilo no ia i kanawai. Ina aole i apono ka Peresidena i ua bila kanawai nei ua hiki iaia ke hoihoi aku me kona mau kumu o ka apono ole ana i na Hale Ahaolelo.

Ua hiki iaia ke veto i kekahi itamu a mau itamu paha iloko o kekahi bila kanawai e hookaawale ana i ke dala no kekahi mau hana; aka, ina e veto oia i na bila e ae e hanaia ma ke ano holookoa wale no.

PAUKU 68.—KA HANA ANA I KA WA E LOAA AI KA VETO.

I ka wa e loaa mai o ka olelo veto mai ka Peresidena mai e hookomo no kela a me keia Hale Ahaolelo ia mea iloko o kona moolelo, a e hoomaka e noonoo hou ia bila kanawai a hapa paha o kekahi bila, a e koho hou ma ia mea mamuli o na Ae a me na Hoole, a e hookomoia maloko o kona moolelo.

Ina mahope o ia noonoo hou ana ua aponoia ua bila kanawai nei, a i ole ia hapa paha o ka bila kanawai, e ka elua-hapakolu o na lala i kohoia a pau o ia hale, alaila, e lilo no ia i kanawai.

PAUKU 69.—KAKAUINOA OLE, A I OLE UA NELE I KA VETO.

Ina aole i kakauinoa, aole no hoi i veto ka Peresidena i kekahi bila kanawai iloko o umi la mahope o ka haawiia ana iaia, e lilo no ia i kanawai me kona kakauinoa ole, ina aole i hoopanee ka Ahaolelo me ka hoomaopopo ole i ka la mamua o ka pau ana o ia mau la he umi. Ma ka helu ana i na la he umi e hookaawale i na la Sabati, na la kulaia i hoakakaia ma na kanawai o ka Repubalika, a me ka la i haawiia ai ka bila kanawai i ka Peresidena.

PAUKU 70.—NA HAAWINA DALA.

Mahele 1. O na haawina dala, koe ma na ano i hoakakaia ma kekahi ano e ae maloko nei, e hanaia no i kela a me keia elua makahiki e ka Ahaolelo.

Mahele 2. E waiho aku ke Kuhina Waiwai imua o ke Senate ma kela a me keia halawai mau o ka Ahaolelo i na bila haawina no na makahiki elua e hiki mai ana.

Mahele 3. Aole e waihoia ae kekahi bila haawina, a i ole ia bila e hoakaka ana no kekahi aie lahui e kekahi mea, koe wale no na kekahi lala o ka Aha Kuhina.

Eia no nae hoi, ua hiki no i kekahi lala ke waiho ae i ke-

kahi bila e hoololi ana i ka bila haawina mau no na uku makahiki a me na uku hana i hoakakaia maloko nei.

Mahele 4. Ina ua hooholo ole ka Ahaolelo i na bila haawina i hanaia no ka uku ana i na lilo o ka hoohana ana i ke Aupuni, a me ka uku ana i kona mau aie, ua hiki no i ke Kuhina Waiwai, me ka apono ana o ka Aha Hooko, e uku aku iloko o na makahiki hou elua no ia mau hana i na haawina i hookaawaleia iloko o ka bila haawina mua, a e manaoia ua hookaawale hou ia.

Mahele 5. O ka bila haawina no na uku makahiki a me na uku hana, he bila mau no ia, a o na itamu a me na huina i hoakakaia malaila a me na uku makahiki a me na uku hana e hookomoia ana iloko o laila ma keia hope aku, e mau no ia a hiki i ka manawa e kapaeia ai, a i ole ia e hoololiia ai, a oia no ke kulana e ukuia ai no ka manawa e hiki mai ana, a aole no e hookaawale hou ia i kela a me keia manawa.

Mahele 6. O ka bila haawina no na uku makahiki a me na uku hana i hooholoia ma ka la 26 o Aperila, 1894, e mau no kona mana a e lilo i bila haawina mau no na hana i oleloia maloko, malalo nae o na hoololi a me na pakui e hanaia ana i kela a me keia manawa e ka Ahaolelo.

PAUKU 71.—NA KANAWAI NO KA WA I HALA.

Koe wale no ma na ano i hoakakaia maloko nei, aole no e kauia kekahi kanawai e pili ana i kekahi hana i hala e mamua.

NA KOHO ANA.

PAUKU 72.—HOOKUU ANA O KA POE KOHO MA KA LA KOHO.

Mahele 1. Aole e hopuia kekahi mea koho ma ka la koho balota oiai oia ma kahi koho balota, a me ka hele ana aku a me ka hoi ana mai mailaila mai, koe wale no ina ua kueia ka

maluhia ma ia manawa, a i ole ia ua hana i ka hewa kipi a feloni paha.

Mahele 2. Aole e koiia kekahi mea koho e hana i ka hana koa ma ka la koho balota, i mea e keakeaia ai kona koho ana, koe ka manawa kaua a pilikia e ae paha o ka lehulehu, a i ole ia ua kaawale mai kona wahi noho aku mamuli o ka lawelawe maoli ana i ka oihana koa, a ina pela ua hiki no e hana ia ma ke kanawai ka mea e hiki ai iaia ke koho.

PAUKU 73.—KE ANO O KE KOHO ANA I NA LUNAMAKAAINANA.

Ua hiki i kela a me keia mea koho i na Lunamakaainana e hookomo i na koho ana i like ka nui me ka nui o na Lunamakaainana e kohoia ana mai ka Apana koho Lunamakaainana i kuleana ai oia e koho. Ua hiki iaia ke haawi i kona mau koho ana a pau no hookahi Lunamakaainana, a i ole ia e mahele iwaena o na Lunamakaainana ma ke ano ana i ike ai he pono, eia nae hoi, e lilo i mea ole kekahi mahele ana o kekahi koho ana mawaho ae o ka hapalua.

O na moho i kupono ka nui e loaa ana ia lakou ka heluna kiekie o na koho ana ma na Apana koho Lunamakaainana, o lakou no na Lunamakaainana no ia mau Apana.

PAUKU 74.—KUPONO O KA POE KOHO I NA LUNAMAKAAINANA.

I mea e kupono ai e koho no ka Lunamakaainana, e loaa no i ka mea koho keia mau mea :

1. He kupa kane no ka Repubalika, a ina he kupa i hookupaia mamua o ka la 17 o Ianuari, 1893, he kanaka no kekahi aina i loaa ma ia manawa, a i ole ia ua hana kuikahi mamua me Hawaii ; a i ole ia

Ua loaa iaia ka palapala hookupa e haawi ana iaia ka pono o ke kupa Hawaii ; a i ole ia

Ua loaa iaia mai ke Kuhina Kalaiaina mai ka palapala hoike o ka hana i hoakakaia maloko nei.

2. Ua noho oia iloko o ka apana kahi ana i makemake ai e hoopaaia kona inoa no ka manawa aole e emi malalo o hookahi mahina mamua koke iho o ka manawa ana i makemake ai e hoopaaia kona inoa.

3. Ua piha na makahiki he iwakalua iaia.

4. Ua hoohiki a kakauinoa i ka olelo hoohiki i hoakakaia ma ka Pauku 101 o keia Kumukanawai.

5. Mamua iho o kela a me keia koho mau ana iloko o ka manawa i hoakakaia ma ke kanawai no ke kakauinoa ana, ua hookomo oia i kona inoa iloko o ka papainoa o ka poe koho i na Lunamakaainana no kona apana.

6. Mamua iho o ia hookomo ana i kona inoa, ua hookaa ma, a i ole ia mamua iho o ka la ekahi o Ianuari, mamua iho o ka la e kakauia ai na inoa i na auhau a pau ana e uku ai i ke Aupuni. Eia no nae hoi, no ke kakauinoa mua ana no ke koho balota mua e malamaia ana malalo o na hoakaka maloko nei, ua hiki no e hookaaia na auhau ma kekahi manawa mamua iho o ke noi ana e kakau ka inoa.

7. E hiki iaia ke kamailio, heluhelu a kakau i ka olelo Beretania, a i ole ia ka olelo Hawaii me ka hoomaopopo pono.

I mea e hiki ai ke hooko i keia mea i kauohaia e hiki iaia ke kakau a heluhelu me ka hooholo kupono i kekahi Pauku a mau Pauku paha o keia Kumukanawai. Eia no nae hoi, o ke kauoha e hiki iaia ke kamailio a heluhelu a kakau i ka olelo Beretania,a i ole ia olelo Hawaii me ka moakaka kupono, aole ia e pili i ka poe i loaa ia lakou ka palapala hoike no ka hana e like me ia i hoakakaia ma ka Pauku 17.

Pauku 75. —Ke ano o ke koho ana no na Seneta.

Ua hiki i kela a me keia mea koho i na Seneta e hookomo i hookahi wale no balota no kela a me keia Seneta e kohoia ana mai ka Apana koho Seneta i kuleana ai oia e koho.

O ka nui o na moho kupono e loaa ana ia lakou ka heluna kiekie o na koho ana ma kela a me keia Apana koho Seneta, o lakou no na Seneta no ia apana.

PAUKU 76.—NA MEA E KUPONO AI KA POE KOHO I NA SENETA.

I mea e kupono ai e koho i na Seneta, e loaa i ke kanaka na mea a pau i kauohaia ma keia Kumukanawai no ka poe koho i na Lunamakaainana, a mawaho ae o ia mau mea e lilo oia i ona a he kuleana kona ma kona pono ponoi iho i ka waiwai paa iloko o ka Repubalika nona ka waiwai io aole i emi malalo o $1500 maluna a mawaho ae o na hihia a pau, a i hookaaia maluna o laila na auhau ku i ke kanawai ma ia helu waiwai ana, no ka makahiki mamua koke iho o ka makahiki i makemake ai ia mea e kakauia kona inoa ma ka papainoa o ka poe koho; a i ole ia he waiwai lewa kona aole i emi malalo o $3000, maluna a mawaho ae o na hihia a pau, a i ole ia ua loaa maoli no iaia he loaa dala aole i emi malalo o eono haneri dala iloko o ka makahiki mamua koke iho o ka la mua o Aperila mamua iho o ka la o kela a me keia kakau ana i na inoa o ka poe koho; no ka hooiaio ana, ua hiki ke kauohaia oia e hoike mai i na hoike kumu o ka loaa ana mai o ia loaa iaia.

PAUKU 77.—KAKAU ANA I KA POE KOHO.

Mahele 1. Aole e koho kekahi mea ma ke koho ana i na Lunamakaainana, a i ole ia na Seneta ina aole oia i kupono e like me ka mea i kauohaia maloko nei, a ina aole i hookomoia kona inoa e kekahi papa kakau inoa iloko o ka papainoa o ka poe koho e like me ia i hoakakaia maloko nei.

NA PAPA HOOPAA INOA.

Mahele 2. I mea e ninauia ai ka poe noi, e hoopaaia ko lakou mau inoa ma ke ano he poe koho, a i mea e hoomaopopoia ai ko lakou kupono, e hoonohoia he elima papa ka-

kau inoa; hookahi no kela wahi o ka Mokupuni o Hawaii i kapaia o Puna, Hilo a me Hamakua, hookahi no kela wahi o ka Mokupuni o Hawaii i kapaia o Kau, Kona a me Kohala; hookahi no na Mokupuni o Maui, Molokai, Lanai a me Kahoolawe; hookahi no ka Mokupuni o Oahu; a i hookahi no na Mokupuni o Kauai a me Niihau.

He ekolu lala o kela a me keia papa, a e hookohuia lakou e ka Peresidena, me ka apono o ka Senate. Ua hiki i ka Peresidena me ia apono ana e hoopiha i na hakahaka a pau ma kekahi o ia mau papa.

Eia no nae hoi, no ke koho balota mua e malamaia ana malalo o keia Kumukanawai, e loaa i ka Peresidena ka mana, me ka apono ana o ka Aha Kuhina, e hoonoho a e hoopau paha i na lala o ia papa, a me ia apono ana, ua hiki iaia e hoopiha i na hakahaka ma ia mau papa e loaa ana mamua o ka halawai mua ana o ka Senate.

E mana na hookohu ana a ka Peresidena i hana ai iloko o ka manawa e noho ole ana ka Senate a hiki i ka halawai hou ana o ia aha ma ia hope iho.

Ua hiki no e hoopauia na lala o ia mau papa e ka Peresidena, me ka apono o ka Senate.

Ka Manawa Halawai.

Mahele 3. E halawai na Papa Hoopaa Inoa iloko o kanakolu la mahope iho o ka mana ana o keia Kumukanawai no ka hoopaa ana i na inoa o ka poe i kupono e hoopaaia ko lakou mau inoa no ke koho ana i na Seneta a me na Lunamakaainana, a e hoomau i ko lakou halawai ana ma na wahi maloko o ko lakou mau apana iho no ka manawa e hiki ai i na kanaka a pau i kupono e hoopaaia ko lakou mau inoa e hana pela. Eia no nae hoi, o ka noho hope ana o ia mau papa no ia hana aole ia e emi malalo o iwakalua-kumamakahi la ma-

mua iho o ke koho balota mua i malamaia malalo o na hoakaka ana maloko nei.

Mahele 4. E halawai na papa iloko o ko lakou mau apana pakahi ma na manawa mawaena o ka la mua o Aperila a me ka la kanakolu o Iune iloko o ka makahiki 1897, a mawaena o ia mau la iloko o kela a me keia elua makahiki ma ia hope iho e like me ka nui kupono o na manawa e hiki ai ia lakou e kakau i na inoa o ka poe a pau i kupono e kakauia ko lakou mau inoa.

Papainoa ma na Koho Kuikawa.

Mahele 5. Ma kekahi koho kuikawa e lawelaweia no ka papainoa o ka poe koho i lawelaweia ma ke koho mau ana i hala me ka hooloii ole ia.

E hele kino ae ka mea Noi.

Mahele 6. Aole no e hookomoia kekahi inoa ma ka papainoa o ka poe koho i na Seneta, a i ole ia na Lunamakaainana, aia wale no a hiki kino mai ka mea noi imua o ka Papa Kakau Inoa ma kekahi halawai i hoolahaia o ka papa.

Ninaninau ana i ka poe Noi.

Mahele 7. E ninaninauia kela a me keia mea noi e hookomoia kona inoa iloko o ka papainoa o ka poe koho i na Seneta, a i ole ia na Lunamakaainana malalo o ka hoohiki e ka papa kakauinoa e pili ana i kela a me keia mea e kupono ai oia.

Eia no nae hoi, mahope iho o ka ninauia ana a aponoia ana o kekahi mea noi e pili ana i ka hiki iaia ke kamailio, heluhelu a kakau i ka olelo Beretania a Hawaii paha me ka moakaka, alaila, aia no i ka manao o ka papa no ka ninaninau hou iaia e pili ana ia kumu makaukau.

O ka ninaninauia ana o kekahi mea noi a me na hoike a pau

i ninauia imua o kekahi papa kakauinoa, malalo no ia o ka hoohiki i hoohikiia aku e kekahi o na lala o ia papa, a ma keia, ua haawiia ka mana ia lakou e hoohiki aku i na olelo hoohiki no ia hana.

O ka ninaninau ana, ka nui o na hoike, a me ka manawa a mau manawa paha e ninauia ai, malalo no ia o ka hooponopono ana a me ke alakai ana o ka papa.

NA MANA O KA PAPA.

Mahele 8. Ma keia, ua haawiia i kela a me keia Papa Hoopaa Inoa na mana a pau no ke kii ana a me ka ninaninau ana i na hoike a me ka malama ana i ka maluhia, a i huipuia me ka mana e hoopai no ka hoowahawaha i haawiia ma ke kanawai i na Aha Hookolokolo Kaapuni.

HOOHIKI WAHAHEE.

Mahele 9. O kekahi kanaka malalo o ka hoohiki nana i hoike aku me ka ike no pela i kekahi olelo oiaio ole imua o kekahi papa, a i ole ia me kona ike no aole oia i kuleana e kakauia kona inoa, a i ole ia e koho, eia nae ua kakau no ia i kona inoa, a i ole ia ua koho no, ua pili iaia ka hewa hoohiki wahahee.

HOOPAA KOKE ANA NO KA HOOHIKI WAHAHEE.

Mahele 10. Ma keia, ua haawiia ka mana i na papa pakahi e hoopaa koke aku i kekahi mea no ka hookolokoloia no ka hoohiki wahahee imua o kekahi o ia mau papa, ina ma ko lakou manao ua loaa he mau kumu kupono e manao ai ina e hookolokoloia ua mea la e hoahewaia ana oia no ia hewa.

KUE ANA AKU.

Mahele 11. Ua hiki no i kekahi mea koho i ku i ke kanawai e kue aku i ke kuleana o kekahi mea e hoopaaia kona inoa e olelo ana ua kupono oia e hookomoia kona inoa ma ka

papainoa o ka poe koho; e ninaninau i ka mea noi a me na hoike i laweia mai e ia a e lawe mai a e ninaninau i na hoike e kue ana i ke kupono o ia mea.

Mahele 12. Aole no e hookomo kekahi papa kakauinoa i ka inoa o kekahi kanaka iloko o ka papainoa o ka poe koho, aia wale no a maopopo pono ia lakou ua lawa na mea e kupono ai ua mea la.

Hoopii ana mai ka Papa ae.

Mahele 13. Ina ua hoole ka papa i ka hoopaa ana i ka inoa o kekahi mea e noi ana e hoopaa i kona inoa, ua hiki i ka mea i hooleia, a ina ua kakauia kekahi inoa, ua hiki i kekahi mea kupono i ke koho i kela a me keia manawa iloko o umi la mahope iho o ka hooholo ana o ia papa e hoopii aku imua o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma ke ano i hoomaopopo ia ma ke kanawai no na hoopii hou ae ma na hihia kivila imua o ka Aha Hookolokolo Kiekie mai ka Aha Kaapuni aku, a i ole ia ma ke ano i hoakakaia ma keia hope aku ma ke kanawai.

Mahele 14. I ka wa e hooko ponoia ai ia hoopii hou ana, e hoomaka aku ka Aha Hookolokolo Kiekie e hoolohe i ua hihia nei ma ke kau, a i ole ia iloko o ka manawa mahope o ke kau iloko o ka wa kupono ma ia hope iho, a o ka mea i hooholoia e ia Aha, oia no ka mea paa.

Hoolaha ana i ka Papa i ka mea i Hooholoia.

Mahele 15. Mahope koke iho o ka hoopukaia ana o ka olelo hooholo ma ia hoopii e hoike aku ka Aha Hookolokolo Kiekie i ka Papa Kakau Inoa i hoopiiia mai ai, a ina ma ia olelo hooholo ua hooloiia ka olelo hooholo o ka papa, e hooloi koke ka papa i ka papainoa a kulike me ia olelo hooholo.

Kulana o ka mea i kakauia kona inoa oiai e hanaia ana ka Hoopii.

Mahele 16. Ina ua hoopii hou ia ka olelo hooholo o kekahi papa e hookomo ana i ka inoa o kekahi mea iloko o ka papainoa, e waihoia no ka inoa o ia mea iloko o ka papainoa a loheia ka olelo hooholo o ka Aha Hookolokolo Kiekie e pili ana ia mea.

Ina ua koho ka mea i hookomoia kona inoa ma kekahi koho balota ana mamua iho o ka olelo hooholo o ka Aha, a mamua paha o ka hanaia ana e like pu me ia olelo hooholo, aole e lilo ia koho ana i mea e mana ole ai ia koho balota ana, ina no paha ua kue ka olelo hooholo o ka Aha i ka hookomoia ana o ia inoa iloko o ka papainoa.

Hoolaha o na Halawai.

Mahele 17. E hoolahaia ka manawa a me kahi o na halawai ana a pau o na papa ma ka olelo Beretania a me ka olelo Hawaii iloko o na nupepa, a i ole ia ma na olelo hoolaha kapili i kau ia ma na wahi hele mau ia aole e emi malalo o ekolu, ma kahi kokoke i kahi e malamaia ana ia mau halawai.

Aole e manaoia ma keia mahele ua papaia ka hoopanee ana o kekahi o ia mau halawai i hoolahaia mai kekahi la a i kekahi la, a i kekahi manawa akaka i hoolahaia i ka manawa i hoopanee ai.

Manawa e hookomo ai i na Inoa.

Mahele 18. Aole e hookomoia kekahi inoa, a i ole ia kapaeia paha mai ka papainoa mai, koe wale no ma kekahi halawai hamama o ka papa a ma ke hoike akeaia ana, koe wale no no na kumu mahope iho nei, oia hoi:

1. Ina ua hooholo ka Aha Hookolokolo Kiekie i kekahi olelo hooholo ma ka hoopii e hoololi ana i ka mea i hooholoia e ka papa.

2. Ina ua hooholo ka papa ua kupono kekahi mea e hookomoia kona inoa a ua haule kona inoa mai ka papainoa mai, a i ole ia ua kakau hewa ia, a i ole ia ua kakau ano e ia kona inoa.

E HOOUNAIA NA KOPE O KA PAPAINOA I NA LUNA NANA KOHO BALOTA.

Mahele 19. E hoomakaukauia na papa iloko o ka wa kupono mahope iho o ka pau ana o ka papainoa o kekahi mahele koho i ka hanaia i eha kope o ia papainoa, a e hoouna aku i ka Lunahoomalu o na Luna Nana Koho o ia mahele, a ina aole i hoonohoia ia luna ma ia manawa, alaila, i ka Hope Makai Nui o ka apana kahi o ia mahele i waiho ai.

E malama ka luna i loaa aku ai iaia ia mau kope i hookahi i mea hana ma kahi koho, a e kapili koke aku i na kope i koe ma kekahi mau wahi hele nuiia e na kanaka maloko o ka mahele i mea e nanaia ai e ka lehulehu.

AOLE E HOOLOLI NA LUNA NANA I NA PAPAINOA.

Mahele 20. Aole e pakuiia aku, a i ole ia kapaeia kekahi inoa mai ka papainoa mai o ka poe koho, aole no hoi e hooloiia ma kekahi ano e na Luna Nana Koho Balota, koe wale no ma ke kauoha i kakauia mai ka Papa Kakauinoa o ia apana.

HOOPONOPONO ANA I KA PAPAINOA.

Mahele 21. Ina e akaka i kekahi papa i kekahi manawa ua haule, a i ole ia ua kakau hewa ia, a i ole ia ua kakau ano e ia ka inoa o kekahi mea i ae ia e kakauia kona inoa ma ka papainoa mai ka papainoa mai, na ia papa no e hooponopono koke aku no ia haule ana a kakau hewa ana paha, a ina ua hoounaia aku ke kope o ka papainoa i ka Apana Koho kahi a ua mea la e kupono ai e koho, alaila, e kauoha koke aku ma

ka palapala i na Luna Nana o ia apana e hooponopono iho i ke kope o ka papainoa.

Ma ia kauoha e hoakakaia na kumu no ka hana ana i ka hana i kauohaia, a e malamaia ua kauoha la a e waihoia e na Luna Nana Koho Balota oia kekahi o na moolelo o ke koho ana.

O ka mana hooponopono a hoopololei i haawiia ma keia nei, aole e manaoia he mea ia e ae ia ai ka wehe hou ana i ka ninau no ke kupono o kekahi mea i hookomoia kona inoa e ka papa iloko o ka papainoa o ka poe koho.

MOOLELO O NA HANA.

Mahele 22. E malama kela a me keia papa i mau buke moolelo a maloko o laila e malamaia ai na moolelo o ka lakou mau hana a pau.

PAUKU 78.—HOOPAUIA NA KANAWAI KOHO BALOTA.

Mahele 23.—O na Kanawai Koho Balota a pau e mana ana i ka manawa e kukalaia ai o keia Kumukanawai, ma keia, ua hoopau loa ia.

PAUKU 79.—NA RULA A ME NA HOOPONOPONO ANA NO NA HOOHIKI A ME KE KOHO BALOTA ANA.

A hiki i ka manawa e kauohaia ai ma kekahi ano okoa, e loaa no i ka Peresidena, me ke apono ana o ka Aha Kuhina, ka mana e hana i na rula a me na hooponopono ana i kue ole me keia, no ka hoohiki ana i na olelo hoohiki a no ka malama ana i na koho balota i hoakakaia ma keia Kumukanawai.

PAUKU 80.—KOHO BALOTA MUA.

E malamaia ke koho balota mua no ka Ahaolelo ma ka manawa a me kahi, iloko o eha mahina mahope iho o ke kukalaia ana o keia Kumukanawai, e like me ka mea i kuhikuhiia e ka Peresidena, me ka apono ana o ka Aha Kuhina.

KA AHA KUKA O KE AUPUNI.

PAUKU 81.—KA HOONOHOIA ANA.

Mahele 1. E hoonohoia i Aha Kuka o ke Aupuni o umikumamalima lala, elima o lakou e kohoia e ka Senate, elima e ka Hale o na Lunamakaainana, a elima e hoonohoia e ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina. Ua hikino i na lala o ka Aha Hooko e noho pu a lawelawe pu i na hana ma na halawai o ka Aha Kuka o ke Aupuni, aole nae lakou e koho.

Mahele 2. E kohoia ka Aha Kuka o ke Aupuni iloko o ke kau Ahaolelo mua, a ma kela a me keia kau mau i malamaia mahope iho.

KA MANAWA E NOHO AI MA KA OIHANA.

Mahele 3. E pau ka manawa e noho ai ma ka oihana o na lala o ia aha i ka pau ana o kela a me keia kau mau o ka Ahaolelo i malamaia mahope o ko lakou kohoia ana.

NA HAKAHAKA.—KA HOOPIHA ANA.

Mahele 4. O na hakahaka iwaena o na lala i kohoia o ka Aha Kuka i loaa mawaena o na kau o ka Ahaolelo, e hoopihaia no e ka Aha Kuka.

O ka hakahaka iwaena o na lala i hoonohoia i loaa i kekahi manawa, ua hiki e hoopihaia e ka Peresidena, me ka apono o ka Aha Kuhina.

KE KUPONO O NA LALA.

Mahele 5. O ka poe i kupono e lilo i poe i kohoia i ka Ahaolelo, a i ole ia he mau lala no ka Ahaolelo, aole kekahi poe e ae, o lakou ke kupono e koho a hoonohoia paha i mau lala no ka Aha Kuka.

Na Mana o ka Aha Kuka o ke Aupuni.

Mahele 6. Ua hiki i ka Aha Kuka o ke Aupuni ma ke noi o ka Aha Hooko e hookaawale i na dala o ka lehulehu i na manawa mawaena o na kau o ka Ahaolelo, ua kupono e hana ia pela mamuli o ke kaua, kaua ia mai, kipi, mai ahulau a pilikia nui e ae o ka lehulehu. Ina ua hookaawaleia ke dala pela, na ke Kuhina Waiwai e waiho aku i hoike piha o na hoolilo ana i hanaia mamuli o ia mana imua o ke kau Ahaolelo mau e hiki mai ana.

Na Kala ana.

Mahele 7. E loaa no i ka Peresidena mamuli o ke kuka ana a me ka ae ana o ka Aha Kuhina a me ka Aha Kuka o ke Aupuni ka mana e kaohi i na olelo hooholo, a e kala a e hoemi mai i na hoopai ana mahope iho o ka hoahewaia ana no na hewa a pau, koe ma na hihia hoopii luna nui.

Ka Mana Kuka.

Mahele 8. E kuka pu no hoi ka Aha Kuka o ke Aupuni me ka Peresidena i ka wa e noiia mai ai eia ma na mea a pau no ka pono o ka lehulehu ana i manao ai he mea pono e kuka pu me lakou.

Ka manawa e Halawai ai.

Mahele 9. Ua hiki no e hoakoakoaia ka Aha Kuka o ke Aupuni i kela a me keia manawa e ka Peresidena. E hana na lala me ka uku ole.

KA MANA HOOKOLOKOLO.

PAUKU 82.

E pili ka mana hookolokolo o ka Repubalika iloko o ka Aha Hookolokolo Kiekie hookahi, a me na aha hookolokolo malalo iho i hoonohoia i kela manawa keia manawa e ka Ahaolelo.

PAUKU 83.—AHA HOOKOLOKOLO KIEKIE—HOOPII LUNA NUI—HOOPAU ANA.

Mahele 1. Ma ka Aha Hookolokolo Kiekie, e hoonohoia kekahi Lunakanawai Kiekie a me na Lunakanawai Kokua, aole e emi malalo o elua. Eia nae, ina ua kupono ole, a i ole ia ua kaawale ma kahi e kekahi lunakanawai o ia aha ma kekahi hihia imua o ka aha, e hoopihaia kona wahi no ka hookolokolo ana a me ka hooholo ana o ia hihia e like me ka mea i hoakakaia ma ke kanawai.

Mahele 2. E noho na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie ma ko lakou oihana oiai e pono ana ka lakou hana, e pili ana nae i ka hoopauia ma ka hoopii luna nui ia ana, a e loaa ia lakou he uku no ka lakou hana, a oiai lakou ma ka oihana aole e hoemiia ua uku nei. Eia nae, ua hiki no e hoopauia kekahi Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie, a i ole ia kekahi Lunakanawai o ka Aha Kakau ma ke noi ana o ka Aha Hooko mai ka oihana ae, mamuli o ka olelo hooholo i hooholoia e na hapakolu elua o na hoa i kohoia a pau o na lala elua o ka Ahaolelo e noho pu ana.

Mahele 3. E lohe mua ka lunakanawai e manaoia ana e ka Ahaolelo e hoopii, a e haawi pu iaia i ke kope o na kumu i oleloia e hoopauia ai oia, aole e emi malalo o umi la mamua ae o ka la a ka Ahaolelo e hana ai no ia mea. E hooloheia no oia imua o ka Ahaolelo.

Pauku 84.—Ka Aha Hookolokolo Kiekie a me na Aha malalo iho.

E maheleia ka mana o ka Oihana Hookolokolo iwaena o ka Aha Hookolokolo Kiekie, na Lunakanawai o ia aha, a me na aha hookolokolo e ae o ka Repubalika malalo iho e like me ke kuhikuhi ana o ka Ahaolelo i kela manawa keia manawa. O ka loihi o ka noho ana ma ka oihana o na lunakanawai o na aha malalo iho o ka Aha Kiekie, e hoakakaia no ma na kanawai e pili ana ia lakou.

Pauku 85.—Ka Mana Hookolokolo.

E pili ka mana o ka Oihana Hookolokolo i na hana a pau ma ke kanawai a me ke kaulike e ulu ae ana malalo o ke Kumukanawai a me na kanawai o ka Repubalika a me na kuikahi i hanaia a e hanaia ana paha mamuli o ko lakou mana, a me na hana a pau e pili ana i na Elele Aupuni a me na Kanikela, a i na hana hoi e pili ana i na hihia moana a me ka hoomalu moana.

Pauku 86.—Na Olelo Hooholo.

E paa loa maluna o na aoao a pau na olelo hooholo o ka Aha Hookolokolo Kiekie ina ua hanaia e ka hapanui o na lunakanawai o ia aha, a i ole ia e ka hapanui o ka poe e noho ana ma ka aha ina ua kupono ole, a i ole ia kaawale ma kahi e kekahi lunakanawai o ia aha e like me ia i hoakakaia ma ke kanawai ina ua kupono ole a kaawale paha kekahi lunakanawai o ia aha ma kahi e.

Pauku 87.—E hai aku i na Manao Kanawai i ka Mana Hooko.

E hiki no i ka Peresidena, a i ole ia ka Aha Kuhina, ke kauoha i na Lunakanawai o ka Aha Hookolokolo Kiekie e hoike mai i ko lakou manao ma na ninau kanawai nui a ma na wa pilikia a hanohano nui.

PAUKU 88.—KUPONO OLE MAMULI O KA HOOHOLO MUA ANA.

Aole e noho a hookolokolo kekahi lunakanawai ma kekahi hoopii hoohalahala, a i ole ia hookolokolo hou paha ma kekahi hihia ana i hooholo mua ai.

PAUKU 89.—KUPONO OLE MAMULI O KA PILI A KULEANA.

Aole e noho kekahi mea i lunakanawai a i jure paha ma kekahi hihia i komo kekahi mea i pili iaia ma ka noho ana, a i ole ia ma ke koko paha maloko o ke degere ekolu ma ke ano he mea hoopii, a i ole ia mea i hoopiiia, a i ole ia ua loaa i ka lunakanawai a jure paha i oleloia kekahi kuleana dala mamuli o ua mea pili la.

PAUKU 90.—HOOPII LUNA NUI.

Mahele 1. Ua hiki no e hoopauia mai ka oihana ae ka Peresidena a me na luna a pau ma na oihana kivila o ka Repubalika, ma ka hoopii luna nui ia ana e ka Hale o na Lunamakaainana no kekahi o na kumu mahope iho nei, oia hoi keia: O ka hana ana i kekahi hana, a i ole ia hana ole ana i kekahi hana i pili i ka hewa maoli i hoopaiia ma ke kanawai ma ke ano he hewa ia a i hanaia oiai e noho ana ma ka oihana, ka lawa ole o ka hiki ana e hana a hooko pono i na hana pili i ka oihana, na hana pono ole ma ka oihana, a i ole ia ka auhau ana aku i ka poe e noho ana ma ka oihana no na hana i pili i kekahi aoao, a i ole ia no na lilo e pili ana i na hana kalai a hooponopono aupuni.

Mahele 2. E lilo ka Senate i aha me ka mana piha, a oia wale no ka mana e hoolohe a hooholo no na hoopii luna nui ana a pau i hanaia e ka Hale o ka Poeikohoia.

Mahele 3. E noho na Lunakanawai Kiekie o ka Aha Hookolokolo Kiekie, ma o kona oihana, i Peresidena no ka Senate ma na hihia hoopii luna nui a pau ina aole oia ka i hoopiiia. Ina e hoopii luna nui ia ka Lunakanawai Kiekie, e noho hoo-

malu kekahi mea i hookohuia e ka Peresidena ma ka Senate iloko o ia hookolokolo ana.

Mahele 4. Mamua iho o ka hookolokoloia ana o kekahi hihia hoopii luna nui, e hoohiki pakahiia na Seneta e hookolokolo pololei a hooholo i ka hihia imua o lakou e like me ke kanawai a me ka olelo hoike.

Mahele 5. O ka olelo hooholo o ka Senate ina ua hoahewaia ka mea i hoopii luna nui ia, aole no ia e oi aku mamua o ka hoopau ana mai ka oihana ae a me ka lilo i mea kupono ole e noho ma kekahi wahi hanohano, hilinaiia a pomaikai paha malalo o ka Repubalika; aka, o ka mea i hoahewaia pela ua hiki no e hoopiiia, hookolokoloia a hoopaiia paha e like me ke kanawai.

NA HOAKAKA HUIKAU.

Pauku 91.—Ke Kumukanawai ke Kanawai Kiekie Loa.

I ka wa e kukalaia ai keia Kumukanawai e lilo no oia ke kanawai kiekie loa o ka Repubalika, a o ke Kumukanawai i kukalaia ma ka la 7 o Iulai, 1887, a me na kumukanawai e ae a pau i lilo i kekahi manawa he kanawai kiekie loa ma ko Hawaii Paeaina, a me na kanawai a me na hapa kanawai a pau i kulike ole me keia nei, ma keia, ua hoopau loa ia, a ke kukalaia nei ua pau a lilo i mea ole.

Pauku 92.—Na Kanawai e ku nei a me na Hewa.

Mahele 1. O na kanawai a me na hooholo ana a pau e mana ana ma ko Hawaii Paeaina i ka wa e mana ai keia Kumukanawai i kulike me keia Kumukanawai, a o na pono a pau, na hoopii, na koi ana, na olelo hooholo a me na aelike e paa ana a e mana ana ma ia manawa, e mau aku no me he mea la aole i hooholoia keia Kumukanawai, ina aole lakou i kue me keia Kumukanawai; a i ole ia ua hoopauia ma keia

Kumukanawai, a i ole ia ua hoakakaia ma kekahi ano e ae maloko nei.

Mahele 2. O na kanawai i hooholoia mamua aku nei i kue ole me keia nei, e hoakaka ana no ka Moi, a i ole ia i ke Aupuni, a i ole ia i ke Aupuni Moi, a i ole ia i ke Aupuni Kuikawa, e manaoia o ko lakou manao maoli ua pili i ka Peresidena, a i ole ia i ka Repubalika a Aupuni paha o ko Hawaii Paeaina e like me ka mea i oleloia.

O na hana a pau i hoakakaia ma ke kanawai e mana ana i ka manawa e mana ai keia Kumukanawai, ua oleloia he mau hewa ia e kue ana i ka Moi, a i ole ia i ke Aupuni Kuikawa, a i ole ia ma kekahi ano e ae, e manaoia no he mau hewa ia e kue ana i ka Repubalika a Aupuni paha o Hawaii, ina aole ia kanawai i kue i keia nei, a i ole ia ua hoopauia a hooloiia ma ke kanawai.

O na hana i hanaia mamua aku nei, i papaia ma na kanawai e mana ana i ka manawa i hanaia ai ia mau hana, e hoopaiia no malalo o ia mau kanawai me ka hoomaopopoia o ko lakou manao e like me ia i hoakakaia maluna.

Mahele 3. O na hihia karaima a hewa paha e ulu ae ana, a e waiho nei maloko o na palena o ko Hawaii Paeaina, e hanaia aku no a hiki i ka hooholo hope loa ia ana a hookoia ana ma ka inoa o ka Repubalika o Hawaii, a o na kumu hoopii a pau e ulu ae ana no kekahi poe a hui i hoohuiia paha, a me na hoopii a pau ma ke kanawai, a me na hoopii ma ke kaulike e waiho nei imua o na aha hookolokolo maloko o na palena o ko Hawaii Paeaina i kaupalena ole ia e ke kanawai i keia manawa, ua hiki no e hoomakaia, a i ole ia e hanaia a hiki i ka hooholo loa ia ana me ka hookoia ana iloko o na aha hookolokolo o ia ano like o ka Repubalika.

O ke poo o na palapala kena a pau oia no "Ka Repubalika o Hawaii," a e lawelaweia na hoopii a pau ma ka inoa a mamuli o ka mana o ka Repubalika o Hawaii.

Aole e lilo kekahi mea maloko o keia Kumukanawai i kumu a kahua paha no ka palapala hai hewa, a palapala kuu kino, a palapala certiorari, palapala prohibition quo warranto, aole hoi no ka hoopii hoohalahala ma kekahi hana e hanaia ana imua o kekahi aha hookolokolo, a o na palapala a pau i hoopukaia mamua aku nei, a i ole ia e hoopukaia ana mamua ae o ka la e mana ai o keia Kumukanawai e like no ko lakou mana, me he mea la ua hoopukaia ma ka inoa o ka Repubalika o Hawaii, aka, o ia mau palapala, a i ole ia hoopii hou ana e mau no e pili ana i na olelo hooholo a pau, na kauoha a me ka hana e ae i hanaia, a i ole ia e waiho ana imua o na aha hookolokolo o ko Hawaii Paeaina, e like me na kanawai e mana ana i ka manawa i hanaia ai, a i ole ia e waiho ana ia mau palapala, kauoha a hooholo ana a hana e ae paha.

PAUKU 93.—KA POE NOHO OIHANA.

Mahele 1. O na mea a pau e noho ana ma ka oihana malalo o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina i ka la e kukalaia ai o keia Kumukanawai, e mau no ko lakou noho ana a e lawelawe i na mana i haawiia ia lakou a hiki i ka manawa e hakahaka ai ko lakou mau oihana pakahi.

Mahele 2. O na hookohu a pau i hoopukaia mamuli, a i ole ia malalo paha o ka mana o ke Aupuni Moi iho nei, a i ole ia ke Aupuni Kuikawa o Hawaii, ma keia, ke kukalaia nei, ua pau a lilo i mea ole mai a mahope aku o ka la 1 o Sepatemaba, M. H. 1894, ina aole e hoopauia mamua ae o ia la.

PAUKU 94.—HOOMAUIA NA KUIKAHI A ME NA BONA, A PELA AKU.

O na kuikahi e paa nei a me na bona a me na nota a pau i hanaia mamua aku nei, a i hoomanaia malalo o ke Aupuni Moi iho nei, a i ole ia o ke Aupuni Kuikawa o Hawaii, a me na aie a pau o ka Baneko Hale Leta, ma keia, ke hoaponoia aku nei a hoopaaia.

Pauku 95.—Na Aina Leialii.

O kela wahi o na Aina Aupuni i ikeia mamua ma ke ano he mau aina leialii, ma keia, ke kukalaia nei, he waiwai no ke Aupuni Hawaii i keia manawa, me ke ku kaawale i keia wa mai kekahi hoopaa ana e pili ana ia mau aina a mai na koi ana a pau o kela a me keia ano maluna o na uku hoolimalima, na puka a me na pomaikai mai ia mau aina mai. Ua hiki no e hooliloia aku a e hoohanaia no na hana e ae e like me ka mea i hoakakaia ma ke kanawai. O na hoolimalima mana a pau o ia mau aina e paa nei, ma keia, ua hoaponoia.

Pauku 96.—Mana ka Hapanui.

O ka apono ana, ka hoapono like ana, ka ae ana, ao ana, aelike ana, a i ole ia ka hana o ka Ahaolelo o kekahi Hale paha o ka Ahaolelo, ka Aha Kuka o ke Aupuni, a i ole ia ka Aha Hooko, a o kekahi Papa Hoopaa Inoa o ka poe Koho Balota a Papa e ae paha e pili ana i ka lehulehu i mea e mana ai, aole no e manaoia e loaa ka ae ana o ka poe i oi ae mamua o ka hapanui, ina aole i kauohaia ma kekahi ano e ae maloko o keia nei, aka, ma na mea e pili ana i ka Aha Hooko ma ia hapanui o ka Peresidena kekahi.

Pauku 97.—Aole kokua mai ka Lehulehu aku i na Kula pili Hoomana a me na Kula Wae.

Mahope aku o ka la kanakolu-kumamakahi o Dekemaba, M. H. 1895, aole e hookaawaleia kekahi dala o ka lehulehu, aole hoi kekahi aina o ke Aupuni e hooliloia aku i kekahi kula a no ke kokua ana paha i kekahi kula pili hoomana a kula wae paha, aole hoi i kekahi kula i komo kaokoa ole malalo o ka hooponopono ana o ke Aupuni.

Pauku 98.—Na Aha Lulu.

Aole e ae ia kekahi aha lulu (Lottery) iloko o keia Repubalika, aole no hoi e ae ia ke kuai ana i na palapala (ticket) no kekahi aha lulu.

PAUKU 99.—AOLE E LAWE NA LUNA AUPUNI I KA HANA MALALO O NA AUPUNI E.

Aole e noho kekahi luna o ka Repubalika, aole hoi kekahi lala o ka Ahaolelo ma kekahi oihana, a i ole ia e lawe i ka uku mai kekahi aupuni e ae a mana e ae mai paha.

AHA KUKA.

PAUKU 100.—AHA KUKA.

A hiki i ka manawa e akoakoa ai ka Ahaolelo mua, ma ke kau mau a kuikawa paha, e lilo no na lala o ka Aha Kuka o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina i aha i kapaia ka "Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii."

O ka Aha Kuka o ka Repubalika o Hawaii a me ka Aha Hooko e noho pu ana, e loaa no ia lakou na mana a pau i haawiia mamua aku nei i na Aha Hooko a me Kuka o ke Aupuni Kuikawa i oleloia, a me na mana a pau i haawiia ma keia Kumukanawai i ke Senate, a i ole ia i ka Ahaolelo.

O ia halawai ana o ka Ahaolelo e lilo no ia i mea e pau ai ka Aha Kuka a me kona mana.

PAUKU 101.—OLELO HOOHIKI O NA LUNA AUPUNI, KA POE KOHO BALOTA, NA LUNAMAKAAINANA A ME NA JURE.

Aole e kupono kekahi mea e lilo i Luna Aupuni, Seneta a Lunamakaainana paha malalo o keia Repubalika, a i ole ia i mea koho i na Seneta, Lunamakaainana a me kekahi Jure paha, aia wale no a hoohiki a kakauinoa oia i ka olelo hoohiki mahope iho nei: "Ke hoohiki nei au imua o ke Akua Mana Loa, e kokua no au i ke Kumukanawai, na kanawai a me ke Aupuni o ka Repubalika o Hawaii, a aole au ma kekahi ano e kokua ma ka hoihoi hou ana a hoala ana paha i Aupuni Moi ma ko Hawaii Paeaina."

PAUKU 102.—KA MANAO O NA OLELO O KEIA KUMUKANAWAI.

Ma na wahi a pau i lawelaweia ai ka huaolelo "maloko nei" ma keia Kumukanawai, e manaoia ua pili ia a e hookomo ana i na mea a pau maloko o keia Kumukanawai a Pauku a Mahele paha o ia Kumukanawai, ina aole i hoike maopopo loa na olelo he okoa loa ka manao. O na poo o na Pauku a me na Mahele o keia Kumukanawai, aole oia kekahi o keia Kumukanawai.

HOOLOLI ANA, A I OLE IA HOOPONOPONO HOU ANA I KE KUMUKANAWAI.

PAUKU 103.

Mahele 1. Ua hiki no e hoololiia, a i ole ia e hooponopono hou ia keia Kumukanawai ma ke ano mahope iho nei, a aole ma kekahi ano e ae.

Mahele 2. Ua hiki no e waihoia mai na hoololi i keia Kumukanawai, a i ole ia he hooponopono hou ana e na hoa aole i emi malalo o elima o kekahi o na hale ma kekahi kau mau o ka Ahaolelo.

Mahele 3. I mea e hooholoia ai kekahi hoololi, a i ole ia hooponopono hou ana paha, e heluheluia no ekolu manawa ma kela a me keia hale, a ma kela a me keia heluhelu ana e loaa ka hoaponoia ma kela a me keia hale e aole e emi malalo o ka hapanui o na hoa i kohoia o kela a me keia hale.

E hanaia ke koho ana ma ke kahea ana i na Ae a me na Hoole, a o ia mau ae ana a me na hoole e huiia me ka hoololi i manaoia, a i ole ia ka hooponopono ana i manaoia, a e hookomoia iloko o ka moolelo.

Mahele 4. I ka hooholoia ana e ka Ahaolelo o kekahi hoololi, a i ole ia hooponopono hou ana i ke Kumukanawai e like me ia i olelo mua ia, na ke Kuhina Kalaiaina e hoolaha aku ia hoololi a hooponopono ana paha ma ka olelo Bereta-

nia a me ka olelo Hawaii no ka manawa aole emi malalo o umikumamalua mau pule moekahi iloko o aole e emi malalo o elua nupepa i paiia ma Honolulu ma ia mau olelo pakahi mamua koke iho o ke koho mau e hiki mai ana.

Mahele 5. E noonooia ia hooloii a hooponopono ana paha e ka Ahaolelo ma kona halawai mau mua e hiki mai ana mahope iho o ke koho balota mau, a i mea e hooholo loa ia ai e heluheluia no na manawa ekolu ma na la kaawale ma kela a me keia hale, ma ka heluhelu mua a elua ana e loaa ka hooholoia ana ma kela a me keia hale e aole e emi malalo o ka hapanui o ka poe i kohoia o kela a me keia hale, a ma ka heluhelu hope ana e loaa no ka hooholoia ana ma kela a me keia hale e ka poe aole i emi malalo o elua-hapakolu o na lala i kohoia i kuleana ma kela a me keia hale.

E hanaia ke koho ana ma ke kahea ana i na Ae a me na Hoole, a o ia mau ae a me na hoole me ka hooloii i manaoia, a i ole ia ka hooponopono hou ana i manaoia, e hookomoia iloko o ka moolelo.

Mahele 6. E noonoo pakahiia, a e koho pakahiia kela a me keia hooloii ma kela a me keia kau o ka Ahaolelo i hiki mai ai ia mea no ka noonooia ana, e like me ia i hoakakaia maloko nei.

Mahele 7. Ina he hooponopono hou ana i ke Kumukanawai ka mea i manaoia, alaila, o kela a me keia mahele o ia hooponopono hou ana e kaawale mai kekahi mahele e ae e noonooia a e koho kaawaleia, koe ma ka heluhelu hope ana ma ka noho elua ana o ka Ahaolelo i noonooia ai ia hooponopono hou ana, a ma ia noho ana e kohoia no ma ke ano holookoa.

Mahele 8. O kekahi hooloii a hooponopono ana paha i hooholoia ma ke ano i olelo mua ia e na kau Ahaolelo, elua e

lilo no ia ma ia manawa me ka hana ole ia i kanawai hou i hapa o ke Kumukanawai o ka Repubalika.

Ua halawai ka Aha Elele Hana Kumukanawai ma Honolulu, Mokupuni o Oahu, ko Hawaii Paeaina, ma ka la 30 o Mei, M. H. 1894, ma ke ano kulike me na mea i hoakakaia ma ke Kanawai 69 o ke Aupuni Kuikawa o ko Hawaii Paeaina, i kapaia "He Kanawai e Hoomaopopo ana i Aha Elele Hana Kumukanawai," i aponoia ma ka la 15 o Maraki, M. H. 1894, a i kulike hoi me ka Olelo Kahea a ka Peresidena e kahea ana i ua Aha Elele la e akoakoa, a ua hana a ua hooholo i ke Kumukanawai mamua ae nei, nolaila, ma keia, ke haiia aku nei, hooholoia a kukalaia aku nei e ka Aha Hooko a me ka Aha Kuka o ke Aupuni Kuikawa a me na Elele i kohoia, oia no ua Aha Elele Hana Kumukanawai la i oleloia, ma ka la eha o Iulai, M. H. 1894, a mahope aku o ia la o ke Kumukanawai i oleloia, oia no ke Kumukanawai o ka Repubalika o Hawaii a me ke Kanawai Kiekie Loa o ko Hawaii Paeaina.

Hanaia iloko o ka Aha Elele ma ka ae lokahiia ana i keia la ekolu o Iulai, M. H. Hookahi Tausani Ewalu Haneri me Kanaiwa-kumamaha, i hoike no keia ua kau makou i ko makou mau inoa i keia.

SANFORD B. DOLE,
Peresidena o ke Aupuni Kuikawa.
WILLIAM CHAUNCEY WILDER,
Hope Peresidena.
FRANCIS MARCH HATCH,
Kuhina no ko na Aina E.
JAMES ANDERSON KING,
Kuhina Kalaiaina.
SAMUEL MILLS DAMON,
Kuhina Waiwai.
WILLIAM OWEN SMITH,
Loio Kuhina.

WILLIAM FESSENDEN ALLEN,
CRISTAL BOLTE,
CECIL BROWN,
JOHN EMMELUTH,
JOHN ENA,
JOHN A. McCANDLESS,
JOSEPH P. MENDONCA,
JAMES FRANCIS MORGAN,
JOHN NOTT,
DAVID BOWERS SMITH,
EDWARD DAVIES TENNEY,
HENRY WATERHOUSE,
ALEXANDER YOUNG,
LEMUEL CLARK ABLES,
HENRY PERRIM BALDWIN,
CHARLES LUNT CARTER,
ANTONIO FERNANDES,
WILLIAM HORNER,
JOSE KEKAHUNA IOSEPA,
DAVID HAILI KAHAULELIO,
JOHN WILLIAM KALUA,
JOHN KAUHANE,
ALBERT KUKAILIMOKU KUNUIAKEA,
FREDERICK S. LYMAN,
WILLIAM FAUCETT POGUE,
WILLIAM HYDE RICE,
ALEXANDER GEORGE MORRISON ROBERTSON,
JOHN MARK VIVAS,
ALBERT SPENCER WILCOX,
GEORGE NORTON WILCOX.

HOIKE:

CHARLES T. RODGERS,
Kakauolelo o ka Aha Elele Hana Kumukanawai.

PAPA KUHIKUHI.

A.

AOAO

Ae me na Hoole 97, 105, 106 128
Aha Kuka o ke Aupuni 118
Aha Kuhina—Mana Hooko aia i ka 87
He mau Lala ma o ka Oihana no ka Ahaolelo .. 94
Na Hoa Kuka o ka 91
Na Mana Hookohu a me Hoopau 92
Alihikaua Nui 91
Aha Kuka o ke Aupuni Kuikawa—Pau ka mana 127
Aha Hookolokolo—Mahele o ka 120
Ahaolelo—Akoakoa ana o ke Kau Kuikawa 90
Malalo o ka 95
Na Luna a me na Rula o ka 97
Mana e hoopai i ka poe aole he mau lala 98
Na Kau Mau 103
Na Kau Kuikawa 104
E noho no Kanaiwa la 104
Aha Lulu Hoopauia 126
Aha Kiekie—Hoopau ana i na Lunakanawai o ka 120
Ka mea e hoomaopopo ke kupono o ka Poeikohoia 95
Auhau me Mana Hookaawale 82
Aina o ka Repubalika 83

B.

Bona—Hoaponoia 125

H.

Hoohui Aina me Amerika Huipuia 91
Hoopii ana mai ka Papa ae 114

AOAO

Hopu ana—Me ka palapala wale no..... 82
Hoike ana no ke kupono 96
Hoohaiki a kaupalena i ka oihana a kekahi papa a lahui..... 79
Hooponopono ana i kekahi papa a lahui..... 79
Hae..... 84
Hiki ole ke kohoia ka poe i hoohanaia malalo o ke Aupuni... 96
Hale o ka Poeikohoia..... 101
Hoopii Luna Nui—Ka Lunakanawai Kiekie ka Lunakanawai
nana e hoomalu ma ka..... 122
Ke ano o ka hoohiki ana i na Seneta..... 123
Palapala kupono 81
Hana a Hoomalu o kela a me keia kanaka 82
Hookolokoloia e ka Jure 81
Halawai me Palapala Hoopii..... 80
Hoike i ka Ahaolelo..... 90
Hookupa ana..... 85
Huikala ana..... 119
Hoopai mua ia a Hookuu mua ia..... 81
Hoopaa ana—Hoopii mai ka Papa ae 114
I kekahi Papa a Lahui 79
I ka inoa o ka Poe Koho 115
Manawa e 109
Hoopau ana mai ka Oihana..... 90
Mana o ka Peresidena e 99
Huli a me Hopu—Lanakila mai ka 82
Halekula—Pili Hoomana me Wae..... 126
Hookolokolo—Mana o ka 80
Hoololi ana, a i ole Hooponopono ana i ke Kumukanawai 128

I.

Inoa o ke Aupuni..... 83
Inoa o na Lala o ka Aha Elele 131

K.

Ka Mana Hookohu..... 89
Kue ana aku o ka Mea Koho 113

AOAO

Kupa—Pono o na 84
Kupa mamuli o ka Palapala 86
Kupono ole o kekahi poe hupo, pupule, lawehala, a pela aku. 96
O na Luna Aupuni 96
O ka Poeikohoia 96
Koho Balota Mua 117
Luna Nana o ke 116
Koho Balota ana i ka Peresidena—Kau Mau 88
Kau Kuikawa 94
Koho Balota—E hana ka Peresidena i na Rula a me na Hooponopono no ke 117
Aha Kiekie ka Lunakanawai o ke 95
Koho Balota Nui 95
Kanawai Koho Balota—Hoopau i na, e ku nei 117
Koho—Poe 107
Kupono o na Seneta a me ka Poeikohoia 100, 101
Ka Waiwai 83
Ka Olelo Hoohoio o na Kanawai 104
Ka hoakaka ana i ka Mana Hooko 87
Ka Mahele o na Mana o ke Aupuni 87
Kanawai Koa 91
Kukalaia e ka Aha Kuhina 94
Kuhina—Lawelawe ma ke ano Peresidena i ka wa e 93
Kupono o na Lunamakaainana 103
O ka Poe Koho Seneta 110
O ka Poe Koho i na Lunamakaainana 108
E lilo i Seneta 100
Ka Hapanui 97
Kuleana e hookolokoloia 80
Kauwa Kuapaa 82
Kau Kuikawa—Papainoa ma ke 112
O ka Ahaolelo 104
No ke koho ana i ka Peresidena ina e make, a pela aku 93
Kuikahi—Aponoia e ku nei 125

AOAO

Kuikahi—Mana e hana 91
Koho—Kue ana aku 113
Hooponopono ana i ka Papainoa o ka Poe 116
No na Lunamakaainana—Kupono o ka Poe 108
No na Seneta—Kupono o ka Poe 110
Hoopaa ana i ka Poe 110
Kuu Kino 80
Kumukanawai—Hooloili o ke 128

L.

Lawelawe ma ke ano Peresidena 93
Lanakila o ka Olelo a me ka Papapai 80
Luna a me ka Rula o na Hale 97
Lanakila o ka Hoomana ana i ke Akua 79

M.

Mea i hopuia aole e hoike kue iaia iho 82
Mahele o na Mana o ke Aupuni 87
Mana Kau Kanawai 95
Mau Lala no ka Ahaolelo, ma o ka Oihana 94
Mau Pono Kupa 84

N.

Na Mana o ka Aha Kuka o ke Aupuni 119
Na Haawina Dala 106
Na Bila—Heluhelu a me Kakauinoa ana o na 105
Na Papa Hoopaa Inoa 110
Hoopii ana mai 114
Na Bona 125
Na Poeikohoia—Ko lakou mau pono 94
Na Apana Lunamakaainana 102
Na Lunamakaainana—Kupono o ka Poe Koho i 108
Kupono e koho i 103
Ke ano o ke koho ana i 108
Na Kanawai o ka wa i hala 107

AOAO

Na Pono e pili ana i ke Kanaka 79
Na Apana Seneta 100

O.

Oihana Koa malalo o ke Kanawai 84
Olelo Hoohiki o na Luna Aupuni, na Poe Koho, na Jure, a pela aku 127
No ka Poeikohoia 97

P.

Palapala Hoike Kokua i ke Aupuni Kuikawa 80
Palapala Kuu Kino 80
Kapae ana i na 91
Kapae ana e ka Aha Kuhina o na 94
Poeikohoia—Uku o na Lala o ka 98
Na hookuu ana 99
Hookuuia mai ka Hopuia ana o ka 99
Hoopai ana o na Lala o ka 99
Na Pono, a pela aku o ka 99
Poe ma ka Oihana 125
Palapala a me Halawai 80
Peresidena—Na ka, e kakauinoa i na Bila 105
Ka Alihikaua Nui 91
E lawelawe ke make, kupono ole, a kaawale ka 93
E kukala ke Kanawai Koa me ke kapae ana i ka Palapala Kuu Kino 91
Koho ana i ka 88
Mana Hooko aia i ka 87
Peresidena Mua 88
Na ka, e hana i na Kuikahi 91
Hoike a ka, i ka Ahaolelo a me Aha Kuka 90
Mana Hookohu 89
Mana e hoakoakoa i ka Ahaolelo 90
Mana e huikala 119
Mana e hookipa i na Luna o na Aina e 90
Mana e hoopau 90

AOAO

Peresidena—Na mea e kupono ai ka 87
Veto o ka 105
Pono o ka mea i Hoopiiia 82
Papainoa—Hooponopono ana i ka 116
Ma ke Kau Kuikawa 112
Papa Hooponopono Inoa ma ke koho mua 110
Palapala Huli 82
Poo o na Kanawai 104
Palapala Hopu 81
Palapala Kuu Kino 80

R.

Repubalika o Hawaii 83

S.

Senate o ka 99
Senate—Kau Kuikawa 90
Seneta—Ano o ke koho ana i ka 109
Kupono o ke 110
Kupono o ka Poe Koho i na 110

V.

Veto o ka Peresidena 105

W.

Waiwai—Kuleana o na 83